DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

KAFA

bi dünya...

ŞUBAT 2021 Sayı: 77
Fiyat: 12 TL - KKTC: 15 TL
ISSN 2149-7820

Uğruna savaştığımız her şey gibi seviyorum seni...

ernest hemingway

Enis Batur · Ayhan Sicimoğlu · Nermin Yıldırım · Şebnem Işigüzel · Sunay Akın · Coşkun Aral · Mahir Ünsal Eriş · Umay Umay · Paulo Coelho
Akgün Akova · Cem Davran · [illegible] · Ahmet Ümit · Ali Ekber Çiçek · Ali Ekber Ağgöz · Levent Erden · Metin Uca
Marcus Graf · Bedia Ceylan Güzelce · Kaan Koç · Aslı Alpar · Dilan Bozyel · Meral Işık · Başar Başsıran · Emirhan Perker · Kemal Varol
Celil Malkoç · Sandra Arkgöz Gaspirtürk · Gökhan Dağıstanlı · Zeki Kayahan Coşkun · İsmail Saymaz · Farah Zeynep Abdullah

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ömrü kelimelerle geçenler ne işte onların en sevdiği sözcükler...

DAĞARCIK

Fotoğraf: Vedat Arık

Biteviye

zarf. Biteviye: Tekdüze.

"Sözcüğün sesini seviyorum. Rengini seviyorum; gümüşi ve derinlik duygusu uyandırıyor. Bir kelimenin anlamı elbette önemli ama sesi ve rengi daha önemli."

Fotoğraf: Tuğrul Kavuncubaşı

Nafile

zarf. Nafile: Boşuna, boş yere.

"Nafile kelimesinin, 'boşuna' gibi kaba bir anlama gelmesine rağmen bunu fonetik olarak bu kadar zarifçe ifade etmesini çok seviyorum. Bu kelime beni hem üzüyor hem teselli ediyor."

Fotoğraf: Sevval Dilber

Muazzam

sıfat. Muazzam: Çok büyük, çok iri, koskoca, koskocaman. Alışılmışın sınırlarını aşan.

"Bir dönem söylemeyi çok sevdiğim, şimdilerde ise sıklıkla içimde gezindirdiğim bir sözcük. Ders anlatırken çok kullandığımı söylerdi öğrencilerim. Gençlik ve edebiyatla kurduğum bir köprüydü galiba."

Hazırlayan: Melisa Erkman

Kitabımın ilk cümlesi

@kafadergisi hesabından okurlarımıza **"Bir kitap yazıyor olsaydınız ilk cümlesi ne olurdu?"** diye sorduk. İşte gelen bazı cevaplar...

Kaç yıl geçtiğini hatırlamadığımı fark ettim, sahi kaç zaman olmuştu ve ben ne zaman saymayı bırakmıştım?

Uyandı, aynaya baktı ve düşündü; insan iki gün içinde nasıl bu kadar yaşlanabilirdi?

Kimseyi kırmamak için müziğin sesini yükseltip kabuğuna çekilişi ilk değildi, belki de hayatında en çok yaptığı eylem buydu.

Biz birbirimizden başka her şeye sahip insanlardık.

Yaşananlar hafızamdan silinmeden önce herkes her şeyi öğrensin diye buradayım.

17 yaşında yaşlandım.

Kendimle ilk ne zaman tanıştım?

Apartman kapısından girince her zaman yaptığı gibi posta kutusunu kontrol etti.

Ölümün ne demek olduğunu bilmeyen çocuklara hikâye şöyle anlatılır...

Kırık bir ses yankılandı duvarlardan.

Bir gün kendi hayatımızdan çıkıp gidecekken, başkalarının hayatımızda hep kalacağını düşünmek tuhaf değil mi?

Kum taneleri hâlâ saçlarımın arasında ve ben geçtiğimiz kırk sekiz saati yeniden yaşamak istiyordum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

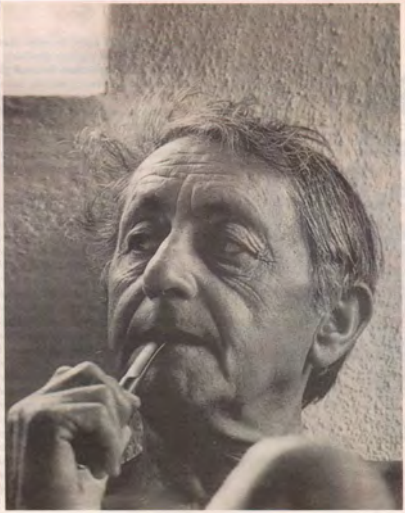

Fotoğraf: Kâmil Şükün

ÜÇ KEZ SENİ SEVİYORUM DİYE UYANDIM

Üç kez seni seviyorum diye uyandım
Tuttum sonra çiçeklerin suyunu değiştirdim
Bir bulut başını almış gidiyordu görüyordum.

Sabahın bir yerinden düşmüş gibiydi yüzün.

Sokağı balkonları yarım kalmış bir şiiri teptim
Sıkıldım yemekler yaptım kendime otlar kuruttum
- Taflanım! diyordu bir ses duyuyordum.

Cumhuriyetin ilk günleri gibiydi yüzün.

Kalktım sonra bir aşağı bir yukarı dolaştım
Şiirler okudum şiirlerdeki yaşa geldim
Karanfil sakız kokan soluğunu üstümde duydum.

Eskitiyorum eskitiyorum kalıyor ne kadar güzel olduğun.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Başar Başaran

âşık kral

Âşık olamadan, aşkına karşılık bulamadan yahut sevip de söyleyemeden ölüp giden vatandaşların bedbahtlığı devletin meselelerinden birisi olmalıdır.

Hani gizlice motosikletine binerek saraydan kaçıp sevgilisine giden bir Fransız cumhurbaşkanı vardı, neydi adı onun? Neydiyse o, işte ben öyle başkanların yönettiği bir dünyada yaşamak istiyorum. Gerçek bir başkanın aklındaki en çılgın proje akşam el ayak çekilince bu taş yığınından kimselere görünmeden nasıl çıkarım olmalıdır. Şundan bir tane daha inşa edeyim diye düşünmektense, gününü sevgilisinin evine girip, kaskını dünyayı çıkarır gibi kafasından çıkardığı anı hayal ederekgeçirmelidir. Burgonya güneşinde kavrulmuş kırmızı şarabın tadı daha içmeden ağzında, güneş doğana kadar aşkının bazı omzunda, kulağında pikapta çalankemanın sesini duymalıdır.

Dünyanın yönetmek için değil, yaşanmak için var olduğunu anlamış, önüne gelen her meseleye bu açıdan bakmalıdır. Öyleçok sıkıya gelmemeli, koltukta biraz fazla otursa afakanlar basmalıdır. "Açın yahu şu pencereyi Seine Nehri'nden bir soğuk hava gelsin içeri!" demeli, kanun hükmünde kararnameler ona inleyen nağmeler gibi gelmelidir. Sürekligözü saatte, aklı kirişte olmalı, bir dahaki seçime aday olacağıma Pursaklar'a belediye başkanı olurum demelidir.Tebessümşehri Pursaklar'dagülünecek pek bir durum olmamasına rağmen yine de orada özgürce yaşamanın gelecek beş seneyi de etrafında takım elbiseli adamlarla geçirmekten çok daha iyi olduğunu anlamış olmalıdır. *"Zira dünyada okunacak kitap mi biter, izlenecek film mi? Bulunması zor olan tek şey bunları yanında yapmak istediğin birisidir. Ben anu bulmuşum madem, niye çekeyim bu dünyanın derdini?"* demeli; savaşmak değil, sıvışmak peşinde, kazanmak değil, azat olmak arzusunda olmalıdır.

Dünyayı âşık başkanlar kurtaracak biliyorum. Platon, Devlet'i bugün yazsa, FilozofKral'ı Âşık Kral'a çevirirdi. Kalpsiz bir dünyaya kalp naklinden dem vururdu. Beden karşısında zenginlemiş bir aşkın derdini üzerindedüşünür, çareyi, çaresizaşkta bulurdu. Ç[illegible] fazla avareliğe muhtaçtır. Verimlilik takıntısıyla gelinen uçurum kenarından ancak verimsizliğin çağrısıyla dönebiliriz. ***Yan yana uzandığımız kumsallarda yıldızlara bakmak fikri, yıldızlara üs kurmaktan daha heyecan verici olabilir.*** Onlarca saat sürecek yolları bir iki saate indiren çözümler arabadasohbetten ne götürür, iyi yol filmlerinin artık yapılamamasının toplumsal mutluluğa etkileri neler olur, buna rağmen yine de çabuk gitmemiz şart mı gibi sorular konuşulmalıdır. Acelemiz yok. Yere göğe bunu yazmak lazım. Acelemiz yok. Vakit nakit falan değildir. Vakit, akıp giden bir ömür içindeki biricikliğinin farkına varılarak bir daha geri gelmeyeceği bilinciyle bihakkın yaşanmalıdır. Herakltos'un nehrinde ileriyedeğil, karşıya yüzmek gerekir.

Bilimden, sanattan, hayalden ve umuttan payalmadan geçipgiden ömürlerin hesabı kurumlarca tutulmalıdır. Dünyayı kavramak için yepyeni bir istatistik bakış bulmak gerekir. Şık olamadan, aşkınakarşılık bulamadan yahut sevip de söyleyemeden ölüp giden vatandaşların bedbahtlığı devletin meselelerinden birisi olmalıdır. Bedbahtlıkla Mücadele Bakanlığı kurulmalı, karamsarlık ve umutsuzlukla savaş dernekleri hayata geçirilmelidir. Bir yerde yaşayanlar yaşadıkları yerden ilham alamyorlarsa, hükümet bunu dert edinmelidir. Toplumumuzun ilham duyacağı bir hayatı yaşama oranını nasıl yükseltebileceğimiz bakanlarkurulumuzun konularından birisi olmalıdır. Musiki üretim indeksi, toplam şiir sayısı, ressamların bankacılara oranı gibi rasyolar dikkatle takip edilmeli, mavliklere sürülemeyen motorlar, gayrisafi millî hasıla konuşmalarının yanındayerini almalıdır. Bir Âşık Kral mesai saatlerinde ellerini ensesinde kavuşturup, ayaklarını masayauzatıp, gerçekleşmemiş hayaller üzerine düşünmelidir. Düş kırıklarından sorumlu bakan yardımcıları telaşla koşuşturup vatandaşlarımızın nasıl gençliklerinde hayal ettikleri gibi bir ömrü yaşayabileceğine ilişkin çözümler aramalıdır. Memlekette kaç kişi dünya turuna çıkmış, kaç kişi dağa tırmanmış, kaç kişi okyanusta yüzmüş, kimler istifayı basıp bir şort bir terlikle yeni bir hayata başlamış bilinmelidir. Bu oranlardaki düşmeler büyük bir mesele olarak algılanmalı, "Benim vatandaşlarım yerküreden haklarını alamadan,dünya coşkusuna varamadan mi ölüp gidecekler!" diyerek masaya yumruğunu vuran Âşık Kral'ın hiddeti herkesi kendisine getirmelidir. Ülkedekeyif kaçıran tiplerle mücadele öncelikle ele alınmalı, bilip bilmeden konuşanların, had bilmeyenlerin, terbiyesizlerin, belden aşağı vuranların, lüzumsuzyere kötü duygular yayanların ıslahı öncelikli gündem olmalıdır. Birbirimize Güzel Davranma Bakanlığı bu konuyla bizzat ilgilenmeli, bu tip davranışlar gösteren vatandaşların yalnızlığının ve sevgisizliğinin çözümüne ilişkin arama konferansları düzenlemelidir. Kadınların gece yarısı tek başlarına evlerine huzurladönebilmesi konusu, kentsel dönüşümün birinci meselesi olmalıdır. Çocukların, hayvanların ve delilerin yeri anayasaca öncelikli vatandaş statüsüyle korunmalıdır. Merhamet, şefkat ve güvenden payalmak yasalarla güven altına alınan özlük haklarından birisi olmalıdır. Âşık Kral'ın yönetiminde insanların ruh hälleri her bilançonun önünde değerlenmelidir. Attığımız Taş Ürküttüğümüz Kuşa Değiyor Mu Bakanlığı hızlıca devreye sokulmalı, bunca çileye değer mi, anlaşılmalıdır. Kim üniversitede neyi okuduu, aslında ne olmak istiyordu, bugün ne iş yapıyor sorusu her ilimize bir üniversite saçmalığının önüne geçmelidir. Bazı iller özellikle üniversitesiz bırakılmalı ki oradaki çocukların ailelerinden uzakta harika bir öğrenciilik geçirme imkânları doğabilsin.

Dünyada okunacak kitap mi biter, izlenecek film mi? Bulunması zor olan tek şey bunları yanında yapmak istediğin birisidir.

Öğrenci yurtlarında, evlerinde müzik, aşk ve edebiyatın hakkını verildiğinden herkes emin olmalıdır. Yaşanmamış bir gençliğinkarşın ağrısıyla erişkinliğe geçenlerin toplumumuzaverdikleri zararlar üzerindeşülnülmeli, böyle olayların tekrar etmemesi için Gençlik Bakanlığı bünyesinde özgürleştirici öneriler tartışılmalıdır. İçine kapanmacı, dünyadaki akranlarından kopuk, tutucu bir gençliğe asla müsamaha gösterilmemelidir. ***İnsanın kendisini gerçekleştiremediği bir ömürden daha büyük bir sosyal felaket olamaz.*** Her bireysel keder, kamusal bir mesele gibi ele alınmalıdır. Ayrılık acısı çekenler için Tesellî Birimleri devrede olmalıdır. Sırf başkasına âşık olduğu için kocalarını terk edebilen kadınların sayısındaki artış, toplam refahımıza doğru orantılıdır, takip edilmeli, desteklenmelidir. Âşık Kralımızparanın değerini dolarla altınla değil, güzel bir hayatyaşamak için yetip yetmediğiyle ölçeceğinden, buna uygun yepyeni bir ekonomik yaklaşım benimsemelidir. *"Ben sevgilime hediye alamıyorum kardeşim, yıl dönümünde baş başa şaraplı bir yemek yiyemedik, bu sene deniz girmeyelim mi, şurada kaç yazımız kaldı"* şeklindeki sitemler tamamen birinci sıradayoksulluk belirtisi olarak işleme alınmalıdır.

Onu diyorum. Neydi işte adamın adı, saraydan sevgilisine kaçan, neydiyse o. o adamydan [illegible] Yeni dünyamızda âşık kralla inşa edilecekkavakyellerinde gizlidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Paulo Coelho

"hiç kimse bir ada değildir"

Kitaplarız biz; diğerlerinin kitaplarına göndermeler yaparak deneyim dediğimiz bu labirenti oluşturuyoruz. Bazen bu kütüphaneye sert bir rüzgâr geliyor ve kitapların sayfalarını çeviriyor. İlham, buna deniyor...

Görsel: Katsushika Hokusai, Kanagawa Oki Nami Ura, 1830-1832

Bu yazıyı yazdığım sıradaki haletiruhiyem, John Donne'un yaygınca bilinen "Hiç kimse bir ada değildir," sözünden harika bir şekilde yankılanıyor.

Tercihlerim hakkında yazmam istendiğinde aklıma ilk gelen şu oldu: Nasıl seçebilirim ki? Bir yazarı diğerlerinden izole edebilme kabiliyetinden söz etmiyorum - hepimizin en'leri var. Kastettiğim bunun da ötesinde: Benim için bir hikâyeyi, beni kendi öykülerime götüren hayal gücünün ayak izlerinden ayrıştırmak oldukça zor.

Küçük bir çocukken *Binbir Gece Masalları* beni büyülemişti.

Elbette muğlak olaylar dizisi ve gizemli, büyülü mekânlar uzaklara götürmüştü beni: Brezilyalı bir çocuk, uzaylıya karşı; heyecan verici bir dünya. Ancak beni asıl etkileyen, Şehrazad'ın acımasız hikâye anlatıcılığıydı.

Muhteşem bir vücut, bir yastık istifinin üzerinden eğilerek yaralı kralın kulağına maceralar fısıldıyor. Onun hikâyeleri tıpkı su damlaları gibi bu adamın kalbindeki taşı aşındırmaya başlıyor. ***Her bir damla, hepimize ait bir bahardan geliyor; işte Şehrazad bu yüzden hiç ölmedi, ne kralın elinde ne de insanlığın zihninde.*** *Simyacı*'yı yazdığım sırada, bu kitabın üzerimdeki etkisi fazlaydı.

Ayrıca yaşamımın erken bir zamanında Oscar Wilde'in yeniden anlattığı bir Narkissos hikâyesiyle karşılaştım. Bu, yalnızca güzel bir çocuğun ölümündeki üzüntüyü değil, derenin üzüntüsünü de anlatıyordu. Neden ağladığı sorulduğunda dere yanıtladı, *"çünkü bu adamın gözlerinde kendimi görebiliyordum."* Derenin yası, artık kendini bu gölette, Narkissos'un göz b[illegible] kaynaklanıyordu. Bu hikâyeden sonra Wilde'in bütün kitaplarını, oyunlarını okudum ve Wilde, bugün hâlâ idollerimden biri.

20'li yaşlarıma geldiğimde, bir bilim kurgu dergisinde Jorge Luis Borges'in kısa hikâyelerinden birini okudum ve onun üslubuna, dünyasına o anda âşık oldum. Keşfettim ki bu öykü, *Babil Kütüphanesi*, harika bir kısa hikâye derlemesinin parçasıymış: *Ficciones - Hayaller ve Hikâyeler*. Borges, kitaplarını okuduğum ve tekrar tekrar okuduğum tek Güney Amerikalı yazar.

Ayrıca Jorge Amado'yu da unutmamalıyız: Onun en iyi Brezilyalı çağdaş yazar olduğu kuşkusuz. Klasikleşmiş eseri *Tarçın Kokulu Kız*'da, yoksul, yalnızca karnını doyurabilmek için çalışmaya hazır, genç, melez bir kadın, restoranda iş bulur. Restoranın sahibi, bir Türk, onda kendi modern *Sindirella*'sını görür. Kitabın ilk 200 sayfası yalnızca bir günde geçiyor ve Amado, ırkların, dinlerin, ön yargıların, sosyal uçurumların, insan çelişkilerinin oluşturduğu, Brezilya denen bu homojen karmaşayı başka hiç kimsenin yapamayacağı bir şekilde anlatıyor.

> Biz, hayatın şiddetli fırtınaları ve ayın ışığıyla hareket eden okyanusuz.

Eğer bir gün ülkem hakkında okuyacak yalnızca bir kitap seçmek zorunda kalırsanız, *Tarçın Kokulu Kız*'ı seçin.

Ben, bir yazar olarak, diğer yazarlara bağlıyım. Biz, çevremizdeki dünyayı yansıtıyoruz. Kitaplarız biz; diğerlerinin kitaplarına göndermeler yaparak deneyim dediğimiz bu labirenti oluşturuyoruz. Bazen bu kütüphaneye sert bir rüzgâr geliyor ve kitapların sayfalarını çeviriyor. İlham, buna deniyor - bizi karıştıran ve kaldıran nefesin ta kendisi.

Hiçbirimizin bir ada olmadığı konusunda John Donne'a katılıyorum. Hatta daha da ileri gidip şunu söyleyebilirim: *Hiçbirimiz bir [illegible] haller ve ayın ışığıyla hareket eden okyanusuz.*

Çeviri: Meltem Erkmen

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cem Güventürk

YENİ BİR HAYAT ÇIKARTMASI

YENİ KARARLAR, YENİ BEN, YANİ YENİ BİR HAYAT!

BUNU HEP GÖZÜMÜN ÖNÜNDE OLACAK BİR YERE YAPIŞTIRMALIYIM...

...YA DA TELEVİZYONUMA YAPIŞTIRMALIYIM...

...YENİ HAYATIMA BAKIP KARŞISINDA UYUYAKALMAMAYA ÇALIŞMAK İÇİN

...YA DA DİREKT ALNIMA YAPIŞTIRMALIYIM...

HERKES GÖRSÜN!

...MESELA TELEFONUMA...

...TÜM DİĞER BOKTAN HAYATLAR GİBİ TELEFONA BAĞIMLI YAŞAMAMAM GEREKTİĞİNİ HATIRLAMAK İÇİN...

...VEYA KAPIMA...

GELEN GEÇEN BENİMLE ONA GÖRE GÖRÜŞSÜN DİYE...

...TAVANIMA DA OLUR...

...HAYAL KURMAK YERİNE, KALKIP ÇALIŞMAM GEREKTİĞİNİ HATIRLARIM...

...BELKİ DE BİR BİTKİNİN SAKSISINA YAPIŞTIRMALIYIM...

...İYİ BAKAMADIĞIMDAN SOLUP GİDEN ŞEYLERİ YENİDEN ÖNEMSEYEBİLEYİM DİYE...

...BELKİ AYNAMA YAPIŞTIRMALIYIM...

...BAKIP BAKIP 'BU MU YENİ HAYAT?' DİYE GÜLÜMSERİM...

...BELKİ DE HER ZAMANKİ GİBİ YİNE YATAĞIMIN BAŞLIĞINA YAPIŞTIRMALIYIM...

HER GÜNE YENİ BİR HAYATA BAŞLIYORMUŞ GİBİ UYANMAK İÇİN.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://ranteyo.org

Nermin Yıldırım

elmalar ve kurtları

Bir kilo elma yahut bir öpücük fark etmez, mesele Leman Hanım'ın sevildiğini her geçen gün yeni baştan görmesi.

Emekli kadastrocu Bahattin Bey manavın önünde durmuş, akşam güneşinin ıştahla kizarttığı elmaları seyrediyordu.

"Gençsiniz," diye mırıldandı, yana kaymış fötr şapkasını düzeltirken. Leman Hanım'ın en hazzetmediği şeydi şu şapkanın yana düşmesi. Şimdi görüverse, menekşe gözlerini mahsusçuktan devirip, "Bahattin Bey gene kaymış bu kuzum," diyerek, güvercinlere benzeyen o bembeyaz elleriyle çabucak düzeltirdi. Yasemin kokardı Leman Hanım'ın elleri, parmaklarının her hareketiyle etrafa yasemin serpiştirirdi. Düşününce o baygın koku Bahattin Bey'in burnuna kadar geldi. Gülümseyerek havayı koklarken manavın sesiyle irkildi.

"Bana mı dedin beybaba?"

"Efendim?"

"Gençsiniz diyorsun ama, bizim yaş da vurdu elli altıya," deyip sırıttı Manav Şevki.

"Eh, bana göre gençsiniz," diye cevap verdi Bahattin Bey. Sonra da "Ama size demiyordum," diye ekledi.

"E ikimizden başka adem mi var burada beybaba? Kime diyorsun o zaman?"

"Elmalara."

"Elmalara?"

Manav Şevki, janti kılığına bakarak alıcı olduğuna kanaat getirdiği ihtiyarın düpedüzdeli çıkma ihtimali karşısında bıkkınlıkla üfledi. Yine de bir umut denedi.

"Taze demek istediysen sapına kadar haklısın beybaba. Nasıl sulu, çıtır çıtır namussuzlar, böylesini yememişindir. Tartayım mı iki kilo?"

"Yok, taze demek istemedim, genç demek istedim," diye diretti Bahattin Bey tek başına kalmıştı. İşte Leman Hanım'ın kızdığı başka bir huy daha: Bahattin Bey'in Nuh deyip peygamber dememesi. Lüzumlu lüzumsuz mevzularda dahi dediğim dedik, çaldığım düdük, diretmesi. Ama şimdi düzeltmeseydi de bu ebleh bakışlı manavın lafını kafasına göre tefsire yeltenmesine müsaade mi etseydi?

"Taze demek istesem taze derdim. Gençler diyorum. Pırıl pırıllar, parlaklar. İçlerinde muhtemelen kimil kımıl kurtlar. Gençlikte o kurtlar pek ehemmiyetli görünmez. Onlarla yaşar giderim, yahut bir yerde onlar beni terk edip giderler sanılır. Lakin öyle olmaz. İçine yerleşen kurt seni kurutmadan terk etmez"

İçinden çattık dîye düşündüğü hâlde dışından "Ayıbettin beybaba, ne kurdu ya! Lokum gibi elmalar. Tartayım mı bir kilo?" demekle yetindi Manav Şevki.

Bahattin Bey beklenmedik biçimde celallenip, "Ben diyorum Gümüşhane, sen diyorsun götüm şahane," diye çıkışverdi. Bu gençler niye böyleydi yahu? Oğlu Aydın'ı düşündü. O vefasız hayta!. Ne vakit ondan bahsederken vefasız dese, Leman Hanım mahzunlaşır, "Öyle deme Bahattin Bey, gençlik de, toyluk de, hem biz hiç mi hata yapmadık?" makamından sitem ederdi. Bu son soru Bahattin Bey'i daha beter kızdırırdı. Leman Hanım'ın hata derken neyi kastettiğini bilirdi. Yıllar evvel Aydın bir gece içip içip eve gelmiş, tabak çanak devirmiş, "Onca sene Amerika'da okudum, babam olacak bu adam bir kere bile özledim seni demedi," diye bas bas bağırıp yoktan yere ortalığı velveleye vermişti.

Bahattin Bey hiç oralı olmayınca, Leman Hanım da "Özledim desen ölür müsün Bahattin Bey?" diye oğluna arka çıkmışı hatta. "Belli ki içlenmiş çocuk. ***Ben seni biliyorum, böyle lafları kolay konuşamazsın. İçinden gelmediğinden değil, dilin dönmediğinden.*** Ama çocuk bekliyor demek. Şimdi demeyeceksin de ne zaman diyeceksin?"

O zaman da dememişti Bahattin Bey, sonra da. Böyle emrivakilerden hiç hazzetmezdi. Ama içinden "Beni bu dünyada olduğum gibi sevmeye cesaret eden tek kişi senin Leman Hanım," diye geçirmişti. Leman Hanım haklıydı, güzel şeyleri hissetmeyi biliyordu söylemeyi beceremezdi. Dünyada en sevdiği Leman Hanım'dı ama mesele [illegible] vardı ki? Bilmiyor muydu sanki karısı sevildiğini? Biliyordu elbet. Bilmez mi... O yüzden de beklemezdi. Sonuçta otuz sekiz seneyi aynı yastıkta, birbirlerinin gözlerinin ta içine bakarak geçirmemişler miydi?

Oğluna gelince... O vefasızdı tabii, nankörün önde gideniydi. İyiliğinden başka ne istemişlerdi? Ellerinde avuçlarında ne varsa yoluna dökmemişler miydi? En iyi mekteplerde okutmamışlar mıydı? Yok babası özledim dememişmiş, derde bak! Terbiyesiz! Nankördü işte, vefasızdı. Yıllar var ki değil bayramda seyranda olsun gelip el öpmek, bir telefon edip hatır bile sormazdı. En fenası, evet en fenası da geçen kasımda da lütfedip gelmemişti. Her şeyi affederdi belki ama Bahattin Bey bunu asla affetmeyecekti.

"Yarım kilo o zaman?" diye yeniden sordu Şevki, elmalara umutsuzca bakarak.

"Üç kilo tart," dedi Bahattin Bey, "Leman Hanım bayılır bunlara."

ManavŞevki'nin bıkkın gözleri anında parladı.

"Emredersin beybaba!" deyip çabucak doldurduğu poşeti Bahattin Bey'e uzatırken,

"Kurt murt yok, afiyetle yesin yengem," diye eklemeyi de ihmal etmedi.

Bahattin Bey de poşeti alırken yine dayanamayıp,

"Herkesin içinde onu yiyen bir kurt vardır. Yaşayan herkesin," demekten geri duramadı. Leman Hanım işitse, "Eh yani Bahattin Bey, yine mi laf yetiştiriyorsun el âleme?" derdi kuşkusuz ama işitmedi, demedi.

Herkesin içinde onu yiyen bir kurt vardır. Yaşayan herkesin.

Acelesiz adımlarla Leman Hanım'a doğru yürümeye koyuldu Bahattin Bey. Nedense bir ilkbahar günü düştü aklına. Evlendikleri ilk sene. Leman Hanım, Aydın'a hamile. Sabah evden çıkarken, kapıda kendisini geçiren karnı burnunda karısına "Akşama ne istersin?" diye soruyor, gül yüzlü karıcığı da elini şişkin karnında gezdirip "Bulursan Amasya elması alıver, canım çekti," diyor. Sonra da akşama masaya bırakığı elma, portakal dolu keşe kağıdından elmaları saçıp sevinçleyiyor. Leman Hanım'ın gözlerindeki ışıtı, bir çocuğunkine benziyor. Bahattin Bey düşünüyor, aşendiğinin mi acaba, bu elmalarda ne buldu ki bu kadar? ***Sonra cevabı Leman Hanım'ın doygun bakışlarında görüyor. Leman Hanım'ı asıl memnun eden elmaların tadı değil, sevdiğinin kendisini sevindirmek için çabalaması.*** Bir kilo elma yahut bir öpücük fark etmez, mesele Leman Hanım'ın sevildiğini her geçen gün yeni baştan görmesi. Hiçbir zaman çok şey bekleyen bir kadın olmadı zaten. Minik şeylerle mutlu olmayı hep bildi. Gördüğünü sevmeyi, sevdiğini görmeyi.

Göğlü delen kavaklarla dolu yola girerken, sevildiğini gördü de acaba sahiden işitmek de ister miydi diye düşünürken buldu birden Bahattin Bey kendini. Oğlu Aydın'ın ille de özlendiğini işitmek istemesi gibi? Ya içinde böyle bir kurt dolanıyorsa Leman Hanım'ın da diye düşündü sonra korkuyla. Ama kurtlar sadece... Sadece yaşayanları... Böyle düşünmek kalbini ezdi.

Ayağının altında çıtırdayan toprak yolu izleyerek, geçen kasımdan beri gide gele artık ezberlediği labirentlerden dolanarak Leman Hanım'ın önüne çıktı Bahattin Bey. Otlarını yoldu, taşını yıkadı, toprağını suladı.

"Bak sana ne getirdim Leman Hanım, seversin," deyip elmaları hemen yanı başına bıraktı. Hafif bir rüzgâr esti tam o sırada. Bahattin Bey'in yolda yürürken yana kaymış fötr şapkasın şöyle bir kıpırdanıp tıtredi. Sonra da tam kafasına oturacak şekilde düzeldi. Ortalığa yayılan mis gibi yasemin kokusunu içine çekti Bahattin Bey. Kalbi bir delikanlının heyecanıyla pıt pıt attı. Derin bir nefes alıp,

"Leman Hanım, seni çok özledim," diye belli belirsiz fısıldadı. Sonra durdu. Boğazını sıkan kravatını gevşetti. Yanan gözlerini kırpıştırdı. Kuruyan dudaklarını açıp kapadı. Ve minik bir çocuk gibi hıçkırdı.

"Leman Hanım, seni çok özledim... seni... hep çok... çok... seviyorum Leman Hanım. Leman Hanım. Leman Hanım."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Yekta Kopan

radyonun içindeki küçük insanlar

Radyonun hayatımızdaki yeri ve bunun sosyolojik karşılığı uzun ve kaynakça gerektiren bir yazının konusu. Ama tam da KAFA Radyo'nun yaş gününü kutlarken elime geçen bir gazete lotu, anılara dalmama neden oldu.

KAFA Radyo iki yaşında. 13 Şubat 2019'da başlayan yayın hayatının üstünden çok zaman geçmeden memleketin nadide frekanslarından biri haline gelmişti zaten. Şaşırtıcı değil: arkasında çok güçlü bir ekip var. 1920'de İstanbul Muallim Mektebinde görev yapan Rüştü Bey (Rüştü Üzel) kendi yaptığı radyo vericisiyle, okulundaki bir müzik konserini, üniversitedeki konferans salonunda dinletmiş. Yani ülkemizdeki ilk radyo denemelerinin 1920'de başladığını düşünürsek, 100 yıllık bir tarihin şimdiki zaman hikâyesini yazıyor KAFA Radyo ekibi.

Her daim radyo dinlenen bir evde büyüdüm ama benim radyoya dair ilk anlarım "dışarıdan" değil "içeriden". Kendimi Ankara Radyosunun koridorlarında temsil sırası beklerken, stüdyonun bir köşesine çömelip ustaları izleyerek bir şeyler öğrenmeye çalışırken ya da "sağırda"da ders kitaplarımı, defterlerimi yerlereyamış ders çalışırken hatırlıyorum. ***O ustalar ki sadece temsillerdeki rollerimizi nasıl canlandıracağımızla değil; derslerimizle, okuduğumuz kitaplarla hatta seansa girmeden yemek yiyip yemediğimizle bile ilgilenirdi.*** Benzersiz bir okuldu Ankara Radyosu.

Radyo deyince ortaokul yıllarımdaki bir süreci de hatırlarım. O yıllarda en çok istediğim şeylerden biri kendime ait bir radyomun olmasıydı. Tamam, çoktan Ankara Radyosunun temsillerinde ve Okul Radyosu kayıtlarında roller konuşmaya başlamıştım. Ama kazandığım para doğrudan evin bütçesine katılıyordu. Yani bir radyo alabilmek için aylarca harçlığımdan artırmam hatta ek işler yapmam gerekiyordu. Okul, seslendirme derken bana pek zaman kalmıyordu ama hafta sonları dayımın hırdavatçı dükkânında çalışarak radyo için gereken parayı daha kısa sürede toparlayabilirdim. Lafı uzatmayayım; sonunda parayı denkleştirdim ve *Torsan* marka bir radyo satın aldım.

O *Torsan* radyoyla aşkımız üniversite yıllarına geldiğimde bitmişti çoktan. Emektarın, maçları radyodan dinlemeyi seven rahmetli babama da uzun süre yoldaşlık ettiğini hatırlıyorum. Sonra akıbeti ne oldu, bilmiyorum. Zaten bugün o radyo cihazlarının hiçbir anlamı kalmadı. Artık radyo kanallarına akıllı telefonlarımızdan, televizyonlarımızdan, tabletlerimizden ulaşıyoruz. Yeni nesil bir radyo tutkusu diyebileceğimiz podcastler, günlük sohbetlerimizin vazgeçilmez parçaları oldu. Radyonun hayatımızdaki yeri ve bunun sosyolojik karşılığı uzun ve kaynakça gerektiren bir yazının konusu. Ama tam da KAFA Radyo'nun yaş gününü kutlarken elime geçen bir gazete lotu, anılara dalmama neden oldu: İzmir'deyayınlanan Radyo Gazetesi'nin 1959 yılı sayıları.

1953 yılında yayımlanmaya başlanan Radyo Gazetesi'nin sahipleri Rüştü Şardağ ve İsmail Girgin. İsmail Girgin, o dönemde İzmir Ses ve Saz Sanatkârları İdare Kurulunda. Rüştü Şardağ ise yazar, şair, besteci, yönetici, siyasetçi. Onun adını şiir ve öykülerinden bilmeyenler bile, en azından bir güftesine *(Bezemez kimse sana)* ya da bir bestesine *(Ümit Yaşar Oğuzcan'ın güftesiyle "Apansız uyanırsan gecenin bir yerinde")* aşınadır herhâlde. Şardağ, aynı zamanda İzmir Radyosunun kurucularından. O yıllarda İzmir Belediyesi Yazı İşleri Müdürü. 24 Mart 1951 tarihinde İzmir Radyosu sürekli yayına başladığında, Rüştü Şardağ müdür olarak atanıyor.

Her çarşamba yayımlanan dört sayfalık Radyo Gazetesi, 1959 yılında altıncı yaşına geride bırakmış, 300'lü sayılaradayanmış durumda. Gazetede hem radyo dünyasından hem de sahnelerden haberler var. Bu haberler çoğunlukla musikiyle ilgili oluyor ama sıklıkla opera-bale-tiyatro camiasından da söz ediliyor. Örneğin, 296 numaralı sayının konularına bakalım: Halk musikimizin yı[illegible] söyleşi *(Üzerindeki güzel şalvar elbiseyi kendi dikmiş)*. Orhan Asena'nın yazdığı, mevsimin en güzel trajedisi "Hürrem Sultan" hakkında İlhami Tansel tarafından kaleme alınan geniş bir eleştiri yazısı. Kıbrıs'a konser için davet edilen Nesrin Sipahi (Şipahi bu davete cevap vermemiş). Luciaoperasını oynamak üzere bir müddet evvel Fransa'ya gitmiş olan soprano Ferhan Onat'ın eşi tenor Doğan Onat'la birlikte yurda dönüşü. Ankara Göl Gazinosu'nda orijinal eserler ve zarif hareketlerle alakayı üzerinde toplamayı başaran popüler ses sanatkârı Gönül Yazar.

Bir de Zeki Müren'in Ankara seyahatı var ki o haberi yazım hatalarına dokunmadan olduğu gibi aktaralım: *Ramazan münasebetile İstanbuldaki yayınlarını tatil etmiş olan değerli sanatkâr Zeki Müren, bu tatilden istifade ederek Ankaraya gitmiştir. Zeki Müren, Ankarada kaldığı günlerin çoğunu yine musiki topluluklarında ve bu arada gençlik parkı göl gazinosunda Besim Hoşses idaresindeki fasıl heyetini ve misafireten Ankarada bulunangenç sanatkâr Gönül Yazarın seanslarında ve bir daha da Devlet operasındaki LUCİA operasında bulunmuştur. Zeki Müreni operadaki seyircilerin imza taleplerile karşılaşmış ve bu talepleri karşılamağa çalışmıştır.*

Radyonun içinde küçük insanlar olduğuna inanan ve radyoya gönülden bağlı olan herkese sevgiler.

Teftişlerde yaşananları anlatıyor, radyo sanatçılarının ücretleri için taraf oluyor, spikerleri tanıtıyor, radyo içindeki istifalara-atamalara da yer veriyor gazete. Hatta bu konuda yetkililere "parmak sallamaktan" kaçınmıyor: *Ankara Radyosu'nda Hikmet Münir'den boşalan koltuk için Basın-Yayın Umum Müdürlüğü'nün Mesut Cemil üzerinde durması hakikaten yerinde bir hareket olacaktır.*

Kimi zaman da "spiker falsoları"ndan şikâyet ediyor yazı işleri müdürümüz: *Evvelki Cuma solo şarkılar programında bayan spikerle erkek spiker üstü üste farklı şarkıları anons etmiştir. Bu durum radyoda ahenk olmadığını ve ilgililerin vazifelerile ehemmiyetle meşgul olmadıklarını göstermektedir.*

Radyo Gazetesi hem dönemin sanat dünyasını hem de sosyal yaşamını algılamak için çok değerli bir kaynak. O yıllarda memlekette Radyo Gazetesi benzeri başka yayınlar da var. Her biri yayıncılığın gelişimini ve toplumun yolculuğunu anlamak için nefis bir okuma yolculuğu. Fırsat buldukça yazı konusu yapmakta fayda var. Ama artık bu satırları başlangıç noktasına taşıyıp noktayı koymanın zamanı geldi. Radyonun içinde küçük insanlar olduğuna inanan ve radyoya gönülden bağlı olan herkese sevgiler. Nice yaşlara KAFA Radyo!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bedia Ceylan Güzelce

başka ülkeye gitmişim gibi-1

Ben bu evleri atladıkça ve bu evleri de... bunları da... Bitmeyecek bu hikâye burada, mevcut ikametgâhıma varmama daha üç ev ve bir dolu hikâye var. Neyse ki müzik var, bazen biraz daha kısık sesle ama gidiyor işte.

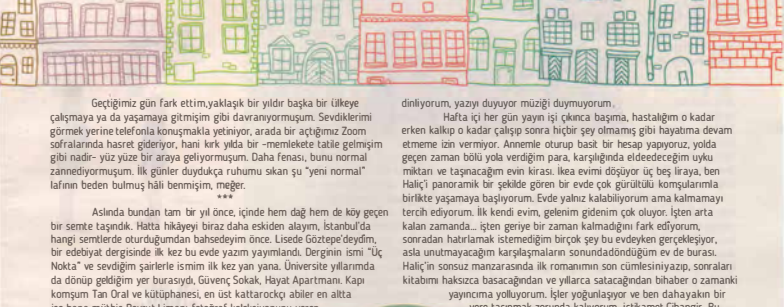

Geçtiğimiz gün fark ettim,yaklaşık bir yıldır başka bir ülkeye çalışmaya ya da yaşamaya gitmişim gibi davranıyormuşum. Sevdiklerimi görmek yerine telefonla konuşmakla yetiniyor, arada bir açtığımız Zoom sofralarında hasret gideriyor, hani kırk yılda bir -memlekete tatile gelmişim gibi nadir- yüz yüze bir araya geliyormuşum. Daha fenası, bunu normal zannediyormuşum. İlk günler duydukça ruhumu sıkan şu "yeni normal" lafının beden bulmuş hâli benmişim, meğer.

***

Aslında bundan tam bir yıl önce, içinde hem dağ hem de köy geçen bir semte taşındık. Hatta hikâyeyi biraz daha eskiden alayım, İstanbul'da hangi semtlerde oturduğumdan bahsedeyim önce. Lisede Göztepe'deydim, bir edebiyat dergisinde ilk kez bu evde yazım yayımlandı. Derginin ismi "Üç Nokta" ve sevdiğim şairlerle ismim ilk kez yan yana. Üniversite yıllarımda da dönüp geldiğim yer burasıydı, Güveng Sokak, Hayat Apartmanı. Kapı komşum Tan Oral ve kütüphanesi, en üst kattarockçı abiler en altta ise bana mühiş Beyrut Limanı fotoğraf koleksiyonunu veren dedesi Aslı'nın. Dedenin ismi hafızamda kayıp, küçük Aslı tatlı mı tatlı. Yazıya çiziye merakım apartmanca biliniyor, bana belirli aralıklarla kitaplar, fotoğraflar ve sohbetler armağan ediliyor. Ev sahibimiz Solomon Amca'dan kalan koltuklar ve eşyalarla, bilhassa da ding dong çalan saatleaynı evi paylaşıyoruz. Küçüğüm; her işe koşuyorum, annem-babamyok, kardeşimle yalnız yaşıyorum. Bolca tütsü yakılan, bolca gözyaşı dökülen, bugün annemin evinde beni bekleyen kütüphanemdeki kitapların yarısını bitirdiğim bir dönem bu. Şair olduğum ve sonsuza dek şair kalacağım birzaman. Ne olursa olsun kardeş kalacağımız insanları tanıdığım ev bu, kan değil de sevgi bağıyla ailemi genişletiyorum ben bu evde; Ahmet, Özgür, Funda, Müge, Yasemin ve diğerleri... Sadece müzik var, müziği duyuyorum, yazı onun arkasından geliyor.

İş hayatınagirmemle birliktekendi evimize taşınıyoruzabimle, Suadiye'ye. Suadiye güzel yer, her şey yakın. Giriş katta mesudum, düzayak bir hayatı seviyorum. İlk romanımı bu evde yazıyorum, yok olup gideceğimi hissettiğim bir dönemde tarihte kimsenin bahsetmeyeceği iki kirpinin bir savaş meydanındaki hikâyesiyle geçiyor yıllarım. Dergilerdeeditörlük, gazetede muhabirlik, televizyonda programcılık. Hepsi bu evde gerçekleşiyor. Babamı bu evde kaybediyorum, hastalığım bu evde teşhis ediliyor, bu evde hala oluyorum, abilerimden biriyle bir daha hiç görüşmemecesine bu evde kopuyorum, hayatımın sonunadek benimle olacak dostlarımı bu evde ağırlıyorum, abim bu evde evleniyor, babamöldükten sonra ben de gidince annem bu evde yalnız kalıyor. ***Bu evde köşeleri beliriniesiyor hayata bakışımın, "bir daha asla" dediğim her şeyi bu evde yıkıyorum ve yenilerini söylüyorum: Bir daha asla.*** Ferdi, Burcu, İzzet ve daha niceleri: İlhan Berk, Ferhan Şensoy, Nilgün Öneş... Onları da bu evde tanıyorum. [illegible] ele yürüyüşümüzün sonunda bu eve dönüyorum. Yazı yazarken müzik dinliyorum, yazıyı duyuyor müziği duymuyorum.

Hafta içi her gün yayın işi çıkınca başıma, hastalığım o kadar erken kalkıp o kadar çalışıp sonra hiçbir şey olmamış gibi hayatıma devam etmeme izin vermiyor. Annemle oturup basit bir hesap yapıyoruz, yolda geçen zaman bölü yola verdiğim para, karşılığında eldeedeceğim uyku miktarı ve taşınacağım evin kirası. İkea evimi döşüyor üç beş liraya, ben Haliç'i panoramik bir şekilde gören bir evde çok gürültülü komşularımla birlikte yaşamaya başlıyorum. Evde yalnız kalabiliyorum ama kalmamayı tercih ediyorum. İlk kendi evim, gelenim gidenim çok oluyor. İşten arta kalan zamanda... işten geriye bir zaman kalmadığını fark ediyorum, sonradan hatırlamak istemediğim birçok şey bu evdeyken gerçekleşiyor, asla unutmayacağım karşılaşmaların sonundadöndüğüm ev de burası. Haliç'in sonsuz manzarasında ilk romanımın son cümlesiniyazıp, sonraları kitabımı haksızca basacağından ve yıllarca satacağından bihaber o zamanki yayıncıma yolluyorum. İşler yoğunlaşıyor ve ben dahayakın bir yere taşınmak zorunda kalıyorum, istikamet Cihangir. Bu hayatta her şeyin bir şarkısı var, biliyorum.

> **Bir salgın diyarında gurbetçi gibi çok göresim gelse de kimseye gidemiyorum.**

Cihangir'de tek kapılı evde... Pürtelaş Sokak'ın marifetini ve şöhretini taşındıktan sonra öğreniyorum. Üç kuruşluk maaşımla Cihangir'de tamamen şans eseri müstakil bir ev buluyorum. Ebette evin tercih edilmemesinin çokönemli bir nedeni var, deniz minaresi gibi çık çık çık bitmeyen merdivenleri. Alt kat zemin dubleks, orada Bora adında bir İngilizce öğretmeni oturuyor, hayatta en büyük hobisi olan tavla oynamayı bir mesleğe dönüştürmüş. Ben üst kattaki dubleksteyim. Aşağıdayatak odası ve minnacık bir banyo, üstte ise salon, mutfak ve hatta minicik bir teras. Düşecek kadareğilince deniz bile görünüyor. Emlakçım diyor ki "Evlenip çıkacaksın bu evden." Zizek'i bu zamanda tanıyorum, Neşet Ertaş, Bobby McFerrin, Gidon Kremer, Jean-Christophe Grangé, Jane Birkin, Pat Metheny ve birileriyle daha bu evde yaşarken söyleşiyorum, Viyana Filarmoni Orkestrası'nın Aspendos konserinin sunuculuğunu bu evde yaşarken yapıyorum. Televizyonculuğu bu evdeyken bırakıyorum, bir Flört şarkısının içindeymiş gibi, yaşamım bu evde değişiyor. Her şarkının güzel olmak gibi bir zorunluluğu yok ama sözleri olmayan şarkıların da nasıl acıtabileceğini... Anlıyorum.

Ben bu evleri atladıkça ve bu evleri de... bunları da... Bitmeyecek bu hikâye burada, mevcut ikametgâhıma varmama daha üç ev ve bir dolu hikâye var. Neyse ki müzik var, bazen biraz daha kısık sesle ama gidiyor işte. Şimdi ben içinde hem dağ hem köy geçen bir semtte yaşıyorum ama bu salgının beni değiştirdiğini hissediyorum, beni değilse de hayatımın müziğini. Hangi semte gidersem gideyim, hiç böyle hissetmemiştim. Başka bir ülkeye gitmişim gibi. Başka bir ülkeye çalışmaya ya da yaşamaya. Bir salgın diyarında gurbetçi gibi çok göresim gelse de kimseye gidemiyorum. Evlerim diyorum, evlerime sığamıyorum. Devamını bir sonraki aya...

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Enis Batur

Aslı Alpar

vida gevşemeleri

Oxfam'in raporu aklıma kazınmış: Yeryüzü "servet"inin yarısı 2153 milyardere aitmiş. Bir "adam"ın kasasında yaklaşık 4 milyon "adam"ın varlığı duruyordemek.

Yeni "servet"leri genç insanlar gerçekleştiriyor *hızla*. Şüphesiz "akıllı"lar, o aklın *tarfini* yapmak kaydıyla. Örneğin: Habermas'ınkiyle Sateşi Nakamoto'nunki *bir* mi? Değilse, nasıl'ı neden?

Hız, dedim. Bill Gates, ki serveti 108,3 milyar dolarmış, zengin olduğunda 30 yaşına varmış mıydı? Amazon'un 147,2 milyar dolarlı Bezos'u? Zuckerberg (Facebook), 37,2 milyar dolarlık Elon Musk, bu verileri derlediğim Google'cılar (Brin & Page) 20'şer milyarı aşmışlar – tümü genç yaşta *akıl* etmişler.

Ironime bakıp, kedi-ciğer hikâyesine başvuracaklar için peşin uyarı: Hiçbir yaşımda kendimi *akıllı sanmadım*, tam tersine su katılmadık aptaloldığumu gösteren örnek-durumlarla 70'ime doğru ilerliyorum. Ve çıkaramıyorum bir türlü: Akıl etmek nemene şeydir. Bitcoin nasıl yumurtlanır örneğin?

Facebook'un sayısız akıllıyı sinek gibi ağa yapıştıracağını "adam" nasıl öngörür?

Akıl edemediğim yetmiyor, bir de akıl erdiremiyorum üstüne üstlük. O kadar milyar doların kazanılması olağan mı? Ben aşırı zenginliğin bir ahlâk suçu olduğunu düşünüyorum, doktor üşüttüm mü?

Bu sorular benim aklımı peynir ekmekle yediğimin kanıtı işte.

*

"Aygır manyakliği" kapitalist tüketim stratejisinin II. Dünya Savaşı sonrası azdırdığı, geride kalan son düzlüktedoğru yükselttiği bir hastalık türü. Gereksinme sınırlarından haydı haydı taşan bir saplantı dozu içeriyor ve hasta(sı)nın her aracın en yeni modelinin ıştahına kapılmasıyla şekilleniyor. En yeni model hastanın açıklamalarına temel

"eklenti"lerle çıkageliyor. Akıllı cep telefonları birer teknopat İsviçre çakısı olarak tasarlanıyor ve "doz"u artan vaatlarla dopdolu ufukta göründüklerinde, hastalar gecedenkuyruğa girip sabahı zor ediyorlar. Telefonlar gerçekten de akıllı, aklı kıtlaşan: Hastalar.

İmdi, tek bir aygıtı bağlamıyor bu gelişme, çünkü her şeyin aygıtı üretiliyor günümüzde. Türk kahvesi cezveyle yapılamıyor artık. Traş makinesi sakalla bıyıkla sınırlı bir işlevsahası sunmuyor yalnızca. Otomobillere hiç gelmeyelim, yakında kazayı bir yıl öncesinden bildirecek modeller tasarlanabilir.

Çünkü her şeyin aygıtı üretiliyor günümüzde. Türk kahvesi cezveyle yapılamıyor artık.

Yeni hasta kuşakları için yapay zekâlı araçlar, robot figürünün envai türlüsü programda.

Bu gidişle çocuğumuzun babası da mezarının kazıcısı da olacaklardır.

*

İstanbul Boğazından geçen dev şilepleri yanlarında sinek kadar kalan kılavuz tekneler yönlendiriyor; yoksa kaza yapıp batmaları işten değil.

Bu "durum"un büyüklük taslayan her kişi, yapı, gaye için geçerli olduğunu gösteriyor geçmiş. İskender'den Napolyon'a, Sezar'dan Hitler'e bütün kibir yüklü tarihsel figürler, yanlarında uslu dost kafalar bulundurmadıkları için faka basmışlardır. Seneca'yı intihara zorlayan Neron'un nasıl öldüğü kayıtlarda.

Hem gerçekten büyük olan ile büyüklenen bir mi? Devletadamlığı ekseninde Allende ile Pinochetkarşılaştırılabilir mi? İkincisine *adam* nitemi zaten fazlanın fazlası. Günü geldiğinde şişme yaratığı söndürmeye topluğneyetmişti.

Dün öyleydi, bugün de öyle: Birçok yükseğe kurulmuş koltuğu işgal eden, The Hollow

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Mahir Ünsal Eriş

zaman bahsi

Zaman her bir anda, tüm gerçekliğin aynı noktada bir kez daha ve bir kez daha tekrarlanmasıdır. Her seferinde değişerek ve sonsuza dek.

Zaman, tamamıyla bir insan yanılsamasıdır. Dakikalar, aylar, mevsimler, anıların kayıtlı durduğu takvimler hep insan içindir, insana hastır. Tabiatta, –çerçeveyi daha da genişletecek olursak kâinatta– zaman yoktur. Devirler vardır. Galaksiler, yıldızlar, gezegenler, atomun çekirdeğini tavaf eden elektronlar hep bir devridaim içindedir. Bazısının devri bizim zamanımızla milyarlarca yıl sürer, bazısı ise bizim algılayamayacağımız kadar küçük bir zaman diliminde sayısız devir yapar. Ama her durumda esas olan şey zaman değil, devirdir. Biz, Güneş Sistemi'ne kayıtlı gezegenimizin üstünde yaşayan ölümlü canlılar olarak tüm zamanlarımızı gezegenimizin ve onun etrafında döndüğü yıldızımız Güneş'in devrine göre belirleriz. Dünya'nın Güneş etrafındaki bir turuna bir yıl deriz örneğin. Ve bunu aylara, günlere, saatlere böleriz, zamanı ıcat ederiz. Oysaki kâinatta bulunan her şeyin kendi zamanı vardır. Bizim yaşamaya doyamadığımız şu kıymetli ömürlerimizin süresi, kendi içine çökmeye başlayan bir yıldızın can çekişme süresi yanında bir kum tanesi nispetinde bile sayılmaz. Fizik bize her şeyin hareket hâlinde olduğunu ve bu hareketin sonsuzluğunu öğretir. Her şey, duruyorken bile, önü alınamaz bir hareketle devinir. İşte bu devinimleri anlayabilmek, takip edebilmek, kendimizi olan bitene ikna edebilmek için kurguladığımız sisteme zaman deriz. "Üç gün" derken kastettiğimiz şey, Ay'a gidildiğinde bile anlamını kaybeder. Çünkü zaman, tıpkı insan gibi, buraya ve bu ana ait bir şeydir. Hayvanlar ve bitkiler zamanı değil, devirleri bilirler. Çiçekler sabah olduğu için değil, dünyanın devri yine yüzünü güneşe dönmeye izin verdi diye açarlar. Hayvanlar, canları çektiği için değil, dünyanın güneşe karşı pozisyonu elverişli olduğu için belirli bir vücut sıcaklığı ve kimyasal duruma ulaştıklarından çiftleşirler. Tabiatın kolunda saat yoktur. Ne kadar "yoktur", desem de bizim gibi ölümlü varlıklar için zaman, tüm gerçekliği ve önemiyle gayet basitçe mevcut görünür. Çünkü insan, sınırlı zamanına aldanıp yanılır. Türümüzün hesabını tutmaya çalıştığı, varsaydığı şey zaman değil, süredir. Dünyanın kendisinin ve güneşin etrafındaki dönüş süresi, Güneş'in Samanyolu'nun merkezi etrafındaki bir turunu tamamlama süresi, Ay'ın bir aylık devrini tamamlama süresi, ömür süresi, hapislik süresi, sevdalık süresi, hastalık süresi. ***Zaman, insanın dünyada geçirdiği süreyi ölçerken kullandığı cetveleverilen addır. Gerçekte böyle bir şey yoktur.*** O, bir insan uydurmasıdır.

***

Bilim, evrenin "Büyük Patlama" adı verilen bir olaylameydana geldiğini söylüyor. Buna göre, hiçliğin ortasında, atomdan bile küçük olduğu varsayılan ama bütün kâinatı cisminde barındırabilecek yoğunluktaki bir noktada bir patlama gerçekleşi ve o nokta sonsuzluğa doğru genişledi. Galaksiler, galaktik süperkümeler, yıldızlar, gezegenler; özetle kâinattaki her şey oluştu. Milyarlarca yıldır süren bu olayın meydangelديği o ilk anı zaman [illegible] Bu, o ilk anın öncesinde de zaman olmadığını kabul etmek durumunda kalırız. Yani, bizi var eden tüm mikroskobik parçalar, zamanın başlangıcı denen bir yerden geliyor. Ve muhtemelen de zamanın sonu denen bir başka noktaya kadar da var olacak. O hâlde zaman, bu gerçekliğin kabul edilmesiyle varlık kazanır. Yani biz varız diye zaman var. Biz yokken yoktu, biz bitince de olmayacak. Zamanın sonsuz olmayabileceği fikri bile onun bir insan icadı olduğuna inanmak için yeterli. Çünkü insan sonludur ve gerçekliğin kendisinden de böyle olmasını umarak gelip geçer dünyadan.

Zaman, sonsuz bir andan ibarettir. Yalnızca içinde bulunduğumuz anın gerçek olduğu bir an.

***

Zamanı hızlıca akıp giden bir nehre benzetmek âdettir. Şayet öyleyse, geçirdiğimiz bütün günler ileride bir yerlerde, bir denize ya da bir göle dökülüyorolmalıydı. Maalesef öyle olmuyor. Günler geçtikleriyle, insan yitirdikleriyle kalıyor. Çocukluğumda, bir yerde biriken bu günlerin bizi beklediğini, çok uzak bir gelecekte, –hatta belki ölünce– onları görüp, aralarından istediklerimizi seçerek yeniden yaşayabileceğimize inanırdım. Belki başka bir gerçeklikte bu mümkündür. Ancak şu an için mümkün olmadığı aşikâr. Daha önce de yazmıştım; zaman aslında gürül gürül akan bir nehir değil, olsa olsa kimi yerlerde çok derinleşen durgun, hareketsiz bir göldür. Evrendeki her şey bu durgun gölün içinde herhangi bir yöne doğru amaçsızca seyretmektedir. Zamanda ileri yoktur. Çoğunlukla medeniyetle birlikte anılan ilerilik, insanın insanla ve insanca yaşayabilmesi umudunu simgelemek için tasarlanmış ve yine insan işi bir kavramdır.

***

Tanpınar, *"Ne içindeyim zamanın, / Ne de büsbütün dışında; / Yekpâre, geniş bir ânın / Parçalanmaz akışında"* diyordu. Hatta ilk iki dize üstadın mezar taşında da yazar. Zamanın algılanışı bakımından dâhice bir örnektir. Zamanın, kâinatın müziğini çalan tek tuşlu bir piyano olduğunu kabul eder. Tek tuşlu ama neresine dokunulursa başka nağmelerveren mucizevi bir çalgı. Tanpınar'ın fikrinden yola çıkarsak zaman, sonsuz bir andan ibarettir. Bugünü, yarını, geçen senesi, az sonrası olmayan; yalnızca içinde bulunduğumuz anın gerçek olduğu, geçmişin bir anı, geleceğinse bir beklentiden ibaret sayılacağı sonsuz bir an. Belki de buradancakacak sonuç şudur: Zamanı ileri doğru hareket eden, arkamızda bıraktıklarımız ve önümüzde bizi bekleyenlerle algılayabildiğimiz bir şey olarak düşünmek eksiktir. Zaman her bir anda, tüm gerçekliğin aynı noktada bir kez daha ve bir kez daha tekrarlanmasıdır. Her seferinde değişerek ve sonsuza dek. Zaman, ucu bucağı belli olmayan bir "şimdi"dir.

***

Zaman kaygandır. Sıvıdır zaman. Onu elinizle tutamazsınız. Biçimini onu ancak başka bir şeylerin içine koyarak algılayabilirsiniz. Biz insanların en sık yaptığı şey de zaten budur. Onu ömrümüzün içine koyarak, ömrümüzün biçimini vererek algılamaya çabalamak. Zaman [illegible] "Benden sonra tufan," diye, işte aynen öyle.

Fotoğraf: Johannes Plenio

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

DİKKAT!
SU KRİZİ GELİYOR

2030 yılında Türkiye'nin nüfusu 100 milyona ulaştığında **kişi başına** düşecek su miktarının yılda 1.700'den **1.120 m³**'e ineceği öngörülüyor. Artan nüfusumuz ve büyüyen kentlerimizle **"su fakiri"** olma yolunda ilerliyoruz.

SU KAYNAKLARIMIZI KORUYAMADIK

Sosyal ve ekonomik planlama hedeflerini belirlerken, su kaynaklarımızın durumunu yeterince hesaba katmadık. Sağlıklı su için gerekli olan orman alanlarımızı kaybediyoruz. Son 50 yılda ülkemizin sulak alanlarının yarısı, yani üç Van Gölü büyüklüğünde alan, ekolojik işlevini yitirdi.

İLK BEŞ RİSK

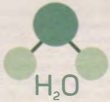

Önümüzdeki 10 yıl boyunca dünya ekonomisini bu riskler etkileyecek:

- **bulaşıcı hastalıklar,**
- **kitle imha silahları,**
- **iklim krizi,**
- **biyolojik çeşitlilik kaybı,**
- **su krizini de kapsayan doğal kaynak krizi.**

10 RİSKLİ ŞEHİR

İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep, Diyarbakır, Bursa, Mersin, Konya, Adana ve Antalya.

%16 — Türkiye'de mevcut suyun %16 kadarı hane tüketiminde kullanılıyor.

Tarımda su kullanımı %73.

%11 — Sanayide su kullanım oranı %11.

Bu durumda evlerde su tasarrufu, %16'lık bir paya katkı sağlar.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Türkiye'de kişi başına su tüketimi **günde 5.400 metreküpü** buluyor. Bu değerleri göz önünde bulundurursak; bir yıl kullanmanıza yetecek tek bir su deponuz olsaydı, günlük su tüketiminizle bu depoyu ikinci haftanın sonunda bitirirdiniz.

Bir tişört üretiminde 2.400 litre su kullanılıyor. Bir porsiyon kırmızı et 3.100 litre su tüketimi demek! Bir fincan kahvenin üretiminde 130 litre su gerekiyor.

SİZ BUNLARDAN HANGİLERİNİ YAPABİLİRSİNİZ?

Damlayan musluklar **günde 4 litre** kadar suyun boşa gitmesine neden olur. Damlayan musluklar tamir edebilirsiniz.

Bulaşıkları elde yıkamak gerektiğinde musluğu **kapalı** tutabilir, **su dolu bir leğen** kullanarak daha az su tüketebilirsiniz.

Bir musluktan **dakikada 14 litre** su akar. Ellerinizi yıkarken, dişlerinizi fırçalarken ve tıraş olurken musluğu kapatabilirsiniz.

Sebze ve meyveleri akan suda yıkamak yerine **su dolu bir kaşede** yıkayabilir, biriken suyu bitkilerinizi sulamada kullanabilirsiniz.

Bitki sulamak için çok su tüketen fıskiyeler yerine **yağmurlama** ya da **damla sulama** gibi daha etkili yöntemleri tercih edebilirsiniz.

Sifonlarda küçük hazne tercih ederek yılda ortalama **3.750 litre** su tasarrufu sağlayabilirsiniz.

Su biterse herkes susar! Suyumuzu korumak için, hepimize düşen görevler var. Küçük adımlar, su damlalarından okyanus yaratabilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

İsmail Saymaz

bana sohbet platformunu söyle, sana örgütünü söyleyeyim

Acaba, diyorum, ben de WhatsApp'ı silsem mi? Peki, hangi uygulamayı indirmeliyim? Çok düşündüm. Doğrusu, bir furyaya kapılıp WhatsApp'tan vazgeçme fikri şu aşamada cazip gelmedi.

WhatsApp'in iki milyar kullanıcısına ait kişisel veriyi Facebook'la paylaşacağını ilan etmesinden bu yana kara kara düşünüyorum. Bazen kendimi App Store'un sanal mağazasında, diğer sohbet uygulamalarında ve sosyal medya mecralarında gezinirken buluyorum. Acaba, diyorum, ben de WhatsApp'ı silsem mi? Peki, hangi uygulamayı indirmeliyim? Çok düşündüm. Doğrusu, bir furyaya kapılıp WhatsApp'tan vazgeçme fikri şu aşamada cazip gelmedi. Evini barkını sebepsiz terk edenler kadar acımasızca buldum. Fakat vefa hissi, bir tane daha edinmeme engel değildi. Birkaç gün sonra Telegram'ı yükledim. Gel gör ki Rus yazılımcı Pavel ve Nikolai Durov kardeşlerin geliştirdiği Telegram, WhatsApp'a göre daha komplike bir sistem içerdiği ve ihtimal, merkezi Birleşik Arap Emirlikleri'nde olduğu için uygulamaya konduğu andan itibaren cihatçıların dâhil hattına dönmüştü. Bilhassa Suriye'de ve IŞİD tarafından kullanılıyor. O kadar ki 31 Aralık 2016'yı 1 Ocak 2017'ye bağlayan yılbaşı gecesi, İstanbul Ortaköy'deki Reina eğlence merkezinde 39 insanın katledildiği terör eyleminin talimatı, iç görüntüleri ve adresi bile Telegram'dan gönderildi. ***Yakın zamana kadar, Suriye'den Türkiye'ye geçenlerin, IŞİD'çi olup olmadığını tespit için cep telefonuna bakılıyordu.*** Telefonda Telegram varsa, derdini merkezde anlatırsın. "Telegram kullanıyor musun? Kullanıyorsan, neden?" sorusu, savcılıklarda IŞİD'çilere yöneltilen ilk üç sorudan birisiydi.

Neyse artık, olan oldu ve Telegram'ı yükledim. Fakat tetikteyim. Birkaç merhabaya yanıtvermek ve "evet, ben de buradayım" demekten başka cümle yazmış değilim henüz. Bir de Signal var.

WhatsApp'ın kurucularından Brian Acton ve Moxie Marlinspike tarafından kurulmuş, kâr amacı gütmeyen bir başka sohbet programı. Herkes gibi Elon Musk'ın tavsiyesi ve yüreklendirmesiyle Signal'e bakındım. Tam telefonuma indirmiştim ki 15 Temmuz'daki darbe girişiminden sonra Signal'in FETÖ'cü diye suçlandığını hatırladım. Ciddiyim. MIT'in tespitine göre FETÖ'cüler 2014 yılında örgüt içi haberleşme için ByLock adlı sohbet platformunu geliştirmiş ve üyelerineyükletmişti.

ByLock, 15 Temmuz'dan sonra üyelik kartı sayıldı. Sonradan örgütün çeşitli namaz ve müzik programlarını indirenleri ByLock yüklemiş gibi gösterdiği ortaya çıktı. Bu gerçek öğrenildiğinde, ByLock'un adını dahi duymamış binlerce insanın haksızyere tutuklandığı ve mağdur edildiği anlaşıldı. Aynı günlerde, FETÖ'nün ByLock'tan sonraSignal'i kullandığı ileri sürüldü. İddialaragöre Signal, "sanal in" olarak kullanılıyordu.

Anadolu Ajansının 14 Eylül 2018'de geçtiği bir habere göre, Konya'da "Gaybubet Evi" adı verilen hücre evinde yakalanan bir FETÖ şüphelisinin telefonunda Signal bulunduğu saptandı. Haberde şöyle devam ediliyor. "Signal, darbe girişiminin ardından yeniden yapılanma çabasındaki FETÖ'nün ByLock yerine kullandığı haberleşme programı olarak biliniyor."

Kim biliyor? Tabii ki Anadolu Ajansı. Siz devletin ajansından daha iyi bilecek değilsiniz ya! Habere göre Signal'i örgütün genel müdür ve müdür seviyesindeki mahrem imamları kullanıyordu. "Sanal in"lere girilecek diye beklenirken... Haberlerin ardı arkası kesildi. Meğer Signal, güvenli bulunduğu için devlet bürokrasisi ve AK Partili milletvekillerince tercih ediliyormuş. O günden beri Signal'e FETÖ'cü diyen çıkmıyor. Sabıkalı [illegible]

Bu güvenle Signal'ı telefonuma indirdim indirmesine de FETÖ'cü suçlaması aklımı kemirdiğinden midir ne, nükseden yürek çarpıntısından ötürü birkaç dakikada siliverdim.

Gel gelelim, Viber'a...

15 Temmuz'da Akıncı Üssü'nde yakalanan FETÖ'cü kolej müdürü Hakan Çiçek'in o gece Viber'dan Fethullah Gülen'le haberleştiği iddia edildi. Ben çıkan haberin yalancısıyım kardeşim.

Ha Viber yüklemişsin...

Ha Gülen'e ilaniaşk etmişsin.

Aman diyorum.

Bu vesileyle yerli ve millî sohbet platformlarını ve sosyal medya mecralarını duyduk. Turkcell'in BIP'i, Türk Telekom'un Yaay'ı, HAVELSAN'ın İleti'si, Bilgi Teknolojileri ve İnternet Derneğinin Dedi'si çıktı.

> **Alacaklarsa, siyasetten değil, özel hayattan alsınlar.**

Arada bir "hayırlı cumalar" diye yazmak için, Sayın Cumhurbaşkanımızın kıskanılan başarılarını kutlamak ve tabii Bay Kemal'in ağzının payını vermek için yükleyebilirdim. Ancak bugün yere göğe sığdıramadığın bakan, bakarsın yarın Twitter'dan istifa eder. Alkışladığın bakan, öbür gün Instagram'dan çekergider.

Burası çok önemli!

Üveyim derken, cuntacılıkla suçlanabilirsin. Dediğim gibi, WhatsApp'ı silmedim. Hâlâ daha kullanıyorum. Kızlarla konuşuyor, yakası bağrıaçılmadık fıkralar anlatıyor, iç gıdıklayan fotoğraflar çekip yolluyoruz. Alacaklarsa, siyasetten değil, özel hayattan alsınlar. İŞİD'den, FETÖ'den, darbecilikten değil... Zamparalıktan alsınlar.

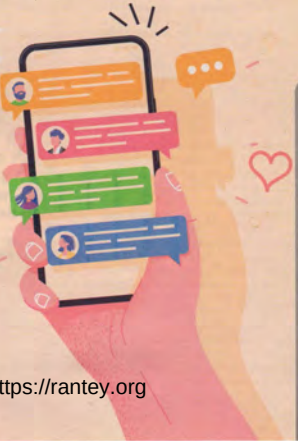

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Zafer Algöz

Zafer Algöz ve Zeynep [illegible] 1988'de İstanbul Devlet Tiyatrosunda "West Side Story" oyununda... Fotoğraf: [illegible]

WEST SIDE STORY tarihinde bir ilk

Marialardan biri hastalansa ya da sesi kısılsa birbirlerini yedekleyebiliyorlar ama benim öyle bir şansım yok. Müzikal oynamanın da bedeli var...

1988'de İstanbul Devlet Tiyatrosuna tayin oldum. Gelir gelmez ev bulma telaşı falan derken resmi olarak gelen "sarı zarfı" imzaladım ve "garnizona teslim oldu." Benim geldiğim sene Devlet Tiyatrosunun müdürü Zafer Ergin'di. Odasına uğradım, "hoş geldin, hayırlı olsun" dilektenden sonra o sene repertuvarda hangi oyunların olduğunu konuşurken "Yahu adaş, şimdi gelir gelmez hemen bana bir soluklanma fırsatı bile vermediler diye düşünme, tiyatro, opera ve bale ortak produksiyon olarak West Side Story müzikalini AKM büyük salonda yapacağız. Yukarıda 620 no'lu büyük prova salonunda seçmeler yapılıyor. Amerika'dan Nancy Roads adında bir rejisör geldi. Üç gündür seçmeler yapılıyor. Dans edebilen, şarkı söyleyebilen kadın-erkek kim varsa herkes gidiyor. Sen de git. Bak yaz tatilinde simsiyah olmuşsun. Senden çok iyi Porto Rikolu çete elemanı olur," dedi.

Hiç ikiletmeden seçmelerin yapıldığı salona gittim. Salona sırayla kadınlı erkekli girip çıkıyorlar. Aynı kattaki kafeterya bile insan dolu. Uzun bir süre sıranın bana gelmesini bekledim. Nihayet içeri aldılar. Büyük bir masanın tam arkasına dizilmiş seçici kurulun önüne çıktım, kendimi tanıttım. Metalik kahverengi yanık tenimle "Porto Rikolu çete üyelerinden birini oynamaya talibim," dedim. Nancy Roads, "Müzik kulağınızı ve ses renginizi anlayabilmemiz için bir şarkı söyler misiniz?" dedi. Hani hep öyle olur ya, yüzlerce şarkı bilirsin ama hadi bir tane söyle denince kolay kolay aklına gelmez insanın. Orkestra şefi Babür Tongur piyanonun başına geçti ve bana "Çok uzakta kalma, söyle yanıma gel," dedi. Piyanonun başına geldim, "Ne söyleyeceğiz? Vallahi aklıma bir şarkı gelmiyor," diye fısıldadım. Babür Tongur, piyanonun içine iyice gömüldü ve "Yaklaş," dedi, "bak burada üç gündür cast yapabilmek için müzik, ritim, dans seçmeleri yapıyoruz. Kadına mahcup olduk. Ortada, başrol Tony ve Maria yok henüz çünkü şarkıları kimse söyleyemiyor. Üstelik şarkı diye yönetmene Yaman Ayrılık, Maden Dağı Dumandır ile Ferdi Özbeğen ve Sezen Aksu şarkıları söylediler. Allah aşkına ne söylersen söyle ama hiç olmazsa Amerikalının anlayacağı bir şey olsun," dedi.

Hani hep öyle olur ya, yüzlerce şarkı bilirsin ama hadi bir tane söyle denince kolay kolay aklına gelmez insanın.

O anda aklıma geldi: konservatuvarda kişiye özel haftada bir şan dersimiz vardı. Benim hocam opera sanatçısı Mustafa Yurdakul'du. Bana her dersten önce "Santa Lucia" söyletirdi, sonra derse geçerdik. "Napoliten şarkı Santa Lucia'yı söylesem olur mu?" dedim. "Bilmiyorum. Amerikalı ablaya sormak lazım," dedi. Sorduk, pek sevindi. Çok eski bir İtalyanca şarkı olduğu için [illegible] gayet doğal [illegible] Santa tam bir sessizlik oldu ve şarkıya gi[illegible] söyleyeceğimi şefle konuşmadığım için içimden geldiği gibi parçaya kalktı. Aa baktım gayet rahat söylüyorum, daha da bir öz güven geldi. Bari Amerikalı misafirimiz mutlu olsun, kadına hem bir hoşluk hem de eşrefi olsun diye düşündüm. ***Parçayı bitirirken ünlü İspanyol tenor Plácido Domingo gibi içimi nefesle doldurdum, en tiz notalardan "SÂNTAAAAAAAAAA LUCIIIIIAAAAA..!"*** diyerek noktayı koydum. Önce bir sessizlik oldu. Ardından Nancy ayağa kalktı. Sağlam bir alkışla "Sen kaç gündür nerelerdeydin? Niye daha önce gelmedin?" falan dedi. Kendisine benim yeni tayin olduğumu söyledler ve masanın başında hararetli bir şeyler konuşmaya başladılar. Babür Tongur'a baktım, "Tamam, aferin. Bu iş bitti. Rolü kaptın," dedi. Sonra Nancy başladı konuşmaya... Evet, anladığım kadarıyla müzikal anlamda geçer not aldık ama ne oynayacağım? "Ben bu Porto Rikolu köpek balığı çetesinden kimi oynayacağım?" diye sordum. "Sen çete elemanlarından birini değil, Tony'yi oynayacaksın," dedi ve Babür Tongur'la bir şeyler konuştular. Ben de hâlâ piyanonun başında bekliyorum ne olacak diye...

En nihayet Şef Babür Tongur'la salondan çıktık. Bir alt katta piyanolu bir odaya geçtik. Babür "Kadın sana bayıldı. 'İşte aradığım Tony' diyor. Şimdi kafasındaki en küçük şüpheleri de gidermek için seninle burada West Side Story müzikalinin en nefis slow şarkısı Maria'yı çalışacağız. Bana güven. Parçanın yarısını bile söylesen yeter," dedi. Santa Lucia'nın verdiği rahatlamayla ikinci kez heyetin önüne çıktık. Nasıl olsa kaybedecek bir şeyim yok.

Müzikalde kesinlikle rolüm var. "Tamam, ses çok iyi," dediler. Babür hocam introya piyanoyla girdi, ben de Maria şarkısına... Amerikalı Nancy bu defa daha çok sevindi. "Evet sanıyorum aradığımız Tony'yi bulduk. Şimdi sıra Maria'yı bulmakta," dedi. En nihayet bir değil iki Maria bulundu: Opera sanatçısı Müjgan Özsan ve Ankara Devlet Tiyatrosundan İpek Çeken.

Günler günleri, haftalar haftaları kovaladı.

Şarkı ve sahne provalarını Marialarla dönüşümlü yapıyoruz ama henüz benimle yüklü bölüşecek bir Tony bulamadık. "Nasıl olsa, rolü gelir gelmez aldım" rahatlığına hiç girmedim. Tam tersine sorumluluğum arttı. Marialardan biri hastalansa ya da sesi kısılsa birbirlerini yedekleyebiliyorlar ama benim öyle bir şansım yok. Müzikal oynamanın da bedeli var... Cumartesi akşam 20.30, pazar 15.00 ve 20.30; yani haftada üç oyun oynuyoruz.

Her oyun öncesi şarkılar söylenıyor, danslar edilıyor. Hatırlama provaları da cabası... Korkudan sigarayı bıraktım! Haftada üç gün şan dersi alıyorum [illegible] kilo düşmesin, şarkı söylerken detone olmayayım. [illegible] çok iyi bildiği bir şarkıyı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

söylemek başka, herkesin çok iyi bildiği, dünya çapında bir müzikalde başrol oynamak çok çok başka.

Temsilin olmadığı bazı geceler rüyalarıma giriyordu oyun. Gece uykudan uyanıp kendi sesimi duyuyordum, acaba bu hafta da uç oyunu kazasız belasız atlatabilecek miyim diye. Kendini soğuktan koru, sıcaktan koru, rüzgardan koru, nemden koru...

Ben kendi adıma sahneye çıkarken elbette tatlı bir heyecan duyarım hep ama hayatım boyunca West Side Story müzikalindeki gibi acaba bu akşam da kazasız belasız, defosuz söyleyebilecek miyim tedirginliğini hissetmemiştim. Şöyle düşünün: AKM büyük salon, ağzına kadar, çift balkon da dâhil dolu; 1476 kişi...

Perde ve arkasındaki ses geçirmez elli tonluk çelik perde kapalı. Orkestra çukurunda altmış kişilik orkestra ve şef Babür Tongur önce uvertür çalıyor, seyirci alkışlarken iki perde yavaş yavaş kalkıyor, dekor görünüyor. Jetler Çetesi toplu olarak ilk şarkıyı söylüyor; birbirlerinden destek alarak ve gaza gelerek bülbül gibi şakıyorlar. Bitiminde salon kızgın yağa atılmış patates gibi ş̧ş̧ş̧ş̧ş̧ diye yıkılıyor. Onların sahnesi bitip geriye doğru dönerlerken ben tek başıma ilk şarkımı söylüyorum. Hani bir el atan, destek veren zaten yok. Ben, orkestra ve 1476 çift göz...

Haftada üç temsil, oyunu sürekli oynuyoruz. Maria rolü kızlar tarafından dinlene dinlene, aralarında günleri paylaşarak gidiyor. Fakat benim yedek Tony hâlâ bulunamadı. Önceleri "Merak etme adaşım, seninle bu rolü dönüşümlü oynayacak birini buldum. Bu hafta geliyor," ubûr hafta "Burada, merak etme çocuk. Ankara'dan yola çıktı," diyen Zafer Ergin ümidini kesmiş olmalı ki sonunda başka bir rahatlatma kulvarına geçti: *Ne yapacaksın yedek Tony'i kardeşim! Adam zaten gelse bile bu rolü çıkarması ayları bulur. O zaman da sezon kapanır. Ayrıca şöyle düşün, West Side Story dünyada ilk defa oynanmıyor ama iki günde peş peşe üç temsil yapan senden başka Tony yok. Tarihe geçtin adaş, tebrikler!* diyor.

İş artık öyle bir espri konusu oldu ki Zafer Abi'yle her karşılaşmamızda gülüyorduk: *Abi yedek Tony yok amo ben tarihe geçtim değil mi?* diye soruyorum, o da "Hiç şüphen olmasın, şu anda bütün dünya haber ajansları senden bahsediyor. Haberlerde hep sen varsın. Tarihin altın sayfalarında yerini aldın, tadını çıkar," diyor. Tek kelimeyle anlaşıyordık. "Abi..." diyordum, o da lafı tamamlatmadan "Adaşım... Zaferim... Tarih... Altın sayfa..." diyor ve "Anladım abi..." diye cevap verip, oyuna çıkıyordum.

Yine bir oyunda salon ağzına kadar dolu. Büyük perde ve ses geçirmez çelik perde kapalı başladık. Şef Babür Tongur, Leonard Bernstein'in muhteşem notalarıyla uvertüre yol verdi. Çaldılar çaldılar... ve biter bitmez yine kızgın yağda patates kızartması gibi ş̧ş̧ş̧ş̧ş̧ş̧ diye 1476 çift göz seyirciden çılgın bir alkış... Sahne gerisinde yerimizdeyiz. Jetler çıkacak, sonra ben tek başıma ilk şarkımı söyleyeceğim. Aaaa olacak iş değil! Dev kumaş perde açıldı fakat elli tonluk çelik perde açılmıyor! Sahne makinistleri ellerde telsizler panik hâlinde koşturuyor. Mümkün değil, yerinden milim kımıldamıyor. Zaman kazanmak için şefe haber iletiler. Uvertür yeniden çalındı ama perdede tık yok. Büyük bir arıza var ve giderilemiyor. Sonra durum seyirciye anons edildi ve pek hoş olmayan "Aaaaa...!!!" nidalarıyla oyun iptal edildi.

Ertesi gün AKM müdürlük katında Zafer Ergin abimle karşılaştık. "Adaş, akşam ne oldu oyunda ya?" diye sordu. Anlattım: *Abi dün akşam hepimiz tarihe geçtik. Açılıştaki uvertür iki defa tekrar edildi ama çelik perde açılmadığı için West Side Story dünya tarihinde ilk defa sadece uvertür çalınd*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HANGİ YAZAR

1- Tezer Özlü	F
2- Orhan Veli Kanık	
3- Oğuz Atay	
4- Nilgün Marmara	
5- Tomris Uyar	
6- Yaşar Kemal	
7- Sait Faik Abasıyanık	
8- Sevgi Soysal	
9- Orhan Kemal	
10- Leylâ Erbil	
11- Aziz Nesin	

A- 1970 yılında yayımladığı ilk romanıyla TRT Sanat Ödülleri'nde Başarı Ödülü'nü aldı. 12 Mart Muhtırası'yla birlikte ayrı kitap, müstehcen bulunduğu için toplatıldı. Bir süre siyasi nedenlerle tutuklu kaldı. Cezaevindeki anılarını "Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu" adıyla kitaplaştırdı.

B- 1947 yılında yazmaya başladığı fakat daha sonra beğenmeyip yarım bıraktığı "İnce Memed" kitabı 1955 yılında yayımlandı. Dört kitaptan oluşan seri, yazarın en çok bilinen eseri olduğu halde bu seri tüm dünyada 40 farklı dile çevrildi.

C- Sabahattin Ali, Rıfat Ilgaz ve Mustafa Mim Uykusuz'la birlikte 1946 yılında haftalık siyasi mizah dergisi Markopaşa'yı çıkardı.

D- 1970'te "Tutunamayanlar"ı arkadaşının daktilosunda yazdı. Fotokopiyle çoğaltıp, ciltlediği kitabıyla TRT Roman Ödülü'nü kazandı. Yaşadığı dönemde ikinci baskı yapmayan yazarın eserleri, ölümünden sonra defalarca basıldı.

E- 1987 yılında "Yaza Yolculuk" kitabıyla Sait Fak Hikâye Armağanı kazandı. Ayrıca Virginia Woolf başta olmak üzere birçokyabancı yazarın kitaplarını Türkçeye çevirdi.

F- Eğitim için gittiği yurt dışında Batı kültürüyle tanıştı. Kafka, Svevo ve Pavese gibi yazarlardan çok etkilendi. İlk Almanca çıkardığı daha sonra Türkçeye çevirerek "Yaşamın Ucuna Yolculuk" adını verdiği kitabında bu yazarların izlerini taşıdı.

G- Türk edebiyatının hikâyeleriyle meşhur yazarı kendisiyle özdeşleşen Burgazada'da hayatını kaybetti. Annesinin vasiyetiyle yaşadığı ev, Darüşşafaka Cemiyetine bağışlandı ve daha sonra adını taşıyan müzeye dönüştü.

H- Boğaziçi Üniversitesindeki bitirme tezinde Sylvia Plath'i inceledi. Daha sonra bu tez, Everest Yayınları tarafından kitap hâline getirildi. Çok sevdiği yazar Sylvia Plath gibi o da yaşamına intihar ederek son verdi.

I- Milli Eğitim Bakanlığındaki işinden ayrıldıktan sonra arkadaşlarıyla konuşup bir dergi çıkarmayakarar verdi. 1949 yılında yayımlanan, 28 sayı sürecek olan "Yaprak" dergisinin hem sahibiydi hem de yazı işleri müdürü.

J- 1959 yılındaıik öykü kitabını yakın arkadaşı Sait Faik'e adayan ve 2002 yılında basılan "Cüce" kitabıyla Türkiye'den Nobel Edebiyat Ödülü'ne adaygösterilen ilk kadın yazaroldu.

K- Yazdığı eserler sadeceroman, hikâye, şiir olarak kalmadı; tiyatroya ve sinemaya da uyarlandı. "72. Koğuş" eseriyle, Ankara Sanat Tiyatrosu tarafından en iyi oyun yazarı seçildi.

Geçen ayın cevapları:
1-J, 2-L, 3-H, 4-K, 5-B, 6-G, 7-A, 8-C, 9-F, 10-I, 11-D, 12-E

Hazırlayan, Emrah Akbaş

normal

Leylâ Erbil
Fotoğraf: Erbil Ailesi Arşivi

Leylâ Erbil Büyükada vapurunda, 1953.

Özdemir Asaf
Fotoğraf: Özdemir Asaf Arşivi. Olgun Arun'a teşekkürlerimizle.

Özdemir Asaf kahkaha atıyor, Bahçekapı, 1954.

Tomris Uyar
Fotoğraf: Hayri Turgut Uyar Arşivi

Tomris Uyar, kedisi Mustafa'yla. Oğlu Turgut şöyle anlatıyor Mustafa'yı: "Mustafa sıyah-beyaz, çok iyi huylu bir kediydi. Mahalle kedileriyle kendisi kavga çıkarmazdı ama onlar kavga çıkardığında kimseden dayak yediğini görmedim." 1980'ler.

Nâzım Hikmet Ran
Katkılarından dolayı Nâzım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı'na teşekkür ederiz.

Nâzım Hikmet Moskova'da bir parkta, 1960'lar.

Sabahattin Ali
Fotoğraf: Sabahattin Ali Fotoğraf Arşivi

Sabahattin Ali, Büyükdere'de askerlik yaptığı sırada tavla oynuyor, 1940.

Yusuf Atılgan
Fotoğraf: Mehmet Atılgan Arşivi

Serpil, Mehmet ve Yusuf Atılgan Mehmet'in sünnet düğünü öncesi, Kemal Özkan Sünnet Sarayı, 10 Eylül 1988.

Melih Cevdet Anday
Fotoğraf: Anday Ailesi Arşivi

Melih Cevdet Anday ve oğlu İdris Polonezköy'de, 1970.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hazırlayan: Meltem Erkmen

yazarlar

Şebnem İşigüzel

hafızasını kaybeden kadın

Kayak yapmayı, araba kullanmayı, yemek tariflerini, yüzmeyi falan unutmuş değildim. Ancak yakınlarımı unutmuştum. Kimdim ben? Kendi hayatına yabancı bir kadın. Hikâye böyle başladı.

Uzunca bir süredir 14 Şubat Sevgililer Günü'nü kendini sevme ve korumayı bilme günü olarak kutluyorum. Zira bazı şeyleri idrak etmem o güne rastlar. Hikâyeyi en başından anlatmalıyım yoksa anlamazsınız:

Hafıza kaybı hikâyelerine sıkça rastlanır. Hiçbirisi ilgimi çekmez. Nedense bana inandırıcılıktan uzak görünürdü bütün bunlar. Ancak basit sayılabilecek bir trafik kazası geçirdim ve hafızamı kaybettim.

Daha doğrusu şöyle: Bazı şeyler yerli yerinde duruyordu. Söz gelimi eğitimle aldıklarım, mesleki becerilerim, konuşma, dil. Sadece duygusal hafızam yok olmuştu. Kendi evimde bir yabancı gibi dolaşıyordum. İki kız çocuğu boynuma sarılıyordu mesela. Çocuklarımmış. Aynada gördüğüm yüz, evdeki fotoğraflarda da vardı. Bir adam, "Ben senin kocanım," diyordu. Bunun daha annesi, babası, kayınvalidesi, evdeki yardımcısı, arkadaşları, komşuları, sekreteri, eski sevgilisi vardı. Hiçbirisini tanımıyordum.

Kayak yapmayı, araba kullanmayı, yemek tariflerini, yüzmeyi falan unutmuş değildim. Ancak yakınlarımı unutmuştum.

Kimdim ben?

Kendi hayatına yabancı bir kadın.

Hikâye böyle başladı.

Hemen hatırı sayılır nöroloğlar, psikiyatristler devreye girdi. Özellikle nöroloğlar, kocam olduğunu söyleyen ile bana detaylı bir sunum yaptılar. Kafamın içinin görüntüsünü ekran üzerinde açıp bir şeyleri işaret ettiler. Tuhaf grilikler, karaltılar, asla aydınlık diyemeyeceğim yerler arasında kalan daha fazla karanlığı. Orada bir sorun vardı. Terapi işe yarayabilirdi. Geçmişe ait her şey, fotoğraflar, anıları dinlemek, bana benin anlatılması.

"WhatsApp mesajlarını bile okuyabilirsiniz," dedi nöroloğlardan birisi.

Mektuplar, mailler, varsa günlükler.

"Var," dedi kocam olduğunu söyleyen. "Günlük tutardı."

Ardından bana döndü ve "Günlük tutardın," dedi.

"Günlük tutmak ne demek?" diye sormuyordum mesela.

Anlatabildim mi?

Tanımlar vardı, hatıralar yoktu. Bedenim vardı, ruhum uçmuştu. Daha doğrusu etrafımdakiler, yüzler, onlara ilişkin hikâyeler. En derinimde bir yerden cılız bir ses yükseliyordu:

Bunların arasında bağlasan durmam. Bu kadın nasıl durmuş, nasıl yaşamış bunlarla?

Arkamda bıraktığım kadına ilişkin ne varsa didiklemeye başladım. Oysa ona yabancıydım. Annem denilen kadın, gözyaşları içinde hikâyelerimizi anlatıyordu. Bana beni anlatıyordu. "Sen," diyordu, "çok çalıştın. Çok didindin. Çok yoruldun. Biz seni değil, sen kendini iyi yetiştirdin."

Anlattıklarının önemi yoktu. Asıl bu kadının kendisi hakkında aktardıkları önemliydi. Düzenli değil ama epeyce bir günlük tutmuştu. Kocası bunların varlığını biliyor olmalıydı. Belli ki okumamıştı. Okusa kadından ayrılırdı. Hayır, kadın kabahatli olduğundan değil. Adam kadının neler yaşadığını görüp üzüldüğünden, utandığından. Çünkü bir ilişkide birisi utanırsa, o ilişki yaşamaz, ölür.

Herkes bu kadına karşımış. İyilikleri suistimal edilmiş. Kocası başlangıçta bunu epeyce bir aşağılamış. Onunla ilgilenmemiş. Bir de kocanın kibirli arkadaş çevresi var. Onlar daha beter gönül kırmış.

Bitti mi? Bitmedi.

Bir de kocanın ailesi var. Sonradan görme bir kayınvalide, annelerinin sözünden çıkmayan ve çete gibi davranan görümceler. Bu kadın ne kadar ezilmiş yahu!

Mesela bir Paris seyahatinden [illegible] Şımarıkça şeyler yapmış ama neler. Kadın ne kadar yaralanmış. Bu yaralarla nasıl yaşamış, nasıl ayakta kalmış?

Bütün yük onun omuzlarındaymış ve kimsesi yokmuş. Daha doğrusu ona yardım edecek kimsesi yokmuş. Ne arkadaş ne onu anlayacak bir yakını. Hiç kimse. Ne kadar zorlanmış ve ne kadar güçlüymüş. Dayanmış. Ne kadar çok sevmiş ve herkes için mutluluk verecek şeyler düşünmüş. Zavallı. Parasını elinde tutamamış. Zaten en başında kocası bundan her şeyi esirgemiş. Sinsice davranmış.

Yıllarca terapiye gitmiş. Terapistine anlattığı bir rüyasını yazmış. Bu deniz kıyısı gibi görünen, dışarıdan neşeli seslerin geldiği evindeymiş ve rüya bu ya, pencereden bir fok balığı evin salonuna süzülüveriyormuş. Terapist, psikanaliz gibi bir şeyden geçiyor olmalı bu kadın, yani yüz yüze terapiden farklı bir şey, "Düşman evin içinde," yorumunu yapmış. Aniden. Onu anlayan ve dinleyen tek kişi belki o güne kadar o'ymuş.

Artık yabancısı olduğum bu kadının terapistini buldum. Psikanalistini daha doğrusu. Kazadan haberi yoktu. Anlattım. Meğer on yıl önce ona gitmeyi bırakmışım. Bana beni anlatan her türlü kaynaktan söz ettim. Her zamanki gibi beni dinledi. Onu hatırladım. Hatırlar hatırlamaz ağlamaya başladım.

"Peki ne düşünüyorsunuz?" diye sordu. Her zamanki müşfik ses. Bilge, anlayışlı. Ömrüm boyunca benden esirgenen sevgi ve anlayışı karşılıksız sunan ses.

"Ben o kadın için çok üzüldüm," dedim.

"O kadın sizsiniz," dedi.

"Benim," dedim.

Asla dikte etmezdi. Benim görmemi, benim anlamamı beklerdi. Bunu da hatırlamıştım.

"Evliliği sona erdireceğim ve çocuklarımdan başka herkesle arama mesafe koyacağım. Onları zaten unutmuştum, hatırlamayacağım," dedim.

Gülümsedi.

Gülümsedim.

Muayenehanesinden çıktığımda herkesin elinde güller, çiçekler, balonlar, hediyeler... Bir yerden bir yere gittiğini görmüştüm. Vitrinleri şüsleyen yazıları. 14 Şubat Sevgililer Günü olduğunu anladım. O günü [illegible] etmem işte böyle oldu.

Bir ilişkide birisi utanırsa, o ilişki yaşamaz, ölür.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranfey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Metin Uca

KEMAN HOCASININ TARİHİ YANILGISI

Fotoğraf: Beyin Photos

Zeki Müren de bizi görecek mi? Vizontele filminin neredeyse halk deyişine dönüşmüş ünlü sorusu. Aslında pek az sanatçıya nasip olacak bir sevginin, Zeki Müren'e yönelik muhteşem ilgiyinin uzak bir doğu kentindeki sevimli, meraklı bir yurttaş tarafından dile getirilmesi. Bu söz ayrı zamanda büyük bir gerçeklik duygusu da içeriyor. Zeki Müren'in hayatımıza dokunduğu, bizi mutlu ettiği, bizi gördüğü bir yer daha var.

Belki hiç tahmin etmeyeceksiniz ama dünya tarihine direnişin, kahramanlığın, mücadele azminin, yoktan var etmenin simgesi olarak geçen, yüzyılın en kanlı siper savaşlarının yaşandığı, bir neslin vatan uğruna hayatlarını feda ettiği Çanakkale Savaşı şehitleri için yaptırılan Çanakkale Şehitleri Anıtı. "Ne ilgisi var?" demeyin.

Yıl 1958. Şehitler Anıtı inşaatı parasızlık nedeniyle durma noktasına geliyor ve sanat hayatının ilk büyük yükselişini yaşayan Zeki Müren, duyarlı yüreğiyle devreye giriyordu. Türkiye çapında başlayan bağış kampanyasını duyan Sanat Güneşimiz, düzenli konserlerini yanda bırakıyordu. Önce gazinolardaki konserlerinde para toplamaya başlayan Müren, bununla yetinmeyip özel konserler düzenlemeye başlıyordu. ***Her şarkısıyla anıtı tuğla tuğla örüyor, tüm Türkiye'yi adım adım dolaşarak özel konserler veriyordu.***

Demokrat Parti iktidarının tutuculuğunun yoğunlaştığı günlerde TRT'de boy gösteriyor, kimse onun farklı duruşunu yadırgamıyor, bugünkü gibi pamuk ipliğine bağlı olan ahlakımız, kadın cinayetleri, çocuk tacizleri, hayvan eziyetleriyle dolu olmayan iyi yanımız onun aykırı kimliğiyle ahlak sorunları yaşamıyordu. Kimse cinsel yönelimlerinden dolayı onu suçlamıyordu.

Çanakkale Şehitleri Anıtı için verdiği dizi konserlerde, sanatı ve şovu daha özgün hâle getiriyor, renkli smokinleri, frapan sahne kostümleriyle, Çanakkale ruhunun yeniden yükselmesinde öncülüğünü sürdürüyor, inşaatı neredeyse tek başına omuzluyordu. Halk öyle seviyordu ki onu hiç aykırı bulmuyordu. Sadece Çanakkale Şehitleri Anıtı için değil, İstanbul Gülhane Parkı'ndaki Aşık Veysel Heykeli için de bağış topluyordu aynı dönemde Zeki Müren. Tabii ki bunları yaparken, ölümünden yıllar sonra, onun ölümsüz eserlerini de seslendiren bir başka şarkıcının, gündeme gelmek için kendisini kullanacağını da bilmiyordu. O gün bağışta bulunanların çoğu da yıllar sonra arkasından "kötü bir rol modeldi" diye ortaya çıkacak diğer sanatçının bu kadar bozulabileceğini tahmin etmiyordu.

Zeki Müren'in yurtseverliği sadece lafla sınırlı değildi. ABD Başkanı Johnson'ın Kıbrıs'a müdahale konusunda oluşturduğu engel, Türkiye'deki, Kore Savaşı'na katılan gazilerin ilginç bir protestosuna yol açmış, Kore Gazileri kendilerine verilen madalyaları iade etmeye karar vermişti. Dönemin Öğrenci Birliği, gösteri boş kalmasın diye bu gazilere yeni bir madalya yaptırmak istiyordu. Niyet şahaneydi ama bunu yaptıracak bütçe yoktu. Yine devreye Zeki Müren giriyor, tüm masrafları üstlenerek 18 ayar altından yapılma özel madalyalar hazırlatıyor ama ismini gizli tutmayı tercih ediyordu. Ölümünden sonra tüm mal varlığını Türk Eğitim Vakfına ve Mehmetçik Vakfına bağışlayan Zeki Müren sayesinde 2.500'ü aşkın genç okuma şansını yakalıyordu. Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesinde de 3.000'in üzerinde öğrenci eğitim alıyordu. Eşsiz sanat birikiminin yanı sıra kibarlığı ve yardımseverliğiyle gerçek bir Cumhuriyet aydını olan Zeki Müren, ölümünden yıllar sonra ne yazık ki gençlere kötü örnek olmakla suçlansa da bir daha başka bir Zeki Müren gelmeyeceği gerçeği, tarihin yol göstericiliğinde, ders almak insana düşmez mi? Ya Zeki Müren de sizi görüyorsa?

Kibarlığı ve yardımseverliğiyle gerçek bir Cumhuriyet aydınıydı Zeki Müren.

Mehmet Ali & Akşamsefası

HANGİ

Yüsra Geyik

Benim adım André. André Moussa. 28 yaşında Birleşik Devletler vatandaşıyım. Paris mükemmel bir şehir ama tadını çıkaracak zamanım yok. Paris'ten bahsedelim. Burada pek çok arkadaş edindim. Fransızların Irak Savaşı yüzünden bize kızacaklarını ve bu yüzden aramızın bozulacağını düşünmüştüm. Hiç öyle olmadı. Belki de benim davranışlarım yüzündendir. İyi ve cömert biriyim. Hesâbıde rahatlıkla iyi biri olduğumu söyleyebilirim. İşte, hakkımda anlatacaklarım bu kadar. Bu olmak istediğim, olmayı hayal ettiğim kişi. Çünkü yalan söylüyorum. Kendime. Herkese. Bütün gün.

Angel-A, 2015
Yönetmen & Senarist: Luc Besson

FİLM

Özgür Çevik

Frank: Tangoda hata olmaz Donna, hayata benzemez. Basitliğe, bu yüzden bu kadar muhteşemdir. Hata yaparsan, ayakların dolanırsa dans etmeye devam edersin.

Scent of a Woman, 1992
Yönetmen: Martin Brest
Senarist: Giovanni Arpino, Bo Goldman, Ruggero Maccari & Dino Risi

HANGİ

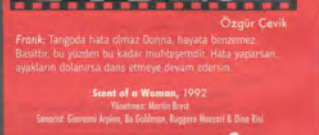

Reha Özcan

Andrew Beckett: Okyanusun dibinde birbirine zincirlenmiş 1000 avukata ne denir?
Joe Miller: Bilmem.
A.B.: İyi bir başlangıç.

Philadelphia, 1993
Yönetmen: Jonathan Demme
Senarist: Ron Nyswaner

SOHNE?

Hazırlayan: Pınar Aksel

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Gökhan Çınar

yarımlar

Bir sabah uyandığımda babamı salonda ağlamaktan şişmiş gözleriyle buldum. Perişandı. Belli ki bitmeyen kavgasında yine yenilmişti. Kalbim ağrıdı ve "Neyin var baba?" diye sordum. Cevap vermedi. Üzüntüm yarım kaldı.

Bir yuvarlak masada üçümüz oturuyorduk. Babam soluk soluğa söyleniyordu. Kaderiyle bin yıllık kavgasının ezberlenmiş öfkesini tekrar ediyordu. Yemekte karnabahar vardı. Sofralarımızın pek tadı tuzu olmazdı. Sessizliklerimiz, çatalların sesiyle birleşip mutfakta yankılanırdı. Babam tuzluğa uzun uzun bakarak, tıkanıp kalmış hayatına küfrediyordu. Bedeni burada, akli başka yerde... Annemin kafasıysa yerdeydi. Sessizdi. Annem hep sessizdi. O sırada bir fırtına kopsa ve o mutfakla beraber bizi başka bir ülkeye uçursa, sessizce tabağındaki karnabahara bakmaya devam edecekti. Bir zelzele olsa ve bizi yerin dibine soksa korkmayacaktı sanki. Evimiz başımıza yıkılsa üzülmeyecekti ya da o akşam yemeğinde sofradaki tabaklar neşeyle dans etmeye başlasa hiç gülmeyecek gibiydi. Annem sesini kaybetmişti. Son çığlığını beni doğururken atmış ve orada tükenmişti belki.

Ben, mutsuz insanların sözcüklerini kaybedebildiğini çocukluğumda öğrendim. O sessizliğin, çocukluğun bütün renklerinin üstünü örtebildiğine doğduğum ev şahittir. Annem kaderini çiğnemeden yutmuştu. Babam kaderiyle kanlı bıçaklıydı. Yıllarca kader ve keder kelimelerini karıştırmanın sebebi buydu. O gün yemekte karnabahar vardı. Bizim ailenin sıradan bir günüydü. "Onlar bir tuhaftır" denilen ailelerdendik. Biz, bizim için de biz değildik, onlardık. Onlardan biri "Yarın çocuğa üst başı almaya gideceğim," dedi. Bir cümle daha edecekti, diğeri homurdanınca sustu. Üstüm başım yarım kaldı. ***Senaryosu kader tarafından eksik yazılmış bir ailenin yarıda bırakılan çocuğuydum. Sureti var, aslı yok bir baba ile ağzı var, dili yok bir annenin oğluydum.*** O sofralardan da çocukluğumdan da doymadan kalktım. Bu anıların binlercesini yaşadım. Hepsini bir araya toplasam da bir tam çocukluk fotoğrafı etmedi. Ben bu kadar yarım kalmış anıyla nasıl büyüyecektim?

Kâbuslu bir gecenin ortasında kan ter içinde uyandım. "Korkuyorum anne," diye seslendim. "Birazdan geliyorum," dedi, gelmedi. Korkum yarım kaldı. Bir sabah uyandığımda babamı salonda ağlamaktan şişmiş gözleriyle buldum. Perişandı. Belli ki bitmeyen kavgasında yine yenilmişti. Kalbim ağrıdı ve "Neyin var baba?" diye sordum. Cevap vermedi. Üzüntüm yarım kaldı.

Bir koltukta yan yana otururlardı bazen. Aralarında çaresizliğin oturacağı büyük bir boşluk bırakırlardı. Çürüyen koca bir ömür boyunca ne birbirlerine yaklaştılar ne de birbirlerinden çekip gittiler. Baktıkça kızardım. Onlar hiç görmezdi. Öfkem yarım kaldı. Pazar günleri maaşle evden çıkar, mutsuzluğumuzu gezmelere götürürdük. Pikniklerde, parklarda, akraba evlerinde *"onlar da bir tuhaftır"* ailesi olarak boy gösterirdik. Başka ailelerin neşesine bakar, gözümü bize çevirecekken görecek bir şey olmadığını fark edip yere indirirdim. Hâlimizden utanırdım. Onların ise hâlimizi görecek hâli yoktu. Utancım yarım kaldı. Şimdi aklıma geldi bak! "Perihan Abla" annem olsun isterdim. "Bizimkiler"deki Şükrü'nün babam olduğunu hayal ederdim. Odamda saatlerce onlarla konuşurdum. Keyiflenirdim. Sonra bir koku gelirdi içeriye. Bizler gibi ailelerin evine sinmiş bir koku. Yıllarca ziyarete açılmamış ve doğru düzgün de havalandırılmamış bir müzenin kokusu gibi. Oyunun en güzel yerinde o koku odama dolardı. Oyunlarım hep bir solukta noktalandı. Mutluluğum da yarım kaldı. Ben bu kadar yarım kalmış duyguyla nasıl büyüyecektim?

Babamın cenazesindeydik. Babam, kalabalığın arasında kafasını tabutundan kaldırdı ve dedi ki *kaderim sana emanet oğlum!* Önce, bir tuzluğa uzun uzun bakar gibi baktım ve sonra ömrüm boyunca ona diyemediğim her söz için avazım çıktığı kadar bağırdım. Kaderine de kederine de sövdüm. Hangisi hangisiydi diye bir an düşündüm. Annem yanıma koşup gelmedi. Yüzüme bir tokat indirmedi. Sarılıp başımı da okşamadı. Topraklar atılırken başı yerdeydi. Tabaktaki karnabahara bakar gibi mezardaki mutsuzluk arkadaşına baktı. Bana bakmadı. O gün orada, babamın cenazesinde, herkesle birlikte dua ettim. Dedim ki "Allah'ım beni tamamla! Yarım kalmış hikâyelerimi bir sona bağla! Hayal ettiğim mutlu sonları bana bağışla! Hak ettiğim kötü sonları da lütfen yolla!" Kendime de söz verdim. *"Onlar da bir tuhaftır"* ailesinin sessiz miraslarından kendimi kurtaracaktım. Bir yol bulacaktım. Çünkü böyle gidersem bu kadar yarım kalmış bir ben ile kendimi nasıl tamamlayacaktım? Soruyorum tabii. Sormaz mıyım? Nasıl tamamlayacaktım? Sen bazen bana "çocuk gibisin" diyorsun yâ! ***Gövdemi tamamlamak için küçülüyorum ben. Ruhumu tamamlamak için yaramazlık yapıyorum.*** Gerçekte kim olduğumu bulmak için oyun oynuyorum. Hayatı tanıyabilmek için masallar okuyorum. Bir geleceğim olduğuna inanmak için hayal kuruyorum. Kendime babalık edip kendimle dertleşiyorum. Çocukluğuma annelik yapıp şakalarıma gülüyorum. Doyasıya korkuyorum. Öfkemin tadını çıkartıyorum. Üzüntümü hiç ihmal etmiyorum. Mutluluğumun hakkını veriyorum. Utancımın başını bekliyorum. Çocuk gibiyim. Arkadaş olmak istiyorum. Sevgili olmak istiyorum. Baba olmak istiyorum. Hepsinde de çocuk gibi çocuk olmaya izin vermek istiyorum. Bu hayattaki her rolümü çocukluktan başlatıp tek tek büyütmek istiyorum. Başladım; bu sefer sonunu da getireceğim. Başka türlü bu kadar yarım kalmış bir hayatı nasıl tamamlayacağım?

Bu hayattaki her rolümü çocukluktan başlatıp tek tek büyütmek istiyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Marcus Graf

resmin özerkliği

Barok döneme ait manzara resimlerinde izleyicinin gözü ağaçlar, dağlar, tepeler, patikalar, ufuk çizgileri, köprüler, evler veya diğer yapılara yönlendirilirdi. Monet'nin resmi bütün bu klasik referansları reddederek yalnızca suyun yüzeyine odaklanıyor.

Sanatın estetik özerkliği, 20. yüzyılın başında üretim yapan avangartların en önemli hedeflerindendi. Bu hedefe ulaşmak ancak 1910 yılında Wassily Kandinsky ve diğer soyut sanatçıların eserlerindeki biçimci sanat anlayışıyla mümkün oldu. Belirtmek gerekir ki sanatın, gerçekçiliğin, temsilin ve illüzyonun geleneksel fikirlerini reddeden bu biçimci özerkliği için verilen güç mücadelesi bir gecede kazanılmadı. Eski ustaların tasvirlerinin ve anlatımlarının reddedilişi, izlenimci sanatçıların *l'art pour l'art*, ("sanat için sanat", bkz. Théophile Gautier (1811–1872)) felsefesini benimsedikleri 19. yüzyılın ortalarından itibaren görülebilir. Bu felsefeyle sanatın özüne, yani resmin biçimsel varlığına (örneğin boya, şekil, kompozisyon) ve optik fenomenleri kapsayan estetik hususlara (örneğin ışık, gölge, renk) odaklanan izlenimci sanatçıların en radikallerinden biri Claude Monet'ydi (1840–1926). Monet, izlenimcilik akımının adını koymanın yanı sıra, akımın en çok öne çıkan temsilcilerinden biri oldu. Fransızsanatçı, yarattığı yeni doğa algısıyla, çabukça geliştirilmiş izlenimler ile analitik ve estetik gözlemi bir araya getiren açık havaressamlığı metotlarıyla izlenimcilik akımının kurucuları arasında sayılıyor. Buna karşın 1900'den sonraki eserlerinin oldukça soyutlaştığı görülür; bu, erken dönem bir dışa vurumcu soyutlama yöntemini benimsediği, art-izlenimci bir evre olarak okunabilir.

14 Kasım 1840'ta Paris'te dünyaya gelen Oscar-Claude Monet, 1857 yılı itibarıyla Fransa'nın ilk açık hava ressamlarından olan Eugène Boudin'le çalışmaya başladı. 1862'de Charles Gleyre'in akademik sınıfına katıldı; burada Pierre-Auguste Renoir ve 1873 yılında beraber *Anonim Ressamlar, Heykeltıraşlar ve Gravürcüler Derneği*ni kurduğu Alfred Sisley'yle ve arkadaş oldu. Kurulduktan bir yıl sonra bu dernek, Paris'te izlenimcilerin kişisel sergilerini organize etmeye başlayacaktı.

Diğer yol arkadaşlarının aksine Monet, Seine Nehri'nin kıyısındaki Argenteuil kasabasında yaşamak üzere modern metropolü terk etti. 1871 ila 1878 yılları arasında bu kasabada yaşadıktan sonra, 1883 yılında Seine Nehri'ni takip ederek daha da batıya gitti ve Giverny adlı Norman köyüne yerleşti. Bu köyde bir ev satın aldı ve bahçesinde köklü bir peyzaj projesine başladı; bu proje 1899'dan itibaren 300'e yakın eserine konu olan nilüfer göletlerini de kapsıyordu.

Bu ay Sanat Kafası'nda ilk kez 2001'de New York Modern Sanat Müzesinde (MoMA) gördüğüm büyük bir triptikten bahsetmek istiyorum. Bu eser, Monet'nin 1914 ila 1926 yılları arasında yaptığı *Nilüferler Serisi*'nden. Üç büyük panelden oluşan eserdeki panellerden her biri 200x424,8 santimetre büyüklüğünde. 1955 yılında MoMA tarafından satın alınan eser, o zamandan beri müzenin kalıcı koleksiyonundaki en ilgi çekici parçalardan biri.

Eser, bir nilüfer göletini [illegible] nilüferleri ve gökyüzündeki beyaz bulutların yansımasını görebiliyoruz.

Eserin sol ve sağ tarafları koyu mavi ve mor tonlarında boyandığından, ortada yer alan açık mavi, yeşil ve beyaz kısımları çerçeveliyor.

Geleneksel manzara resimlerinden farklı olarak bir kıyı, ufuk ya da benzeri çevresel detaylar resmedilmemiş. Barok döneme ait manzara resimlerinde izleyicinin gözü ağaçlar, dağlar, tepeler, patikalar, ufuk çizgileri, köprüler, evler veya diğer yapılara yönlendirilirdi. Monet'nin resmi bütün bu klasik referansları reddederek yalnızca suyun yüzeyine odaklanıyor. Böylece izleyici artık manzaranın dışında durmuyor, esere dâhil oluyor. Toplam boyutu 200x1276 santimetre olan bu eserin büyüklüğü, parlak renk katmanlarının ve dışa vurumcu fırça darbelerinin psiko-görsel etkisini güçlendiriyor. Eserin karşısında duran izleyici, panoramik görüntü içinde kaybolduyor ve insanı âdeta içine alan bir deneyim yaşıyor. Bu bağlamda tablo, Rönesans'taki fresk geleneğiyle ve Barok katedrallerinden aşina olduğumuz yanılıtcı tavan resimleri Quadratura'ların ulu tarihiyle ilişkilendirilebilir. 1952 yılında André Masson'un Paris'teki Musée de l'Orangerie'de panoramik olarak sergilenen *Nilüferler*'i "İzlenimcilliğin Sistin'i" olarak nitelemesinin sebebi budur.

> **Monet'nin sanatsal amacı, gerçekliğin temsili değil, güçlü bir resmin yaratılmasıdır.**

Monet'nin *Nilüferler*'i ile sürükleyiciliğin estetiğiarasında kurulabilecek bir başka bağlantıysa "panorama" sözcüğünde gizli: Bu, 18. yüzyılın sonundan itibaren yaygınlaşan bir gösteri biçimi. Kapalı alanda sergilenen bu 360 derecelik illüzyonvarî resimlerin, sanal gerçekliğin kökü olduğu söylenebilir.

MoMA'daki *Nilüferler*, ziyaretçiyi bir elips biçiminde sarar. 360 derecelik bir panoramaoluşturmamasına rağmen bu triptik, izleyicinin görüş alanını kaplayacak büyüklükteolduğundan onu anında resmin içine çeker. Tıpkı Jackson Pollock'un tüm yüzeyeyayılmış kompozisyonlarında olduğu gibi, Monet'nin eserleri de sonsuzluğa uzanyormuş gibi görünür ve sınırsızca genişletilebileceği hissini yaratır. Bu anlamda onun eserleri, daha sonra Jackson Pollock, Barnett Newman ve Mark Rothko gibi sanatçılar tarafından geliştirilecek estetiksürükleyiciliğin erken modern bir uygulamasıdır. İzleyici, *Nilüferler*'de ışık ve renkle olduğu kadar nilüfer imaları ve bulut yansımalarıyla da kuşatılmıştır. Monet, ufku veya kıyısı [illegible] ak istemiştir.

Monet son dönem eserlerinde, tablonun hiçbir bölümünün

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Claude Monet, Nilüferler, 1914-1926

bir başka bölümüne üstünlük kuramadığı, merkez odaklı olmayan bir tarzı benimsemiştir. ***İşte bu, Yüzeye Yayılmış resim yönteminin doğuşudur. Bu yöntem, 20. yüzyılın ortalarında Amerika'daki soyut dışa vurumcu ve Avrupa'daki Sanat İnformel sanatçıların kompozisyonlarındaki ana tavır hâline gelecektir.*** Amerikalı sanat eleştirmeni Clément Greenberg'e göre, Monet'nin yaşamının sonuna doğru bu yöntemi ortaya çıkararak eserlerinde ön planda olanı vurgulaması,sanatçının öneminin altını çiziyor. Bu anlamda Monet'nin eserleri, merkezi perspektif'in illüzyonvarı kullanımından, tuvalin yüzeyine odaklanan, düz ve iki boyutlu bir kompozisyon anlayışına doğru kaymıştır. Monet bu şekilde Manet, Gauguin ve Cézanne'in çizdiği yolu daha da radikalleştirerek soyut sanatın önünü açıyor.

Monet'nin son dönem eserleri aynı zamanda mekân bağımlı sanat anlayışının erken bir örneğidir; bu yöntem sayesinde sergi alanı eserin ayrılmaz bir parçası hâline gelir. *Büyük Dekorasyonlar*'da yaptığı duvar resmi boyutundaki eserler, izleyicinin tüm çevresini sarabilmek amacıyla kavisli bir galeri alanında sergilenmek üzere tasarlanmıştır. Bu tasarımda izleyici eserin içine dâhil edilirken, mükemmel seyir için dış dünya bertaraf edilir.

18. yüzyıldan beri ilk defa bir sanatçı, sergi alanını eseriyle alakalı buluyor hatta onun ayrılmaz bir parçası olarak görüyor. Bu mekân bağımlılık anlayışı 20. yüzyılın ortalarından itibaren hızla önem kazanıyor; bunun harika örnekleri Houston'daki Rothko Şapeli, Barnett Newman'ın Washington'daki Ulusal Galeride sergilenen *Haç İstasyonları* adlı eseri ve Twombly'nin Münih'te Brandhorst Müzesindeki *Lepanto Savaşı* tablosudur.

Monet'nin sanatı 19. yüzyılın sonunda gittikçe daha da soyut bir hâl alıyor. 1900-1905 yıllarında Londra'da yaşadığı ve William Turner'in sanatıyla tanı[illegible] *Westminster Sarayı* serisi ile *Nilüferler*, gerçeğin yansıtılmasının ötesine geçen duru estetik kaygısının harika örnekleridir. MoMA'daki *Nilüferler*'de gölet, gerçek hayatta olduğundan çok daha güzel. Monet'nin güçlü mor, mavi ve turkuazkullanımı, tuvalin yüzeyinin canlı tonlardaparlamasını sağlıyor. Parlak ve bulanık renklerin karışımı, kalın boyanın güçlü fırça darbeleriyle uygulanması ve bu fırça darbelerinin yarı kuru fırçalarla yapılan saydam katmanlarla dansı... Gözler için tam bir senfoni yaratır. Eser, göletle olduğu kadar tuvalle de uğraşıyor ancak nihayetinde Monet'nin sanatsal amacı, gerçekliğin temsili değil, güçlü bir resmin yaratılmasıdır.

İşte tam da bu yüzden, bu boya havuzuna dalabilir ve ruhumuzu renklerin enerjisinde yıkayabiliriz. Tasvir edilmiş hiçbir nesneyi adlandıramadan, tanımlayamadan ya da açık bir referansını göremeden de eserin duru estetiğinin tadını çıkarabiliriz. Bu tablo zihin için değil, duyular için üretilmiştir ve ne estetiğinin ne de çevresine yaydığı enerjinin kendi zamanında bir eş değeri bulunabilir. Olası denkleri için Pollock'un geniş aksiyon resimlerine ya da Rothko'nun dalgın gücüne referansta bulunabilirdim ancak bu sanatçılar Monet'nin ölümünden 20 yıl hatta daha fazlazaman sonra başka bir kıtada çalıştı. Dolayısıyla Claude Monet, tarzı ve sergileme metotları bağlamında oldukça yenilikçiydi.

1926 yılındaki vefatından sonra, dört yıl önce devlete bağışladığı 22 panellik *Nilüferler Serisi*, Paris'teki Musée de l'Orangerie'de panoramik bir friz yaratacak şekilde dairesel bir formdayerleştirildi. Monet'nin *Büyük Dekorasyonlar*'daki sanatsal görüşü nihayet anlaşılmıştı. Eser, müzede yer alan elips şeklinde iki odada 1927 yılından beri sergileniyor.

Monet'nin ikinci oğlu Michel Monet, 1966 yılında Giverny'deki evi, bahçeyi ve nilüfer göletlerini Fransız Güzel Sanatlar Akademisine bağışladı. Fondation Claude Monet'nin hummalı çalışmasıyla restore edilen ev ile bahçe, 1980 yılında ziyarete açıldı ve o günden beri [illegible] oturarak çok sevdiği nilüferlerini seyretme şansı tanıyor.

Fotoğraf: Kima Betancur/WENYpress, Getty Images

Çeviri: Meltem Erkmen

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Umay Umay

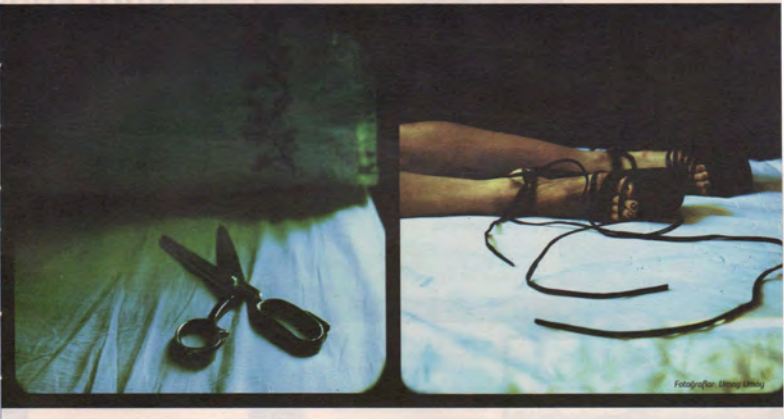
Fotoğraflar: Umay Umay

kan kırıldı

Şartsa kapı kırılıyordu. Şartsa ayna. Bileğim bazen. Müzik arkamdaki yastıkta başlayıp bittikçe perdeler koyulaşıyordu. Ciğerime doğru sokuluyordu ki ne sokulmak. Bastıra bastıra, ittire kaktıra. Ciğerime ciğerime.

Niye devam etsin ki. Niye devam ettirmek istiyorum ki. Nedir bu güzel ama ürpertici anlar, üreteme dikçe geri geri adımlar. Bir daha asla olmayacağını bildiğimden midir nedir bu süklüm püklüm hâllerim. İnsan bir daha olmayacak olandan korkmamalı. Yaşarken ne kadar gözü karaysa o karalıkta sürdürmeli günleri. Tatsızsa tatsızdır. Taramalı, yoklamalı kendini tepeden tırnağa ne kaldı diye. İmla hatalarına devam etmekte inat etmeli. Işıkları kapamayı unutmalı. Yakmayı da...

Bak tutamıyorum üfff. Müzik de koltuk minderinin altındaydı. Mektupların yanında. Oradan başlıyordu yayılmaya. Sırt yastıklarına süzülüyordu. İçine yerleşip beni uzanmaya davet ediyordu. Yaslanırsam mektupları elime almadan, kendiliğimden okumaya başlıyordum. Kelimeler alnıma damlıyordu sanki. Alnımdan hiç aşağıya süzülmeden. Kupkuru gözlerle, gergin göz altlarıyla okuyordum. Dudağım kıpırdamadan. Minik inltilerle, gereksiz kıpırtılarla. Dönüyordu bedenimin ortası usul usul. Ama gereksiz, çok gereksiz. ***Elimde, nefesimde hâl yoktu kendimi ve kendime olanları durduracak. "Olacak olan her neyse o oluyor"a da inanmıştım. Anlamazsam da anlamıyordum.*** Sana ne lan bu benim hayatım deyip geçiyordum her seferinde. Şartsa kapı kırılıyordu. Şartsa ayna. Bileğim bazen. Müzik arkamdaki yastıkta başlayıp bittikçe perdeler koyulaşıyordu. Ciğerime doğru sokuluyordu ki ne sokulmak. Bastıra bastıra, ittire kaktıra. Ciğerime ciğerime.

Şimdi, bu gece hangi şarkıyı açarsam açayım ne ciğerime bastırıyor ne de alnıma yapışan bir aşk var. Her şey düşüp kalkıyor bu masada çünkü. Hatırladıkça, unuttukça, hızlandıkça, kahve döküldükçe, kelimeler küçülüp kağıtlar büyüdükçe. Kasaba çikolatası kağıtları defterlerin arasında saklandıkça. Çünkü benim masam. Masım benim. Çoğumuzun ruhunu kaybettiğini izlediğim masam. Elimle ruhumu aradığım, korkudan tir tir titrediğim masam. Kanında taş sektirdiğim, kanımı kırdığım...

Şimdi, bu gece hangi şarkıyı açarsam açayım ne ciğerime bastırıyor ne de alnıma yapışan bir aşk var.

Fazla metreli eteğimle çöküyorum geçmişin üstüne. Tırnaklarım kırılmış, oksuyorum sol mememi. Hangi koltuktan kalkarsam kalkayım kalkamıyorum buradan bak. Canım tanığım sol memem, sol kolum, sırtımın solu yine alev ateş dağılıyor karın ortasına. Müzik yok müzik. Bulacağım seni bulacağım. Dişlerimi sıka sıka, yana kavrula, bu masam annemi özlüyorum. Öyle bir koltuğum da yok, öyle bir... buradan çıkıp gidebilirim. Oradan çıkıp gidebilirdim. Sanki taaa çocukluğumdan beri sakatım. Çarpık çurpuk, eğri büğrü. Elmayı isırsam dişlerimde toplayamıyorum. Beceriksiz, çok yavaş, garip,, gibiyim. Ses geliyor tabii. Öyle her yerden, herkesten yığınlarca ses. Asla üstüne uzanamadığım sesler. Arkamı yaslayıp hiç şüphe bile duymadığım sesler. Hemen eteklerimi toplayıp kalamadığım odalar, insanlar.

Gül yapraklarını toplamam, karı süpürmem lazım. Yığılıp kapıyı da pencereyi de aşabilirler. Mahsur kalmamalıyım. Zaten her an elektrikler kesilebilir.

Ne güzel masa. O kadar ıvır zıvır var ki bir masa olduğunun farkında değil. Kenarında nar patlatsam fark etmeyecek.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi https://rantey.org

FOTOĞRAFLARI

Fotoğraflar: Ernest Johnson Kennedy Başkan

Bir balıkçılık gezisinde, Michigan, Amerika, 1918

Eğer bir öykü ya da roman üzerinde çalışıyorsam her sabah gün ışır ışımaz yazmaya başlarım. O zaman insanı rahatsız edecek kimse olmaz; hava serin ya da soğuktur. **Çalışmaya başlar, yazdıkça ısınırsınız.**

Röportaj: George Plimpton, The Paris Review Interviews: Writers at Work, Çeviri Dergisi, Sayı: 1, Haziran 1987, Çeviri: Sevda Çalışkan

Nice-Dene-Bir, Cevayn cadesinde, 1113 Bulvarı'nda, Paris, 1924

Dört yaşındaki Hemingway, Michigan'daki Walloon Gölü kıyısında silah taşıyor. Yaz 1903

- Bir yazar için küçük yaşta en iyi alıştırma nedir?
Mutsuz bir çocukluk.

By-Line: Ernest Hemingway, Scribner, 1967
Kaynak: Yazmak Üzerine, Altıkırkbeş Yayın, 2015,
Çeviri: Deniz Kurt

Şöyle bir başlığa ne dersin:
Çanlar Kimin İçin Çalıyor
Bir Ernest Hemingway Romanı

Bence bir başlıkta olması gereken sihre sahip. Belki söylemesi birazcık zor. Ama belki de kitap sayesinde kolaylaşır. Her neyse, buna kadar otuzdan fazla başlık düşündüm, hepsi de olurdu ama **çanları benim için çaldıran** bir tek bu oldu.

Maxwell Perkins'e mektubundan, 21 Nisan 1940
Ernest Hemingway, Selected Letters, Charlesscribner's Sons, 1959
Kaynak: Yazmak Üzerine, Altıkırkbeş Yayın, 2015,
Çeviri: Deniz Kurt

Kızıl Haç gönüllüsü olarak Birinci Dünya Savaşı'ndan bir fotoğraf. Milano, İtalya 1918

Savaş dünyanın en önemli konularından biriydi. **Onu olduğu gibi yazmak da dünyanın en zorlu işlerinden biriydi.** Savaşı görmeyen yazarlar, görenleri kıskanarak bunu önemsiz, anormal ya da hastalığa benzer bir konu olarak göstermeye çalışmıştı. Gerçekte ise yaşamadıkları bu olay, onlar için büyük bir kayıptı.

Afrika'nın Yeşil Tepeleri, Bilgi Yayınevi, 1992,
Çeviri: Fatma Aylin Sağtür

Havana Limanı'ndaki bir kılıç balığıyla. Küba, Temmuz 1934

- Bir yazar kendini nasıl eğitebilir?
Önünde olup biteni izle. Balığa gittik diyelim, herkesin tam olarak ne yaptığını gör. Balığın zıplaması seni keyiflendiriyorsa bu duyguyu uyandıran eylemi net olarak bulana dek hafızanı tara. Oltanın sudan yükselişi mi, misinanın üzerindeki damlalar düşene dek bir keman teli gibi gerilmesi mi, yoksa suya vurması ve zıpladığında sıçrattığı sular mı? Etraftaki sesleri ve söylenenleri hatırla. Sende duygu uyandıran şeyi, heyecanı yaratan eylemi bul. Sonra bunu net olarak okuyucunun da anlayabileceği ve seninle aynı şekilde hissedebileceği şekilde yaz. Bu dört dörtlük bir egzersizdir.

By-Line: Ernest Hemingway, Scribner, 1967
Kaynak: Yazmak Üzerine, Altıkırkbeş Yayın,
Çeviri: Deniz Kurt

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

A HEMINGWAY

Hemingway] Koleksiyonu
Kütüphanesi ve Müzesi, Boston

Safari sırasında Afrika'da kadınla, 1953.

İnsanın pisliğini örtmemesi özgürlük değildir, diye düşündü. Kediden daha özgür bir hayvan yoktur, ama kedi pisliğini gömer. **Kediden iyi anarşist olmaz.** Bunu kediden öğreninceye kadar onlara saygı duyamam.

Canlar Kimin İçin Çalıyor, Bilgi Yayınevi, 2020, Çeviri: Erol Mutlu

Kuba'daki Ayında bir kediyle, 1950'

Fotoğraf: Getty Images / Clifford Coffin, Conde Nast

İstediğim tek şey, **Afrika'ya dönmekti.** Daha Afrika'dan ayrılmamıştık. Ama geceleri uyandığımda, hâlâ burada olmama karşın, geceyi dinler, sıla hasreti duyardım.

Afrika'nın Yeşil Tepeleri, Bilgi Yayınevi, 1992, Çeviri: Fatma Aylin Sağtür

Eşi Mary Hemingway'le safaride, 1953-1954.

Uğruna savaştığımız her şeyi nasıl seviyorsam, seni de öyle seviyorum. Seni, özgürlüğü, insan onurunu sevdiğim gibi seviyorum, tüm insanların çalışma hakkını, aç kalmama hakkını sevdiğim gibi seviyorum seni. Seni... ölen tüm yoldaşlarımı sevdiğim gibi seviyorum.

Canlar Kimin İçin Çalıyor, Bilgi Yayınevi, 2020, Çeviri: Erol Mutlu

Eşi Mary Hemingway'le, Afrika'da, 1950'ler.

Bence temelde iki kişi için yazarsın. Öncelikle tamamen mükemmelleştirmek amacıyla **kendin** için, ki durum bu değilse ne âlâ, sonra da okuma yazma bilsin bilmesin, hayatta olsun olmasın **sevdiğin kadın** için.

Arthur Mizener'e mektubundan, 12 Mayıs 1950
Ernest Hemingway, Selected Letters, Charlesscribner's Sons, 1959
Kaynak: Yazmak Üzerine, Altıkırkbeş Yayın.,2015, Çeviri: Deniz Kurt

Yazarlığı **son derece ciddiye almak** iki mutlak gereklilikten biridir. İkincisi ise maalesef yetenektir.

By-Line: Ernest Hemingway, Scribner, 1967
Yazmak Üzerine, Altıkırkbeş Yayın, 2015, Çeviri: Deniz Kurt

Venezuela yatı Pilar'da San Marco'da, ejderlerdeyken, 1954

Sun Valley'de, Idaho'da, bir ördek avı sırasında, 1959

Yazmaya bir veya iki ay ara verdiğim andan itibaren seyahat ederken acayip çılgınca mutlu oluyorum. **Öte yandan yazarken bir şey tam istediğin gibi çıkınca da müthiş bir mutluluk hissediyorum.** İkisi birbirinden çok farklı ama hayatın ne kadar kısa olduğunu düşünürsen ikisi de bir diğeri kadar önemli.

Ivan Koshkin'e mektubundan, 12 Ocak 1916, Key West, Florida
Ernest Hemingway, Selected Letters, Charlesscribner's Sons, 1959
Kaynak: Yazmak Üzerine, Altıkırkbeş Yayın, 2015, Çeviri: Deniz Kurt

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Irmak Alp

BİLİNEN ŞEHİRLER, BİLİNMEYEN HİKÂYELER

Paris

Aylardır pandeminin hayatlarımızı fazlaca etkilediği, bırakın Paris'in romantizm kokan sokaklarında kaybolmayı, evimizden bile çıkamadığımız zamanlardan geçiyoruz. Yine de siz bu 14 Şubat'ta, Visa'yla olmak istediğiniz her yerde olabilir diye kısa bir Paris gezintisine çıkıyoruz.

Hemingway, Paris'te geçirdiği yıllarını anlattığı "Paris Bir Şenliktir" kitabında şöyle der. "Gençliğinizde Paris'te yaşama şansına ermişseniz, onunkinden geri kalan bölümünde nereye giderseniz gidin, o sizinle birliktedir artık, çünkü Paris devingen bir şenliktir."

Hemingway, Paris'i böyle anlatıyor ve aslında bugün de Paris, burada yaşamış, köprülerinin üstünden bir kez yürümüş, suyu boğazından geçip, güneşi tenine dokunmuş her insanın içinde biraz biraz yaşamaya devam eder ve şanslıysanız Paris'te âşık olursunuz. Gerçek bir şenliktir bu şehir. Paris'i gezerken, gördüğü hemen her kareyi hafızasına zevkle kazır insan. Ütü ucuna yetişilmiş bir operadan çıkıp meşhur radyo kulesinin altında içilen, ustalık kokan köpüklü şarabı unutmak mümkün değildir zaten. Günün her saati, sokaklarından keyifli kahkahaların yükseldiği bir filme benzer Paris. Huzuru neşesine karışmıştır. Neden gözlerimizi kapatıp hayal etmeyelim?

Père Lachaise

Cihangir bir mezarlık olsaydı kesinlikle Père Lachaise olurdu. 1804'ten bu yana dünyaya irili ufaklı izler bırakmış bir milyona aşkın bedenin defnedildiği bu mezarlık, "Paris'e yolumuz düştüğünde mezarlık da gezmeyelim canım" deme yanlışına düşmeyenler için görkemli mezarlarıyla harika bir açık hava müzesi. Yılmaz Güney'den Edith Piaf'a, Oscar Wilde'dan Ahmet Kaya'ya, Frédéric Chopin'den La Fontaine'e birçok sanatçının mezarını ziyaret edebilir, anılarına bir küçük çiçek veya kısa bir not kâğıdı bırakabilirsiniz.

Lüksemburg Bahçeleri

Güneşli bir sabah, kahvenizi alıp yürüyüşe çıktığınızda sizinle beraber koşanlarla selamlaşıp, kahvaltısını yanında getirmiş, güneşlenen insanlara gülümseyebilirsiniz. Bu sıra kulaklığınızdan La Rua Madureira yükselecektir. Gözlerinizin önünde Happily Ever After canlanacaktır. Tam orada Paris'in görkemli tarihiyle karşılaşacaksınız. Charles Baudelaire, Ludwig van Beethoven, Paul Verlaine, Georges Sand ve Antoine Watteau gibi isimlerin heykelleriyle tanışacaksınız. Hatta Bartholdi'nin Özgürlük Anıtı'nın ilk modeli de karşınıza çıkacak, sakin şaşırmayın.

Starbucks Capucines

Paris'e gelince Cafe de Flore'da 1900'lere gidip Albert Camus, Picasso, Sartre gibi isimlerle kahve içip etrafı seyredebilir ya da Cafe des Deux Moulins'e gidip Amélie'yi arayabilirsiniz ama bütün bunları yaptıktan sonra içinizdeki Starbucks özlemini durdurmayacaksanız (ki bana kalırsa durdursanız bile) mutlaka ziyaret etmeniz gereken mekân Starbucks Capucines olacak. Dışarıdan bakıldığında normal bir Starbucks vadetmesine rağmen Opéra'nın hemen arkasındaki bu mekân iç tasarımıyla size Paris'te olduğunuzu bir an bile unutturmayacak.

Sacré-Cœur Bazilikası

"Ressamlar Tepesi" olarak bilinen Montmartre, Paris'in en yüksek tepesidir. Adı Fransızca "kutsal kalp" anlamına gelen Sacré-Cœur Bazilikası'nın merdivenlerine teleferikle çıkabilir, elinize sıcak şarabınızı alıp mükemmel Paris manzarasının tadını çıkarabilirsiniz. Burada burnunuza, tepelere saklanmış kocaman aşkların naftalinli kokusu gelebilir. O aşklar ki dünya durdukça ölmeyeceklerdir. Montmartre'in sanat kokan sokaklarını gezdikten sonra Paris'in meşhur peynir fondüsünü tadıp biberonlarınızda şaraplarınızı içmek isterseniz Le Refuge des Fondus'ye bir göz atmanız size iyi gelecektir.

Sainte-Chapelle

Notre Dame kadar bilinmese de Gotik tarzda mimarisiyle Palais de Justice'te bulunan Sainte-Chapelle rivayete göre Kral XI. Louis'nin şükraştan kıvılmamış şerefine, dikenli taç (hakiki taçtan bir parçaı) gibi kutsal emanetlerin muhafaza edilmesi için inşa edilmiştir. Karanlık bir ambiyansı olsa da gün ışığının vitraylara yansımasıyla eşsiz bir görüntüye tanıklık edeceksiniz.

Le Marais

Paris'in bir başka Cihangir'i... IV. Henry'nin Place des Vosges'u yaptırması ve aristokratların buraya yerleşmesiyle değer kazanmış, entelektüellerin tercihi, aynı zamanda Paris'in en şık mahallesi- Le Marais. En renkli barlar, leziz yemekler sahip restoranlar, nefis patisserieler... Dolaşırken "Evet, işte hayalimdeki Paris!" diyeceğiniz semt. Bir rivayete göre Tarkan'ın da burada mütevazı bir evi vardır.

Gün gelir tarifsiz güzelliklerle süslü Paris sokaklarında yeniden kayboluruz. Bulvarlara çıkmak için telaşsızca yürüyen insanlara yol tarifi sorarız. Victor Hugo'nun gezdiği caddelerden geçeriz. Venus de Milo heykelinin karşısına geçip büyülenir, Halka Yol Gösteren Özgürlük tablosunun önünde Temmuz Devrimi'ni selamlarız. Aynı otelin lobisinde olmasa bile Honoré de Balzac'la aynı semtte günün son kahvesini içeriz. Birlikte bitmiş gibi oluruz Paris'e Voltaire'le. Jean-Paul Sartre'in izini sürerizkentin sarı beyaz mermerli yollarında.

Güzel günler geri geldiğinde, Fransa'ya her kavuşan, bu hasretle yazılmış Paris anlatısını hatırlayışı, şu anda bu sayfayı okuyan bir diğer okur için iki kez şanlısın Paris'e!

Fotoğraflar: Irmak Alp

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org
Mehmet Ali & Akşamsefası

VISA olmak istediğin her yerde

Sunay Akın

tıbbiye çiçekleri

İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunan bayrakları taşıyan 61 savaş gemisi deniz kıyısında ve yüksek tepelerde toplanan insanların korku dolu bakışları altında Boğaz'a doğru ilerlemektedir...

Esad Şerefeddin Bey (Köprülü), botanik dersi verdiği Haydarpaşa Tıp Fakültesinin bahçesindeki çiçekleri gözü gibi sakınmakta, hiçbir öğrencinin yapraklarına dahi dokunmasına izin vermemektedir. O gün, hüznün simgesi olan, ölüm çiçeği diye adlandırıldığı için cenazelerde kullanılan kasımpatılara su verirken, top sesleriyle irkilir...

Tam o anda Doktor Tevfik Bey (Sağlam), ders verdiği sınıfın Boğaz'ın girişine bakan, top sesleriyle birlikte pervazındaki güvercinlerin uçuştuğu penceresine doğru hızlı ve telaşlı adımlarla yürür... Öğrenciler de Erzurum'da görevliyken tifüsten korumak için aşılar yaptığı askerlerin çoğunun Sarıkamış'ta soğuktan donarak öldüğü, Trabzon'da kolera salgınıyla mücadele eden hocalarını meraklı gözlerle takip etmektedir. İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunan bayrakları taşıyan 61 savaş gemisi deniz kıyısında ve yüksek tepelerde toplanan insanların korku dolu bakışları altında Boğaz'a doğru ilerlemektedir... Kasımpatıların çiçek açtığı, 1918 yılının 13 Kasım'ıdır günlerden... İstanbul işgal edilmekte, hüzün ve ölüm günleri başlamaktadır!

Doktor Tevfik Bey, sınıfa dönerek kararlı bir ses tonuyla konuşur; "Efendiler, ordusu asla mağlup olmamış bir milletin çocuklarısınız. Çanakkale'de aylarca ateş ve ölüm saçan ve sizin büyüklerinizi korkutup yenemeyen, arzuladığı bugüne o yoldan kavuşamayan o donanmanın, bugünkü kuru gürültüsü sizi telaşlandıramaz ve herhalde bu yaygara koparanların içinde hakiki asker ve mert ruhlu olanları sevindiremez."

"İtilaf donanması" olarak adlandırılan işgal güçlerinin savaş gemileri İstanbul'a teslim alırken bir sorun çıkmasın diye, dönemin hükümeti tarafından saat 08.00'den 14.00'e kadar her türlü deniz aracının hareketi ve gidip gelmesi yasaklanır. İşgalin yaşandığı 13 Kasım'dan 14 gün önce imzalanan, sarayın boyun eğdiği Mondros Antlaşması'nda yer alan "itilaf devletleri, güvenliklerini tehdit edecek bir durumun ortaya çıkması hâlinde, herhangi bir stratejik yeri işgal etme hakkına sahip olacaktır" maddesi ve bu madde altında Osmanlı Devleti'nin temsilcilerinin imzalarının bulunması, yaşanılanın kimilerinin barışı çağrıştırdığı için kullandığı "mütareke" durumu değil, açık bir işgal olduğu gerçeğini gözler önüne serer. Böylelikle o gün, 3626 işgal askerinin postal sesleri İstanbul sokaklarında duyulmaya başlanır.

Kaldırım dışında yürümek, yolda birbirinden ateş isteyip sigarayakmak için durmak, başından fesi çıkarmak, tavuğu ayaklarından tutup taşımak gibi yasaklardan kitaplar da payına düşeni alır ve alafrangalıkla alay ettiği gerekçesiyle Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Mürebbiye" romanı toplatılır. Tepesinde Fransız bayrağının dalgalandığı Galata Kulesi'nin gölgesinin düştüğü gazete bayilerinde, Fransa'da çıkan sosyalist L'Humanité gazetesinin satışı da engellenir.

İşgal askerleri, İstanbul'un en güzel yerlerindeki konaklara el koyarak yerleşirler. Yazar Azra Erhat, göçmen kuşların kenti çoktan terk ettiği çocukluğunun o kara gününü şöyle anımsar: *Sabah erkenden evin önüne iki kamyon dikildi. Leyleğe benzeyen üniformalı bir adam kapıdan içeri girip 24 saat içinde evi boşaltmamızı buyurdu. Bir anda evimiz bitpazarına döndü. Ben de deli gibi oradan oraya koşarak ne götüreceğimi araştırıyordum. Bir kuklam vardı. Elbisesi kırmızı benekli, saçı fiyonklu idi. Sımsıkı sarmıştım o bebeği kollarımın arasına...*

İngiliz askerler, Haydarpaşa'daki tıp fakültesine de kışla olarak kullanmak için el koyarlar. Dekan Akil Muhtar Bey'in olağanüstü çabasıyla derslerin devam edilmesine izin verilir. Sınıflarına işgal askeri [illegible] sinema, bir sınıfının da kilise yapıldığı okul binasında dersler, bodrum katındaki odun ve kömür konulan depolarda yapılır. Yatakhanelerini İngilizlere teslim eden öğrenciler yataklarını çatı katına taşımak zorunda kalır. Gece tuvalete gitmeleri yasak olduğundan ihtiyaçlarını gidermek için bir köşeye idrar kovaları koyarlar. ***O sırada, Türk subayları evlerinden sivil kıyafetlerle çıkmakta, üniformalarını görev yaptıkları yerlerde giymektedir.*** İşgal güçlerinin bu kuralından tıp öğrencileri de payına düşeni alır ve üniforma giymeleri yasaklanır. Öğrenciler gece entarileri ve pijamalarıyla gizeler derslere. Fizyoloji hocası Dr. Kemal Bey, karşısında pijamalı öğrencileri görünce "Bu ne kıyafet?" diye sorar. Tıp öğrencisi İbrahim Hasan yanıt verir, "Efendim bu hâlimize 'Sefaleti Fizyolociya' derler. Bir memleket işgal edilir, düşman çizmesi altına girerse varlıklarıyla beraber kılık ve kıyafetleri bu hâle gelir." Doktor Kemal Bey'in öğrencisine verdiği karşılık, duyduğu sözler kadar güzel ve unutulmazdır: *Hayatımda fizyolojiyi senin kadar anlamış kimse görmedim, tebrik ederim!*

> **Tıp öğrencileri, saat kulelerine makineli tüfeklerin yerleştirildiği okullarında emperyalizme karşı örgütlenir...**

Tüm bu olumsuz koşullarda tıp öğrencileri, saat kulelerine makineli tüfeklerin yerleştirildiği okullarında emperyalizme karşı örgütlenir, direniş için Anadolu'ya geçenlere katılır, işgal güçlerinin depolarından çaldıkları silahları, cephaneyi Kemalistler'e ulaştırırlar.

Aylar geçer aradan... Ve botanik dersi hocası Esad Şerefeddin Bey sınıav yapmak için okula geldiğinde kapıda öğrencileri tarafından karşılanır. Hepsinin üstünde üniforma vardır, yüzleri tıraşlı ve gözleri ışık ışık gülmektedirler. Bahçedeki çiçeklerine kimsenin el sürmesine izin vermeyen, dokunanı cezalandıran Esad Şerefeddin Bey coşkulu bir sesle konuşur; "Koşunuz, bahçede ne kadar çiçek varsa koparınız, her türlüsünü, hepsini koparınız, getiriniz!"

Çiçeklerle büyük bir çerçeve yapan öğrenciler Haydarpaşa Garı'na doğru yürüyüşe geçerler, hocalarıyla birlikte...

19 Ekim 1922'dir günlerden... Dört yıl süren hüzün ve ölüm günlerinin ardından, 30 Ağustos Zaferi'yle taçlanan direnişin komutanlarından Refet Paşa, İstanbul'a gelmektedir.

Tıbbiyelilerin, Esad Şerefeddin Hoca'nın çiçekleriyle hazırladığı büyük çerçevenin içinde yine çiçeklerle şu yazmaktadır: *Yaşa!Millet Yaşatanlarla Beraber!*

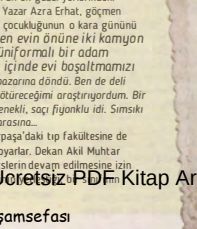

Görsel: SALT Araştırma, Ali Saim Ülgen Arşivi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

kitap kafası

Kemal Varol'un seçtiği 20 kitap

1- Yüzyıllık Yalnızlık, Gabriel Garcia Márquez
2- Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu, Italo Calvino
3- Kayıp Zamanın İzinde (2 Cilt), Marcel Proust
4- Gecenin Sonuna Yolculuk, Louis-Ferdinand Céline
5- Kara Kitap, Orhan Pamuk
6- Tatar Çölü, Dino Buzzati
7- A'dan X'e, John Berger
8- Toba Tek Singh, Saadat Hasan Manto
9- Göçmüş Kediler Bahçesi, Bilge Karasu
10- Aylak Adam, Yusuf Atılgan
11- Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri, İhsan Oktay Anar
12- Sevgili Arsız Ölüm, Latife Tekin
13- O, Ferit Edgü
14- Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, Ayfer Tunç
15- Tol, Murat Uyurkulak
16- Taşıdıkları Şeyler, Tim O'Brien
17- Uzak Noktalara Doğru, Cemil Kavukçu
18- Minima Moralia, Theodor W. Adorno
19- Büyük Saat, Turgut Uyar
20- Herkes Gitmiş, Akif Kurtuluş

Mehmet Ali & Akşamsefası

Meltem Erkmen

edebiyatın tanıkları: taş mektep

Bir romana ilham, bir şiire tanık, bir yazara yoldaş olmuş sokaklar, binalar... Çoğunlukla yanlarından geçip gidiyoruz. "Edebiyatın Tanıkları" geçip gitmemek, durup düşünmek için...

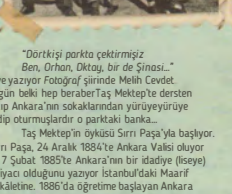

Fotoğraf: Orhan Veli, Garip - Şiir Hakkında Düşünceler ve Seçmeler şiirler, YKY, 2015

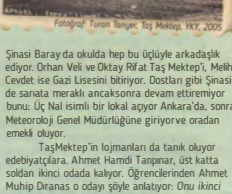

Fotoğraf: Turan Tanyer, Taş Mektep, YKY, 2005

"*Dörtkişi parkta çektirmişiz*
Ben, Orhan, Oktay, bir de Şinasi..."
diye yazıyor *Fotoğraf* şiirinde Melih Cevdet. O gün belki hep beraberTaş Mektep'te dersten çıkıp Ankara'nın sokaklarından yürüyeyürüye gidip oturmuşlardır o parktaki banka...

Taş Mektep'in öyküsü Sırrı Paşa'yla başlıyor. Sırrı Paşa, 24 Aralık 1884'te Ankara Valisi oluyor ve 7 Şubat 1885'te Ankara'nın bir idadiye (liseye) ihtiyacı olduğunu yazıyor İstanbul'daki Maarif Vekâletine. 1886'da öğretime başlayan Ankara İdadisi, 1889'da inşası tamamlanan Develik Tepesi'ndeki Taş Mektep'e taşınıyor. Rengi hafif kırmızıya çalan andezit taşı kullanılıyor binanın yapımında; işte okul, hak arasındaki adı "Taş Mektep"i buradan alıyor. Sırrı Paşa, Ankara Valiliğinden ayrılıyor, yerinegelen Abidin Paşa yapıyor mektebin açılışını; Abidin ve Arif Dino'nun dedeleri. 1917'de ve 1920'de Mustafa KemalPaşa tarafından ziyaret ediliyorokul. Hatta 1920'de buranın yeni kurulacak meclisin binası olması gündeme geliyor.

Orhan Veli ve OktayRifat burada, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nurullah Ataç, Faruk Nafiz Çamlıbel gibi hocalarlaayını koridorlarda yürüyor, onlardan edebiyat ve Türkçe dersleri alıyor. ***Melih Cevdet ise beş yıl daha geç geliyor Taş Mektep'e, dolayısıyla bazı hocaları kaçırsa da Orhan Veli ve Oktay Rifat'ın teneffüslerdeki şiir sohbetlerini yakalıyor.*** Orhan Veli ve Oktay Rifat 1925 yılında başka bir okulda tanışıyor ve bir sene sonraaltıncı sınıfta Taş Mektep'e geçiyorlar. "*Asıl dokuzuncu sınıfta conciğer arkadaş olduk. İkimiz deşiir delisi idik. Orhan zil çalarçalmazyoruma gelin: Teneffüsü gövur etmeyelim Oktay' derdi. Şiir sözü edelim, şiir konuşalım demekti bu,*" diye anlatıyor Oktay Rifat. Melih Cevdet ise 1931 yılında geliyor okula ve bu üçlü beraber büyüyor, şiiri beraber tanıyorlar. Sesimiz adlı okul dergisineyazılar yazıyor, ilk eserlerini o dergide yayımlatıyorlar. "*Şiir, edebiyat üzerinden arkadaş olduk. Dersten kaçıp bahçede bir köşede gizlenerek, tenha parklarda ağırağır dolaşarak, yahut evde, elimizde kitaplar, kâğıtlarla geçirdiğimiz o sakin saatler, hepşiir edebiyatkonuşmaları ile geçen o [illegible] Garip akiminin temelleri Taş Mektep koridorlarında atılıyor. Melih Cevdet'in *Fotoğraf* şiirinde adı geçen Şinasi Baray da okulda hep bu üçlüyle arkadaşlık ediyor. Orhan Veli ve Oktay Rifat Taş Mektep'i, Melih Cevdet ise Gazi Lisesini bitiriyor. Dostları gibi Şinasi de sanata meraklı ancaksonra devam ettiremiyor bunu: Üç Nal isimli bir lokal açıyor Ankara'da, sonra Meteoroloji Genel Müdürlüğüne giriyorve oradan emekli oluyor.

TaşMektep'in lojmanları da tanık oluyor edebiyatçılara. Ahmet Hamdi Tanpınar, üst katta soldan ikinci odada kalıyor. Öğrencilerinden Ahmet Muhip Diranas o odayı şöyle anlatıyor: *Ona ikinci defa, lisenin ek binalarından birinde bekâroda sında gördüm. Yerler gelişigüzel atılmış kitaplarla bir kitap mezarlığı gibiydi. Bir uğın garplı yazar.* Daha sonra bir hoca olarak hayatına etkisini, dost oluşlarını anlatıyor Diranas: *Bunlardan bir tanesini elime tutuşturdu ve "bunu mutlaka okuyupanlamalısın" dedi: Baudelaire'n Kötülük Çiçekleri. O akşam yabancı dil öğrenmeye başladım, kaldı ki Hamdi ile dostluğumuz da başlamıştı, asıl bunu tercihederim.* Bu meşhur odaya Suut Kemal Yetkin oda arkadaşı olarak geliyor bir süre sonra. Başta çekingen davranıyorlar, sonra çeviriler yapıyor, yazdıkları şiirleri ilk birbirlerine okuyor ve çok yakın dost oluyorlar. Okuldan ayrıldıktan sonra başka yerlerde buluşsalar da *"Küçük bir odada baş başa geçen günleri ve geceleri bir daha bulamadık,"* diyor Suut Kemal.

Aynı dönemde Nurullah Ataç da edebiyat öğretmeni; anlatılana göre nevi şahsına münhasır öğretim teknikleriyle öne çıkıyor: *Hocalarak edebiyatın kurallarını öğretmez, onları siz okuyun der, daha çok edebiyat ve şiir beğenisi verirdi. Beğendiği şiirleri makineile yazar, sınıftakilere dağıtır, bunları güzel okuyanlara numara verirdi.*

1940'ların sonundayakılıyor Taş Mektep. Odalarında kitaplar okunmuş, sıralarında dergiler hazırlanmış, koridorlarında şiirleryazılmış bu edebiyat tanığı, nedeni belirsiz bir şekildeyok oluyorhayatımızdan.YazarTuran Tanyer, "bina yıkılmasaydı"nın hayalini kuruyor; *"Küçük sınıflardan Melih Cevdet'in ayak sesleri... Koridorda koşuşturuyor, Orhan ile Oktay'a yetişecek... Hayali bile yeter!"* Bugünlerde okul Ankara Atatürk Lisesi olarakbaşka bir binadaeğitime devam etse de Taş Mektep'in yuvası Develik Tepesi hastanelerle dolu. Geçerseniz bankta otururken görürsünüz o dört arkadaşı...

Kaynak: Turan Tanyer, Taş Mektep, YKY, 2005

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Cem Davran

yazlık sinema serserisi

Yazlık sinema serserilerinin tam kadro son buluşmasıydı bu. Sonra sokaklar değişti, evler yıkıldı, ağaçlar kesildi, yollar geçti çocukluğumuzun üstünden ve büyüdük.

Evlievine, köylü köyüne, evi olmayan sıçan deliğine. İlk kez ondan duydum bu tekerlemeyi. Saat epeyce geç olmuştu, dağılalım artık, yarın erkenden buluşuruz dedik, bir tek ondan ses çıkmadı. Aşağı mahallenin çocuklarıyla yaşadığımız itiş kakış, küçük bir kavgaya dönüştü, büyükler ayırdı bir de azarladı, kavga bitti. Yazlık sinemanın arkasında yokuş aşağı koşar gibi duran yüzlerce çam ağacı vardı. Onlardan bir tanesi neredeyse çadır gibi olmuştu. İğne gibi çam dallarının arasından sıyrılıp altına girerdik. Bütün zulamız oradaydı. Sapanlarımız, lastiklerimiz, misketler, kibrit kutuları, Birinci cigaraları vb. Karargâhtı bizim için. Yedi sekiz kişi, altında saklanıp toplantı yapabiliyorduk. Kavgadan sonra buluştuk ve durum değerlendirmesi yaptık. Ekibin strateji uzmanı bendim, onun da uzmanlığı gözü kara ataklar, kavgacı yapısı ve bezdiren inatçılığıydı ama benim aklıma güvenir, sözümü dinlerdi. Karar verildi; hava kararana kadar sabredeceğiz, aşağı mahallenin zulalarına baskınlar yapıp dağıtacağız. Öyle de yaptık, plan mükemmel işledi. Şimdi evlere dağılıyoruz ama evi olmayan sıçan deliğine. Tam gidecekken hepimize söyledi bunu.

Aslında artık bizim mahalleyle ilgisi yoktu. Teyzesi Ağaççiğeği Sokak'ta oturuyordu, birkaç yaz tatilinde misafir olarak kalmıştı, o zaman kaynaşmıştık. Geçen yıl taşındılar ama o hep gelmeye devam etti. Babasını hiç bilmiyor, o bebekken ölmüş, annesi başkasıyla evlenmiş, Göztepe'de oturuyor. Sabit bir evi yok hatta evi yok. Teyzesi nispeten daha yakında, galiba en çok da onu seviyor ama saat geç olduğu zaman gitmesini eniştesi yasaklamış, serseri olıyor bu çocuk diyormuş. Bir gün teyzesine bağırırken duymuş; gönder annesine, zaten kendimize zor yetiyoruz. Küçük bir bebekleri var, zor geçiniyorlar, teyzemler çok fakir derdi hep. Okullar açıldığında kaybolurdu. Mecburen annesi ile üvey babasının evine gidip civardaki bir okula başlıyordu herhâlde. O zamanlar herkes evinin yakınında, kayıtlı olduğu mahalleye bağlı bir okula gitmek zorundaydı. Kışın da birkaç kez gelmiş mahalleye ama hepimiz okuldaydık. Etrafta dolanıp gitmiş. Hepimiz yazlık sinema serserileriydik, oyun gibi.

Tatillerde eve girmeyen çocuklar, okullar açılınca asıl hayatına dönerdi oysa o farklıydı. Olmak istediği yerde değildi, sevildiği, önemsendiği yerde değildi, Keşke teyzesi bizim mahalleden taşınmasaydı, belki o zaman sürekli buralarda kalırdı, bizimle aynı okula giderdi.

Birkaç yıl hiç görmedik onu. Ortaokulu bitirdiğimiz dönem kalmamıştı. Aşağı mahalleyle oyun kıvamında kapışmalarımız da yoktu, birkaç yıl içinde çok şey değişmişti. "Evin nerede?" diye sorduk, Pendik civarında bir yere taşınmışlar yine, annesi ve üvey babasıyla herhâlde. Teyzesinden hiç bahsetmedi, biz de sormadık.

Cebinden filtresiz bir sigara paketi çıkardı, bir tane yaktı. Bize uzattı, almadık tabii, içmiyorduk ki. Hepimizde eski günleri konuşmak için tatlı bir heyecan vardı ama onun hâli tavrı engeldi sanki bu muhabbete. Çocukken birkaç yıl kocaman bir ömürdür yoksa eski günler dediğim daha dün gibi aslında. Konuştuklarından anladığım, okulu bırakmıştı. Baba tarafından bir akrabasının kahvehanesi varmış, oradayım hep dedi. Yaşı bizden büyüktü artık. Yanımızda bir yetişkin gibi duruyordu. Çocukça; evli evine, köylü köyüne, hatırladın mı o günü, ne eğlendiğik sanki bu Gülümsedi, o kadar. Bizim çocukluğumuzdevam ediyordu, onunki bitmişti.

> **Çocukken birkaç yıl kocaman bir ömürdür yoksa eski günler dediğim daha dün gibi aslında.**

Yazlık sinemanın son sezonuydu, söylenenlere göre yıkılacak, buralardan yol geçecekti. Bunu duyunca üzüldü biraz ama boş verin, belki taşınırsınız siz de bu mahalleden dedi. Onun için çok sıradan bir durumdu bu. Bir yerden başka bir yere göç ederek yaşamaya alışmıştı gencecikyaşında. Biz onun gibi değildik. Sene başında ara sokağın taşlarını değiştirdi belediye, bunun için hüzünlendik, hatıralarımız yok oluyor diye üzüldük. O yamuk yumuk sokak taşlarına bile bağlanmıştık. Gözümüz kapalı koşardık, her çukurunu her çıkıntısını bilirdik. Nereden çıkmıştı şimdi yeni sokak düzenlemeleri?

Hava iyice karardı, evlere dağılacağız yine, biz söylemeden o girdi konuya. Geç oldu ben artık kaçayım, vakit bulursam uğrarım yine. Bir daha hiç uğramadı. Yazlık sinema serserilerinin tam kadro son buluşmasıydı bu. Sonra sokaklar değişti, evler yıkıldı, ağaçlar kesildi, yollar geçti çocukluğumuzun üstünden ve büyüdük. Herkes taşındı mahalleden, sadece birkaç kişi kaldı. Çam ağaçlarının altındaki zulamızı terk edip her birimiz hayatın bambaşka sokaklarına dağıldık, koptuk.

Orta yaşlı hâllerimizde, meraklı arkadaşlarımızdan biri aşağı yukarı hepimize ulaştı ve bir yazışma grubu kurdu. İlk selamlaşmalar, kavuşmalar bitince grubun adı oy birliğiyle "serseriler" oldu. Üç dört arkadaş eksikti, onlara ulaşılamamıştı ama bilgi paylaşımı yaparak ekibi tamamlamaya çalışıyorduk. Bir sabah onunla ilgili ilk duyum paylaşıldı; iki yıl önce vefat etmiş, Ankara'da. Yine bambaşka bir yer, bambaşka bir zaman ve çocukluğundan beri yeri yurdu olmayan yazlık sinema serserisi. Günlerce bilgi aktı, dağınık dedikodular yazıldı. Neden ölmüştü, evlenmiş miydi, çocuğu var mıydı, ne iş yapıyordu? Hiçbir önemi yoktu artık. Herkes duygularını yazmaya başladı, hüzünlü cümlelerle örttük yazlık sinemanın üstünü. Vedalaşırken ben de son mesajımı paylaştım; *evli evine, köylü köyüne, evi olmayan sıçan deliğine...*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

YENİ ÇIKANLAR

MANDOLİN İNKILÂP 94.yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Marbas Yeniboğaziçi • İSTANBUL / Sanat Mağazası • İSTANBUL / Fetih Hikâyesi • İSTANBUL / Anadolu Profesyonel Müzik • İSTANBUL / Acarkent Çorlumlu • İSTANBUL / Sahaflardan Mürüvvet
İSTANBUL / Boğaziçi Pazarlama • İSTANBUL / Kitapçı • İSTANBUL / Kitapçı • İSTANBUL / Kitapçı • İSTANBUL / Kitapçı • İSTANBUL / Kitapçı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kaan Koç

TOPLUMSAL SÖZLEŞME 2.0

Devletler, toplumun işini kolaylaştırmak için günümüzdeki her bireye en az iki yıllık reklam ve tanıtım dersleri sağlamalıdır. Kişi, kendini nasıl sunmak istiyor, ona karışamayız.

Çizim: Semra Ay

Onuncu Bölüm...

Toplum, gecenin karanlık çalıklıları arasından gözlerini üstümüze dikmiş beklemektedir. Toplumun sayısı bilinemez, kaç kişiden oluştuğu önemsizdir; sosyologlara ve toplum mühendislerine saygım sonsuz, onlar daha başından çürük bir yapıyı anlamaya ve ona yön vermeye çalışıyorlar ama asıl önemli olan tek bir şey var: Toplum, gündüz vakitlerinde asla karşımıza çıkıp içinden geçenleri yüzümüze söyleyemeyen, yalnız ve yalnız simsiyah bir ürküntünün çökmesini bekleyen canavardır. Onun riyakârlığı ve korkaklığı bu kadarla da bitmez, tanrısal bir gücü vardır. Ona ayak uydurmayanları, bu konuda zorluk çekenleri ya da genetik olarak toplumsal çemberin dışında kalanları rezil rüsva etmeyi hedefler. Çoğu kez de başarır bunu. Günümüzde, bunun en aşikâr örneği artık her insanın kendi reklam ajansı olmak zorunda kalışıdır. İnsan, kendi medya kanallarını oluşturmaya başladığından beri hızla yükselen bir gereklilik var: Poz. Tanık olduğumuz pek çok ürün reklamını düşünün; bu reklamlarda bir deterjan, bir dandik gofret ya da siz seçin, içinden çok ambalajına kafa patlatılmış her ürün için sürekli olarak sergilenme ihtiyacı vardır. Bilhassa az gelişmiş her ülkede, bir malın Ar-Ge aşamasından çok tanıtım ayağına para dökülür. Her mal, muhteşem manzaraların, birbirinden garip fantasmaların, ona tanık olan gözleri "ondan bir parça" olma isteğini uyandıracak varoluşların içine yerleştirilerek sunulur. Bir ineği misket havası oynarken izleyebilirsiniz, bir kulak temizleme çubuğunu Alpler'e tırmanırken görebilirsiniz ya da bir paket sosis dünyayı kurtarıyor olabilir. Bu fikirlerin hiçbiri, frekans, yani size gösterilme sıklığı düşükse işe yaramaz. Yani malımızın sempati toplayacak biçimde sürekli sunumu hayati bir kuraldır. Bütün bu süreçler size de tanıdık gelmiyor mu? Lafı eveleyip gevelemeye gerek yok. ***Artık bizler, birer mal hâlini aldık. Kendimizi üretmiyoruz, tanıtıp tüketiyoruz.*** Gelmekte olan yeni çağ, sanıların aksine henüz doğmadı. Hazırlık aşamasındayız. Son adımlarında. O çağa doğru evrimleştik, süreci tamamlıyoruz. Daimî evrim ve değişimin yanlısı olsam da kitaplarında müthiş bir hassasiyetle topluma gücendiğini açıklayan, toplumun çiğ et ihtiyacından şikâyet eden, sergilenme ve pazarlanma kavramlarına yekten savaş açan yazar ve şairlerin, düşünmek ve üretmekten çok kendilerini sunmak için buram buram ter dökmeleri canımı acıtıyor. Demek ki karanlık otların arasından bakan toplumun gözleri, bir kişiyi daha sindirip tükürmüş diye düşünüyorum. Fakat bundan kaçış da yok; bunu ben de arzuluyorum. Beni de paylaşın. Fotoğraflayın bu satırları, şu biçare kulunuzu sevindirin. Onu bu zamanda yaşadığına ikna edin. Çünkü her virüs, gireceği sistemin dosyalarından biri kılığında dalar içeri. İsyanımı, yeterince güçlendiği zaman patlatır. Ama heyhat! Kim, ne istekle, neyi yapıyor bilemeyiz. Üyleyse tek çare kalırgeriye: Devletler, toplumun işini kolaylaştırmak için günümüzdeki her bireye en az iki yıllık reklam ve tanıtım dersleri sağlamalıdır. Kişi, kendini nasıl sunmak istiyor, ona karışamayız. İnsanoğlunun, düşler aleminde yaşama hakkı yasaları buna engel. Fakat en azından herkes, kendi sunumunu daha etkili ve kaliteli biçimde yapabilir.

Spinoza elbette haklıdır; "Gülme, yargılama, ağlama, lanetleme, sadece anla." Biliyorum, Amsterdamlı en zor olanı öğütlüyor. Ama işin garibi ayrı zamanda şöyle diyor; "Havaya atılan bir taş düşünebilseydi, kendi isteğiyle düştüğünü zannederdi." Nasıl çıkacağız bu çelişkinin içinden? Anlayamadığımız için mi anladığımızı düşünüyoruz? Anlayamadığımız için mi "anlıyorum ve bu yüzden nefret duyuyorum" diyoruz? Nice saf yürekler gördüm ki tapınak duvarlarına benzeyen suratlarıyla bir saniyede kirlendiler. Huzurun hiçbir şeysizlik olduğuna inananlar tanıdım, elleri ceplerinde, içlerinde bir yıkıntıyla şehrin sokaklarında birer flâneur olarak dolanıp topluma küfrettiler. Bazen onlardan oldum bazen ötekilerden. Sanki hep bir dünya savaşı varmış da izbe odamda bir an önce son cümlelerimi yazmalıymışım gibi hissettim. Ellerim kaç kez birbirine düğüm oldu, parmaklarımın çözsün diye doktorlara kaç kez dilendim. Gecenin karanlığında üstüme örtü bulamayarak uzanırdım ve toplum, sivri dişlerini toprakta gezdirerek çevremde bir çember çizerdi. Beni arardı. ***Toplum, bana yapmak istemediğim her şeyi yaptırırdı.*** Kendi öğreç mutsuzluğuyla karnını doyurmak isterdi. Korkunç gelecek senaryoları yazardı bana. Benim adıma konuşur, benim adıma yaşamaya kalkışırdı. Sonrası belli; etrafımda bombalar patlıyormuş gibi kapandım ve rastgele harflere basmaya başladım. Yavaş yavaş kendi deliliğime, kendi yıtımıma yöneldim. Erdemin, toplumsal mantığı yıtırıp özneı aklı bulmakla gerçekleşeceğine inandım. Nasıl olsa toplumsal fayda, has hâliyle, bir tek şekilde var edilebilirdi; kendi çağına inat, bronz bir heykel gibi dikilen bireylerin dayanışmasıyla. Peki nasıl yapılacak bu heykeller? Otoriteler bu konuda ne eyler? Bir liste hazırladım:

1- Herkes önce işe kendinden nefret ederek başlamalıdır; arzular, kıskançlıklar, beklentiler ve umutlar hadım edilmelidir.
2- Herkese borçlu hissedilmelidir. Çünkü bireyin ayağına gelen, ne kadar para dökerse döksün, bir ufak kâğıt parçasında bile onlarca kişinin emeği vardır. Birey, önce dünyaya sonra diğer bireylere borçludur. Topluma değil. Aradaki uçurum keşfedilmelidir.
3- Kendine sırt dönen kişi, kendisiyle barışmanın yollarını aramaya koyulmalıdır. Macera burada başlar.
4- Şuuru kaybetmemek için ufak takıntılar edinilmelidir; uyumadan önce üç yudum su, kaçı eşiklerinde kendi etrafında bir tur dönerek içeri girmek gibi... Bunlar, gündelik işleyişlerde olan bağımızın tastamam kopmasını engeller. İnce bir iptir takıntılar, bizi hayatta tutar.
5- Çok okumalı, çok izlemeli, çok dinlemeli, çok boş duvara çok bakmalı, çok iç çekmeli.
6- Parasız kalınmalı, otobüsle gidilen bazı mesafeler yürünerek aşılmalıdır.
7- İnsan, dibi boylamalıdır.
8- Artık kişi kendiyle barıştığını fark edecektir. Tıpkı poker gibi; kartlarla değil, rakiple oynanır. Kişi, hayatı, kendisi sandığı düşlerle değil, kendi özüyle yaşamalıdır.
9- Varoluşundan şüpheye düşmüştür artık insan. Varoluşundan şüpheye düşen, kendini hiçbir şeyin üstüne koyamaz.
10- Absürtlüğün başladığı yerde, kötülüğe ve zararlı düşçülüğe gerek kalmaz.

Toplum, gündüz vakitlerinde asla karşımıza çıkıp içinden geçenleri yüzümüze söyleyemeyen, yalnız ve yalnız simsiyah bir ürküntünün çökmesini bekleyen canavardır.

Tabii ki kendim ve sonra kişiler için saçmalıyorum. Akla yatkın olan, tıpkı kilolarca çamurun içinden çıkarılmış 1 miligramlık altın tozu gibi, binlerce saçmalığın içinde yer bulabilir kendine. Aynı oranda korkunçtur katıksız rasyonel ve katıksız delice konuşan. Aynı oranda yalancıdır ikisi de. Kaç kez gerçeği çatmek için yola çıktım da düşlerde yok oldum. Gerçeğin bağrına basmak için yola çıktım da düşlerde yok oldum. İnsanın beyin ölümü gerçekleşince hayatı değil, ölüp dirilmelerinin çevrimi bitiyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Zeki Kayahan Coşkun

patronun böylesi

Sıcak bir ağustos gecesi... Stüdyoda klima bozuldu. O mevsimde bile nasıl bir hevesse, ayağımda kovboy çizmeleri... Cihazlar bir yandan ısıtıyor, hava bir yandan bunaltıyor. Dayanamadım... Soyundum.

Ortaokul yıllarından beri radyo programcısı olmak istiyordum. Nihayet aradığım fırsatı bulmuştum. Akşam gazetesi yöneticilerinden, babamın yakın arkadaşı Cengiz Abi, medya grubunun içerisinde bulunan Alem FM'de stajyapabileceğimi söylemiş ve benı görüşmeye çağırmıştı.

Topkapı'daki binanın gazete katında, Cengiz Abi'nin toplantısının bitmesini beklerken gezinmeye başladım. O kısıtlı sürede gazetenin, gazeteciliğin ne olduğunu anlamaya çalışıyordum. Ne koparırsam o kârdı. Daha önce hiç o kadar büyüğünü görmediğim bilgisayar ekranının başında yedi-sekiz kişi, aralarında konuşuyordu. Ekrana ben de iyice yaklaştım. Efilili yaşlarda, hafif göbekli, gömleği dışarıda, kot pantolonlu biri elini omuzuma koydu ve "Nasıl gidiyor?" dedi... Samimi yaklaşım hoşuma gitmiş olmalı, telaşla "Sağol dayım. Senin nasıl gidiyor?" diye cevapladım. O an herkes dönüp bana baktı. "Biz de koşturuyoruz işte," dedi tebessüm ederek. Sonrasında Cengiz Abi'nin odasına geçtim. Biz odada konuşurken "Dayı" içeri girdi ve son derece nazik bir şekilde "Böküyorum ama," deyip bir şeyler sordu, çıktı. "Tanıyor musun?" diye sordu Cengiz Abi... Ben boş boş bakarken, "Mehmet Emin Karamehmet," dedi. Koç ve Sabancı'yı duymuştum ama Karamehmet?

Bir hafta sonra radyoda staja başladım. Benim "Dayı" demem, şirkette kendisinin yeğeni olduğum söylentilerine yol açmış, herkesin bana mesafeli yaklaşmasını sağlamıştı. Çok sonra anladığım bu durumun, böyle olmadığını söylediğimde, bana tam manasıyla bir staj yaptırmışlardı. Gece, gündüz radyodaydım. Kısa bir süre sonra Mehmet Emin Bey'in Turkcell, Yapı Kredi Bankası, Pamukbank, BMC, Show TV, Alem FM, Genel Sigorta gibi birçok şirketin sahibi ve o dönem Türkiye'nin en zengin iş adamı olduğunu öğrendim. Çok acayip adamdı... Zaman zaman uzaktan gözlemleme fırsatı buluyordum. Mavi renkli, Renault Megane hatchback otomobili vardı. Park yeri yoksa otoparkta, alarm durumuna geçirmezdi görevlileri. Birinin çıkmasını bekler, aracını kendi park ederdi. Benim gibi tanımayanlar da vardı binada. Tabldot yemek için elimizde fişler sırada beklerken, o da gelir sıraya girer, bir köşede yemek yerdi.

Zamanla stajımı tamamlayıp radyo programına başladım. Finanstan, yönetimden, yazarlardan arkadaşlar edindim. "Mehmet Emin Bey, böyle biridir," dediler... Kredi kartı borcunu, faturayı ödemek için bile Yapı Kredi Bankası'nda sıraya girer... Tek başına, korumasız; sinemaya, kitap fuarına gider. Çalışanlardan rahatsızlanan, hastalananlar olurdu. En zor anlarda elini uzatır, masraflarını karşılardı. ***Bütün bildiklerimi alt üst ediyordu. Bir cebinde de "Das Kapital" mi vardı acaba?***

Aidiyetim iyice artmıştı radyoya. Gece herkes gittikten sonra, en son ben çıkardım radyodan. Sifon takılıp su akıtsa, alet edevat bulup akıntıyı kendimce durdurur, öyle çıkardım misal. Kendimi hiç mesaiye kalıyormuş gibi hissetmedim. 23.00-02.00 arasındaydı radyo programım ama radyodan sabaha karşı ayrılıyordum genelde. Programlar uzadıkça uzuyor, her anından çok keyif alıyordum yaptığım işin. Mehmet Emin Bey'in zaman zaman misafirleri olur, eviymiş gibi "Burası televizyon, burası radyo, burası diyerek gezdirirdi. Gündüzleri radyodayken çokça şahit olmuştum bu gezdirmelere.

Sıcak bir ağustos gecesi... Stüdyoda klima bozuldu. O mevsimde bile nasıl bir hevesse, ayağımda kovboy çizmeleri... Cihazlar bir yandan ısıtıyor, hava bir yandan bunaltıyor. Dayanamadım... Soyundum. Ne de olsa radyoda sadece ben vardım. Hiç unutmuyorum; üzerimde Mickey Mouse'lu bir boxer ve ayaklarımda çizmeler kaldı... Gece 01.00 sularında yayında konuşurken stüdyonun cam kapısında Mehmet Emin Bey'le göz göze geldim. Yanında "Burası da radyo," diyerek tanıttığı biri var belli ki... Ayağa kalktım, panikle... Sonra oturdum. "Devam et, pardon" anlamına gelen o el hareketini yaptı ve gitti. Acaba yarın kovulur muydum?

Ertesi gün radyodayken genel yayın yönetmenimiz Giray Bey, odasına çağırdı beni. "Dün gece ne oldu?" dedi. Aha, kovuluyorum galiba... Anlattım olanı biteni. "Maili okusana," deyip bilgisayarını çevirdi bana. Mehmet Emin Bey: Dün gece radyoya geldim. Arkadaşınız çıplaktı, ne oldu acaba, bir sorun mu var? benzeri bir şey yazmışlı. Giray Bey, sebebini anlatan yanıtı verince Mehmet Emin Bey'den "Çok eğlenceliymiş, rahatsız ettik kendisini, kılmayı yaptırın lütfen," yanıtı geldi de rahatladım. Dayım ya...

14 yıl çalıştım Alem FM'de... "Canteen" isimli, şahane bir gençlik dergisi çıkardık benim gibi çömezlerle. Dergide, gazetede, eklerde yazılar yazdım, SKY Türk'te televizyon programı yaptım. Benim için bir okuldu. Hem çıraklık yapıyor hem gelişiyor hem de eğlenirken kazanıyordum. Sonra tam şarkıdaki gibi oldu... ♪

> **"Dün gece radyoya geldim. Arkadaşınız çıplaktı, ne oldu acaba, bir sorun mu var?"**

Biri saksımızı çiğneyip gitti
Bir duvarları yıktı
Camları kırdı
Fırtına gelip aramıza serildi

Detaylara hâkim değilim ama "mavi gökyüzünü ona dar etmişler", neredeyse tüm şirketlerini devretmek zorunda kaldı, kaybetti Mehmet Emin Bey. Sıra radyoya geldi. TMSF'nin medya grubuna, dolayısıyla radyoya da el koyduğu haberini son dakika olarak veriyordu televizyon kanalları. O gün, bir an bile tereddüt etmeden, yayında mikrofonu açıp istifa ettiğimi duyurdum. Benden memur olmazdı. "Acele etmeyin, birlikte çalışabiliriz" deseler de yapamadım, yapamadık. Son programımı da tamamlayıp dinleyicilerime veda ettikten birkaç gün sonra Mehmet Emin Bey'den bir mail geldi bana. Özetle; "sizinle çalışmak çok güzeldi, tüm emekleriniz, katkılarınız için teşekkür ederim. Böyle olmak zorunda kaldı, kusura bakmayın. Umarım, bir gün tekrar birlikte çalışabiliriz. Yeni radyonuzda başarılar dilerim" yazıyordu.

> Bunca zarar görürken kendisi, mahcup hissedip bunu paylaşması, zaman ayırması muazzamdı.

Bir an için bile oturup konuşma imkânım olmadı ama hiç patron gibi değildi Mehmet Emin Karamehmet... Tüm davranışları arabası kadar mütevazı, tabldot yemek kuyruğundaki kadar gerçekti.

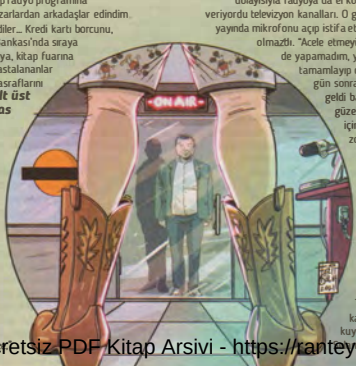

İllüstrasyon: Ferhi Güleç

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ayhan Sicimoğlu

lingua franca

Se ti sabir
Ti respondir;
Se non sabir,
Tazir, tazir.

Eğer biliyorsan
Cevap ver;
Bilmiyorsan,
Sus, sus.

"Akdeniz lingua francası" OrtaÇağ Akdeniz denizcilerinin kendi aralarında geliştirdikleri bir lisan. İspanyolca, İtalyanca, biraz Portekizce ve ender Arapça karışımı bir denizci lisanı.

Yıllar evvel, dostum Marco ve klasik yelkenlisi Camomilla'yla Marmaris'ten çıktık yola, selam verdik sağa sola... Simi'den (Sömbeki Adası)Yunan sularınagirişimizi yaptıkve gece limanda kaldık. Zaten istesek de demir alamayız; Manos ve lokantası bizi bırakmıyor, Simi karides saganakisi ve Midilli uzosu (rakısı) Barbayannis de bizi bırakmıyorlar. Genelde yemekte rakı ve uzo içmem ama minik karidesler çekirdek gibi, kabuğuyla çıtırdatıyorsunuz. Ertesi gün 12 Adalar'ın en dışındaki ada Patmos'a kadar 100 mil yapacağız, yani 20 saateyakın orsa (rüzgâr üstüne) yelken seyri ve sadece iki kişiyiz. Dördersaatvardıya.Yunan Adaları, sırasıyla, Kalimnos (Kilimli) ve Leros'un (İleriye) kuzey ucundan kuzeybatıya dümen kırıp Patmos (Batnaz) Limanı'na açtan kara demirledik.

Akşam dostum Jimmy'nin lokantasındayız, mezemiz ise mütheş Patmos Adası manzarası. Jimmy'nin lokantası "Balcony", kayaların üstünde mavi ahşap tırabzanlı dev bir balkon. Biraz sarhoş olduk ama erken yattık. Sabah erken, 06.00'da vira edeceğiz (çevirmek, döndürmek,yani demir çeken rgatı döndürerek demiri yukarı çekmek). Çok fazla esmiyor, sancak başomuzluktanhafif bir sabah gündoğusu yeli. Yelkenler fora (bkz. Fuora: Dışarı, yanı sarılı yelkenler dışarı açılacak), Ege'nimazgın rüzgârları üzerine doğru yola koyuduk. Hava kararmadan Naksos (Nakşa) Limanı'na demirlemek istiyoruz. Tüm gün yolumuz var. Naksos, Ege'nin tam ortasındaki, Kiklades (Daire) adalarının en büyüğü, aramız açık denei. Naksos'ta Marco'nun çaçlak amcasını ziyarete gidiyoruz. Amca Alfred de Grazia, katastrofizm savunucusu. Yayımlanmış 30 kısur kitabıyla çok önemli fakat alternatif bir siyasi bilim profesörü. Katastrofizm, yeryüzündeki değişimlerin, formasyonun zamanla, aşınmayılavesaire değil de anlık ve genelde tüm küreyi kaplayan katastrofiarla (felaketler) olduğuna inanan bilim. (Örnek: Nuh Tufanı.) Amca ve savunduğu bilim adamı Immanuel Velikovsky, alternatif teorileri nedeniyle birçok bilim adamıyla ters düşmüş. Alfred Amca biraz küsmüş, biraz aforoz etilmiş ve Naksos'ta kayaların üzerinde, uçurumun tepesinde bir malikânede inziyaya çekilmiş. De Grazia'ailesi birazdeğişik. Baba, Sebastian de Grazia "Machiavelli in Hell" (Machiavelli Cehennemde) kitabıyla 1990 Pulitzer Ödülü sahibi. Bu yazının ikinci bölümünde dostum Marco de Grazia'yı ve bu değişkailerden diğer fertlerini tanıtacağım. Şimdi dikkat; fırtınaya giriyoruz.

Sabahın erken saatlerine Patmos'u dolandık. Güzel bir yelken açısı yakalamak için biraz kuzeye tırmanacağız, yeterince açıyı yakalayınca tıramola ve orsa (rüzgâr üstüne)yokuş aşağı 90 deniz miliyle 15-16 saatte Naksos'a ulaşabiliriz. "Tıramola" şimdiki Türk yelkencilerin kullandığı lingua franca bir deyim meselâ... "Tira e Molla" kelimelerinden türemiş, "çekmek ve bırakmak" anlamına geliyor. Yani, yelkeni kontra (ters) yöne almak için bir ucunun bırakılıp diğer ucundan çekilmesi. İtalyanca ve İspanyolca öğrendikçe, yıllardır kullandığımızdenizci terimlerinin köklerini keşfetmek çok eğlenceli. Demir atma komutu, ki hâlâ kullanırım, "Funda Bismillah", tam bir *lingua franca*. "Funda Çapa", "fondo" yanı "dip"ten geliyor, denizin dibine salındırkomutu. "Çurçata" yanı direk üzerindeki yataylar "croceta"dan geliyor meselâ, yanı ufak haçlar. Liste uzayıp gidiyor ama sadeceyelkenciler için enteresan olabilir. Gelelim hikâyemize...

Sabah 05.30 civarı Patmos'tan yola çıkıyoruz. Bir ikindi Ege'nin en önemli adalarından, bir dini merkez. Kısaca Piri Reis'ten dinleyelim. 1520'li yıllar:

Bu fasıl "Batnos Babas" dimeğle meşhuralan cezireyi beyan ider. Mezkür Ada, boz bir adadır. Çevresi yirmi beş mil kadardır. Eski zamandan kalma manastırlıktır. İçinde keşişler bulunur. Bu keşişlerin ululası, İstanbul'dan Patrikhane'den gelir. Bu adada papazlık yapar ve patriğe vergi verirler. Zira bu adada "Batnos Baba" diye hitap edilen bir kimsenin kabri bulunmaktadır. Kilise içindedir. O kişiye Hristiyanlar "San Palamuza" dirler, fakat Türk tayifesi "Abatnos Papas" dirler. Hakkında şöyle rivayet olunur: Bu papazın cenazesini iki defa bu adadan alıp, Balat (Mısır) şehrine götürüp def netmişler. Sonra cenaze, gene bu sözü edilen adada bulunmuş. Bu sebepten Türklerden ve Hristiyanlardan hiçbir kimse, bu ada halkını, ruhbanlardırdeyü, incitmezler.

Yıllardır uzun deniz yolculuklarındaokuyup ona tercüme ede ede Marco da Piri Reis hastası oldu. Bir takım kitabının İngilizce basımını da hediye ettim. Ne de olsa Marco'yla İtalya, Sicilya, Kuzey Afrika, Yunanistan, tüm Ege ve iki kez de okyanus, Karayip Adaları seyahatimiz var.

Sabahsakın geçen yolculuk Ege'nin huyu icabı öğlevakti kıpırdanmaya başladı. Yelkenlere camadana vurduk (küçültük). Keyfimiz yerinde, yelkenle yedi sekiz knot yapıyoruz. Marco'nun 1960 model teknesi "Camomilla"da tüm yelkenler eski tip, manuel. Furling (sarma) yelken, GPS (navigasyon) vesaire kullanmaz. Biraz sonra azmaya başladı deniz. Pruvaya kadar gidip fırtına flokubasmam gerek. Can yeleklerimizi ve harness'ları (emniyet kemeri)çıkardım. Pruvaya (teknenin burnu) kadar metre metre kasaraya (kabin üstüne) oturarak ilerliyor ve kendimi de kancayla pruvadan pupaya uzanan güverte emniyetşeridine bağlıyorum. Pruvaya geldiğimde dalgalar dört-beş metreyi bulmuş idi. Ciddi bir fırtına. "Camomilla"nın burnu önce suya dalıyor, sonra yükseliyor, en tepeden aşağı tüm ağırlığıyla düşüyor, ben havalanıyorum, arkasından düşüyorum. Kollarımı vardavelaya (tekne yanlarındaki korkluk, çelik teller) geçirdim havalanmamak için ve pazılarım kesildi, kanamaya başladı. Başaltı yelken dolabını güçlükle açtım ve içi anında su doldu.Derin nefes alıyorum, tekneyle beraber suya dalıyoruz. Çıkana kadar nefesimi tutmam lazım. Emniyet kemerim kopar ise, MOB (Man Overboard, "denize adam düştü"), hiçbir zaman o denizde bulunamam. Zorlukla fırtına flokunu ve üst yakasını buldum. Sustalı kilitlerini tek çelik istrallyaya (geminin burnundan direk ortasınakadar giden sabitçelik tel) geçirmeye başladım ama bu arada, bir suya dalıyoruz, bir havalanıp geri düşüyoruz. Direğe kadar tutunarak süründüm ve direğe bağlı vinçle fırtınaflokunu fora etmeye başladım. İlk kaza. Çat! Mandar kilitten çıkıverdi. Yelken yırtıldı. Boş kalan halat tepeden direğe dolandı ve telsiz antenini kırdı. Kokpite zor ulaştım. Tekne artık su alıyor. Tam o sırada güverteye bağlı lastik botumuz bağlarını kopardı, havalandı, uçtu gitti. Beş metreye ulaşan dalgalardan bot görünmezoldu. Ondan vazgeçtik, yavaş yavaş bizden uzaklaştı. Telsizimiz, botumuz, yelkenimiz yok. Motor çalışmaya başladı. Olduğumuz yerde çalkalanıyoruz. Görüş mesafemiz 10-15 metrenin altına düştü, rüzgârdenizi havaya kaldırıyor. Neredeolduğumuzu bilmiyoruz. Marco'ya birbirimize baktık, galiba son yolculuk olacakbu...

> **Yıllardır uzun deniz yolculuklarında okuyup ona tercüme ede ede Marco da Piri Reis hastası oldu.**

Gelecek sayıda: Issız sandığımız bir adaya düşüyoruz. Fırtına üç günde dindi ama ne olursa olsun ayrılmıyoruz. Marco âşık oluyor...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://ranitey.org

Celil Nalçakan

esrarengiz

Yılbaşı kartlarının henüz modasının
geçmediği yıllar,
Sanki daha bir istekli yağardı kar.
Karın daha bir istekli yağdığı yıllar,
Güzelleşirdi Sivasım, yılbaşı kartlarındaki hayalî
şehirler kadar...

Şubattatillerini,yaz tatillerinden daha çok seven
azınlık var ya,
Onlardandım ben
Çocukken...
Belki dedemin, hep "bir kış günü" diye başlayan
masallarını,
Hep bir kış günü dinlediğim için,
Belki de kendi imkânlarımızlakızak yapabiliyorken,
Bisiklet alabilme İhtimalimizin, imkânsızlığı
yüzünden...

İnsan anayasası işte...
Kendinde olmayana imrenmekten, kendinin olanı
sevmeyi unutuyor
Her yaşta...

Dedemin gidişinin üstünden on kış geçti sonra...

Devekuşu Kabare'nin teyp kasetleri,
28 golle krallığını ilan eden Feyyaz Uçar Abi
Ve,
Vücutlarımızdaki anlam veremediğimiz kimi
değişimler eşliğinde,
Duhul olundu 90'lara...

Kızlar, oyunlarda ağlatmak için sacı çekilenkişiler
olmaktan çıkmış,
Uğrunda acı çekilen kişiler oluvermişti...
Yanlış anlama, öyle mecazi bir acıdan
bahsetmiyorum.
Bildiğin acı...
Şöyle ki:
Kışın gelmesiyle birlikte, ciddi bir yoğunluk
yaşanırdı Numune Hastanesinin ortopedi
servisinde...
Allah'ım ne kırıklar!
Yok "Okan'ınki üç yerden gitmiş,"
Yok "Barış hastaneye giderkenacıdan bayılmış..."
Ulan doğmuşsun üç ay kar kalkmayan şehirde
Bir zahmet usturuplu düşmeyi öğrensene!

Hocamız bacağını kırdığı için boş geçen
bir ders saati,
Kantinde,
Ergen egom, hiçbirkışta hiçbiryerimi
kırmamamlahava atarken
Çiğdem'in, bir çocuğun alçısına imza
attığını gördüm.
Zaten, imzalı alçılar cenneti olurdu okul daha
kışın başında...
Yanı, gayet normaldi her şey...

Benim kalbimin, Çiğdem için atması dışında.

Yani tabii, şimdi bu yaşlardan baktığında
çok saçma gelmekle beraber, ben hiç zaman
kaybetmeden kolumu kırmak için kimi çalışmalar
içine girmiştim...
Kar yerine buzdanyürümeyi tercih etmekolsun...
Ayaklarım dona dona, sokağa spor ayakkabıyla
çıkmak olsun...
Bu davanın sağı solu, lamı cimi yok!
Herhangi bir kolum alçya alınsın da
nasıl olursa olsun!
Olmadı!
Koca bir kış, tüm çabama rağmen düşemedim.
Zaten mart gibi de Çiğdem'le o çocuk sevgili oldu.

Uzun lafın kısası canım,
Ben, kışı sevmekten hiç vazgeçmedim...
Sadece bir kere...
Erken bitmesini istedim.

(Şimdi, aşağıdaki barkodu telefonuna okutabilirsin)
1994...
Hayatımın en uzun kışı...
Bir günün 40 saat olduğuna yemin edebilirim.
Her gece,
Karların erindiği, erik ağacının çiçeğedurduğu
bir sabaha uyanmayı diliyordum...
Çünkü sen, mayıstadoğacaktın,
Ben de dünyanın en şanslı abisi olacaktım
Biliyordum.

İtirafedeyim,Okan ağabeyin ve Sumru ablan
çok kahrımı çekti o dönem...
Her saat, her dakika senden bahsediyordum.
Seni nasıl Beşiktaşlı yapacağımı,
Saçlarını hangi tokayla bağlayacağımı,
Aşk'a düştüğünde yanındaolup,
Aşk'tan düştüğünde seninle ağlayacağımı...

Anlayacağın,
Hasretim çeneme vurdu...
O kadar çok çağırdım ki olan oldu...
Mayısta beklediğimiz mucize,
Biletini erkene aldırıp,
26 Şubat 1994 Cumartesi sabahı
09.17'de doğdu.

Esra Nur'um...
Hayatımın ışığı, canım kardeşim,
Sevincim,
Kederim...

Aksi, sinirli, yorgun, uyumsuz bir abiyim,
biliyorum...
Ama, sen doğru bildiğin yolda yürüdükçe,
Elini asla bırakmayacağıma,
Yemin ederim.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BAŞUCU KİTABIM

ESRA RUŞAN

Çimen Türküsü

Yazar: Truman Capote
Çevirmen: Filiz Karabey Uluoğlu
Set Yayıncılık, 2017

En sevdiğim yeri:

Sanki ne o, ne de ben hangi yöne yollandığımızı bilmiyordık. Sakın,sessizcir şaşkınlık içinde mezarlığın yamacından çevreyiigözledik. Kolkola, yazın yakıp kavurduğu, eylül güneşinin pırılpırıl parlattığı tarlaya indik. Kupkuru, hışırtılı yaprakların üzerinerengin türlüsünden bir çoğlayan okyardu. İşte o anda Dolly'nin bana dediklerini yargıç da duysun isterdim: "Buses, eskiden kalma masalları toplayan, anlatançimen türküsüdür..." Durduk, dinledik.

UĞUR UZUNEL

Oblomov

Yazar: İvan Gonçarov
Çevirmen: Ergin Aksoy
Retişim Yayınları, 2018

En sevdiğim yeri:

İçinde bir kavga olduğu belliydi. Ama zihni henüz bu kavgaya karışmıyordu.

SEVGİ SEKMEN

Genç Werther'in Acıları

Yazar: Johann Wolfgang von Goethe
Çevirmen: Nihal Ünver
Can Yayınları, 2007

En sevdiğim yeri:

Hergün insanlarınarasına sürüklenip onların neyle nasıl uğraştıklarını gördüğümden beri, kendivarlığımladaha barışıkhale geldim. Yaradılışımız gereği her şeyi kendimizle ve kendimizi de her şeylekıyasladığımız için, her türlü mutluluk ve kederi, kendi bütünselliğimizi alıştıran nesnelerde buluyoruz, İşte bu durumda en tehlikeli şey yalnızlıktır.

ÖZGE DOĞANER

Masumiyet Müzesi

Yazar: Orhan Pamuk
Retişim Yayınları, 2012

En sevdiğim yeri:

Hayatımın en mutlu anıymış, bilmiyordum. Bilseydim, bu mutluluğu koruyabilir, her şey de bambaşka gelişebilir miydi?Evet, bunun hayatımın en mutlu anı olduğunu anlayabilseydim, asla kaçırmazdım o mutluluğu. Derin bir huzurla heryerimi saran o harika altın an belki birkaçsaniye sürmüştü, ama mutluluk bana saatlerce, yıllarca gibi gelmişti.

Senin başucu kitabın hangisi?
En sevdiğin yeri seç,
bizeyazin@kafadergi.com adresine
bir yazıyla fotoğrafını da eklegerek yolla,
ay bu sayfada yayımlayalım!

Hazırlayan: Pınar Aksel

Nilay Örnek

daha çok *alev*'e ihtiyacımız var!

Bazı insanlar böyle; fasulye ayıklar gibi, tek hamlede saçına kalemle topuz yapar gibi hızla, doğallıkla onlarca insanın hayatına dokunuyor. Alev Ramazanoğlu yıllardır, arkadaşlarını organize ederek yaptığı ikinci el satışlarla yardıma ihtiyacı olanlara umut oluyor.

Sessiz sedasız sürekli yardım faaliyetlerinde yeralan, derneklerde aktif görevler üstlenen arkadaşım Sema'yla (Güreses) konuşuyorum. Yine yapmış bir şeyler; "Ya ne tatlısın," diyorum hayranlıkla... O ise tüm müteveazlığıyla övgüyü hemen göğsünde yumuşatıp, bir başkasına atıyor topu "Nilay, esas bizim bir Alev var. O kadar pratik, o kadar aktif ki... Biz pandeminin başında henüz ne olup bitiyor anlamamışken, hastalık, ölüm, maske, kolonya derken, hemen organize oldu. İşi de yemek, bilir yanı... Hastane çalışanları için sıcak yemek organize etti uzun süre. Sonra bizi WhatsApp gruplarında topladı. Bir ihtiyaç mı var, hemen organize oluyoruz. Dnline kermesler yapıyor. Ben bir şeyveriyorum, satılıyor, tak geliri ihtiyacı olanlara... Ben de başkalarından bir şey satın alıyorum destek olmak için. Bazen bir öğrencinin ya da evine yemek götüremeyenin acil ihtiyacı oluyor, Alevbizi organize ediyor, oradan tanıdık, buradan yardımlaşma, hallediveriyoruz. Geçen babasının işleri bozulduğu için okulununson taksitini ödeyemeyen, bu nedenle diplomasını alamayan bir genç kızın mezun olmasını sağladık. O kadar sevindim ki..."

Sevinilmez mi?

Bayılıyorum böyle becerikli kadınlara! Bazı insanlar böyle; fasulye ayıklar gibi, tek hamlede saçına kalemle topuz yapar gibi, onlarca insanın hayatına dokunuyor, onlara umut veriyor, hayatlarını bir nebze olsun güzelleştiriyorlar...

Aradım Alev Ramazanoğlu'nu. Tam tahmin ettiğim gibi. Belli ki zaman onun için çok değerli; ben kayıt cihazının düğmesine basamadan anlatmaya başlıyor"Aslında 15 sene önce başladım bu işe..."

HASTANELERE SICAK YEMEK

Avrupa'ya da ya ABD'de, ikinci el eşya satışının çok normal görülmesini çok normal gören Alev Hanım, bir gün evinde ikinci el eşyasatışı yapmaya karar vermiş.

"Gümüş çatallar, hediye gelen ama kullanmayacağın bir cüzdan, havalı bir markanın tabağı ama artık ihtiyacın yok... Ben öyle çok zengin falan biri değilim ama olabiliyor evde böyle şeyler. Masamın üzerine dizip fiyat yazdım. Beş altı arkadaşıma da 'Artık bunları kullanmak istemiyorum,' dedim. Herkes beğendiğini satın aldı. Toplanan parayı da bir derneğebağışladık. Sonrada arkadaşlarım 'Biz de eşya getirelim,' dedi. Bu sefer onlar satıldı. Biz sürekli ikinci el eşyasatıp, gelirini bağışlar oldık. Sonraben Beykoz Eğitime Destek Derneğiyle (BEDES) tanıştım. Ne kadar azimli ve çalışkan olduklarını görünce onlara daha çok destek vermeye başladım. Emekli olana kadar da kendi evimde, arkadaşlarımın bahçesinde, boş bulduğumuz bir arkadaş evinde garaj satışlarına devam ettim."

Alev Hanım, hep kurumsal yemek satışında çalışmış. Şimdi emekli de olsa, aktif ilişkileri sürüyor. Uzun yıllar hizmet sektöründe çalışmanın, hareketli yaradılışının da etkisiyle hızlı, organizasyona yatkın, detay düşünmeye, çok ciddi operasyonların altından hızla kalkmaya yatkın biri.

Pandeminin ilk döneminde "işi bilen bir grup insan" hastane çalışanlarına 20 bini aşkın yemek gündermiş. "Ama sonra yeniden dışarı yöneldik," diyor Alev Hanım, "derin bir yoksullık var, açlık çok."

"BİRLİKTE İYİLİK" DİYE GRUPLARI VAR

Evlere kapanınca bu defa online satışlara başlamış Alev Hanım. Anlatıyor "Arkadaşlarımdan ürün geliyor, @Aleviko66 isimli Instagram hesabıma fotoğrafını ve fiyatını koyup 'Bunu alırsanız, Beykoz Eğitime Destek Derneğine bağış olarakyatırın, bana makbuzunugönderin; ürünü de ya gelin benden alın ya da karşı ödemeli olarak ben size göndereyim,' diyorum. Antika eşya ya da gümüş takım gibi değerli şeyler göndereniler de güvenerek gönderiyor. Çünkü her şey gözümden geçiriliyor. Ne kadar kaliteli olduğunu da azami ölçüde giden de belli. Yakınzamanda de ger bize ürünlerde de azalma oldu.

Bir gönüllümüz beş öğrenciye burs verirken, evine götürecekyemeği zor alır oldu. O çocuklar ortada kalamaz. İşte bu satışlar sayesinde o öğrencileri açıkta bırakmadık."

BEDES, Alev Ramazanoğlu ve arkadaşlarının ikinci el satışlardan elde ettiği gelirle, Maltepe'deki Örhangazi Anadolu Lisesinde, enstrümanlarla donatılmış bir müzik sınıfı bile yaptırmış. "Bir de Birlikte İyilik diye 150 kişilik bir WhatsApp grubumuz var," diyor Alev Hanım, "Bazen her şeyi derneğin yapmasını beklemiyoruz. Hemen o grup içinde, hızla halletmeye çalışıyoruz. Dernekten bir haber geliyor; odunu bitmiş birinin, hemen para toplayıp iki ton alıp gönderiyoruz, ilacı mı bitmiş, ilacını alıyoruz. Kocasının şiddetine dayanamayıp çocuklarıyla evi terk eden bir kadın var, onun ev kurmasına yardımcı oluyoruz. Üstelik hep nakdiyardımlarla olmuyor bunlar. Eskiler, kullanılmayanlar da değerlendiriliyor. O kadarçok tüketiyoruz ki. Buna karşı da bir duruş, geri dönüşüme yönelten bir taraf da var burada..."

KAYIPLARINIZI YEMEK DAĞITARAK ANIN

Alev Hanım toplumsal bir farkındalık yaratmaya da çalıştığını söylüyor. Ona "Niye İstanbul? Niye uzak fakir köylere, niye Güneydoğu'ya değil bu yardımlar?" diyen çok olmuş zamanında. "İstanbul'da o kadarkötü durumda insan var ki..." diyor Alev Hanım, "pek çok insan pandeminden önce de sınırda yaşıyordu; gecekondularda, günlük işlerde ve güvencesiz... Insanlar işlerine gidemez, kazanamaz, geçinemez oldu. Kırı koca işsiz kalan çok aile mevcut. Evlerinde zeytinden başka yiyeceği olmayan insanlar var. Kuş yemini alıp çorba diye kaynatan insanlar bulunuyor. Instagram sayfamda bunları da anlatıyorum," diyor.

BEDES'le bir de yemek dağıtma projesi varmış, "Bağdat Caddesi'nde lokma dağıtıyorlar ama açlık var şu anda," deyip anlatıyor Alev Hanım, "biz mesela birkaç arkadaş toplandık, menüler yaptık, bir adamla anlaştık, her gün başka bir mahallede sıcak yemek dağıtıyoruz. Misal babanızın ölüm yıl dönümü; 100 kişilik, 50 kişilik yemek dağıtabiliyorsunuz. Bazen birleştirip daha büyük bir mahalleye 300 kişilik yemek dağıtıyoruz. Beykoz'a bağlı 45 köyvardı, bunlar mahalle oldu. Çok ilgi gördü bu menüler, çokyere yemek gönderiyoruz. Çok makbule geçiyor."

Geçmez mi?!

"HAYALİNİ KURABİLİYORSAN, YAPABİLİRSİN DE..."

"Merhamet yorgunluğu" diye de bir şey var. Ben her ay burada yazdıklarımdan bile çok etkileniyorum, hele de içindeolmak, ihtiyaçsahiplerini birebir görmek duygusunu soruyorum Alev Hanım'a, "Yıpranmıyor musunuz?"

Şöyle yanıt veriyor, "Doktorlar her hastalarına üzülse işlerini yapamaz. Kanserli çocuklarla ilgilenen doktorlar var. İşin içine girdiğinizde, bir müddet sonra önceliğiniz destek olmak oluyor. Üzülmesem bunları yapamam. Kendimi onlarınyerine koyabildiğim için bu işlerin içindeyim. Yere düşünce sağa sola bakmak değil de ayağa kalkıp bir şey yapmaya çalışmak benimkisi. Çareyi düşünüp organize olmak. Tabii ben bu hareketleri başlattım ama destekçiler arkadaşlarım. Sadece eşya verenler değil; yardım verilenlerin yüzlerini kapamak, eşyaları alıp getirmek, birlikte eşyaayıklamak, bilgisayar bağışlanıyor mesela o bilgisayarın elden geçirilmesini birinin sağlaması gerekiyor. Bu işler tek başına yapılacak boyutu geçti. Hem dernek hem Birlikte İyilik grubuyla çalışıyorum."

Peki ya eşi, 23 yaşındaki oğlu ne diyor?

"Oğlum genç olduğu için bunaliyor tabii bazen. Ama en büyük destekçim eşim. Eşim de daha sakin bir ev olsun isterdi muhakkak. Ama o da çok merhametli, insana sahip çıkmayı seven biri."

Pandemi şartlarının değişmesiyle Alev Hanım, insanların eşyalarını gönderebilecekleri, satış yapılacak bir dükkân açmayı hayal ediyor. Walt Disney'in sözü imiş, bana da onu söylüyor: Hayalini kurabiliyorsan, yapabilirsin de...

İyi şeyler kafası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Nihat Sırdar

piknik

Hem coğrafi hem de genelkültür durumuna bağlı bir ikilem yaşıyoruz. "Bizim bularda hastalık yok"çularkuralları sallamayıp köşe bucak gezerken, "bu hastalık Çin'in uydurması, ben görmediğim şeye inanmam, hani nerede virüs"çülergizli geçiterden geçerek buluştukları kahvelerde okey oynuyorlar. Biz kurallara uyan ve kendini evinde hapis hissedenlerse olanabitene şaşkınlıklabakıp eski, özgürgünlerimizi özlüyoruz. Tam da tahmin ettiğimiz gibi aşının memleketimizde hakkaniyetli dağıtılmaması, aşı işinin bile "dayı"ya bağlı olması hepimizi iyice karamsarlığa sürüklüyor. Şaşırmamamız gereken şeylere şaşırıyoruz. Belli bir süre sakin ev hayatına tahammül ettikten sonraara çözümolarak arkadaşlarımızla internet üzerinden buluşuyoruz. Bilgisayar veya telefon ekranı üzerindeki küçük karelere sığdırıyoruz anıları, sohbetleri. Özlem duygusuna bağlı olarak geçmişi daha çok hatırlıyor, daha çok özlüyoruz. Belki de bu yüzden eski otomobillerle, otobüslerle bu kadar çok ilgileniyor, arkadaşımın dükkânında eski bir ankesörlü telefon görünce üzerine saatlerce konuşabiliyorum.

Bu fotoğrafeskiden bizde de olan, taşınmalarsırasında kaybolmuş bir fotoğraf. Mahir Abi'nin oğulları dükkânı boşaltırken bulmuş bir ton eski fotoğraf. Bazılarını bana yolladılar, içlerinde bu da vardı. Sanıyorum yıl 1984 veya 85. Davutpaşa Langa sakinleri piknik kararı almış. ***Eskiden bu tür etkinlikler mahalle olarak yapılırdı; bütün mahalle toplanır, pikniğe, denize, maça falan gidilirdi.*** Bunun için varsa mahallenin otobüs veya kamyon sahibi abilerinden biri ikna edilir, yoksa bir araç kiralanırdı. Öyle çok uzaklarda da değildi piknik için gidilen yerler; söz konusu fotoğraf o dönem için epey uzak ve hatta İstanbul dışı kabul edilen Belgrad Ormanı'nda çekildi. Piknik o zamanlar biz çocuklar için büyük heyecan yaratan bir etkinlikti. Bugünün çocuklarını ve gençlerini bu tür etkinliklere ikna etmek pek bir güç oluyor. "Orada telefon çeker mi? Internet yoksa ben napıcam? Sıkılırım ben oradaaa" gibi defansifbahaneler hemen bulunuveriyor. Temiz hava, birlikte olma, beraber eğlenme gibi sebepler Z kuşağını pek ilgilendirmiyor. Dijital olarak kurdukları tek kişilik ve bir ekranlık dünyanın içinde ne ararlarsa bulabileceklerini düşünüyor çünkü onlar. Çözüm de çözümsüzlük de o ekranın içinde.

Dijital olarak kurdukları tek kişilik ve bir ekranlık dünyanın içinde ne ararlarsa bulabileceklerini düşünüyor bugünkü çocuklar.

O zamanlar bırakın internetı, cep telefonunun bile olmadığı zamanlar. *(Cep telefonsuzluk neyse de internetin olmadığı zamanları söylesilerde anlatamıyorum ben gençlere. Hayal edemiyorlar öylebir durumu.)*

Bir hafta öncesinden pazar günü piknik kararı verilmiş, cumartesi gecesinden anneanmemlere gitmişiz. Gece yarısını geçmesine rağmen annem ve anneanmem hazırlık derdinde. Bir yandan açtıkları börek fırında pişerken bir yandan sarma sarıp Boşnakça sohbet ediyorlar. Bendeyse pikniğin heyecanı var. Hem pikniğe gitmek hem de otobüsle gidecek olmak heyecanlı. O zamanlardan yolculuk seviyorum ben. Sabah sekiz gibi Langa Caddesi üzerine park etmiş, oralarda görmeye pek alışık olmadığımız otobüsün yanındayız. Tanıdık tanımadık herkes var kafilenin içinde. Mahir Abiler, Fevzi Abiler, sokakta hep oynadığım ve o zaman ismini bildiğim ama artık hatırlamadığım tüm çocuklar ve aileleri orada. Bizim aile tam kadro. Normalde ailesel etkinliklere pek katılmayan Ali dayım bile var. Sabah mahmurluğu yüzünden pek şarkılı türkülü olmayan bir yolculukla Belgrad Ormanı'na ulaştık.

O zamanlar yürüyüş parkurları olmayan, piknik için düzenlenmiş birkaç alanı olan bir yer orman. Erken gidenler o alanlardaki masaları kapıyor. Sonra mangal için konuşlanma, sağlam bir ağaç dalına salıncak kurma, maç yapacak kadroyu çıkarabilecek komşu kafileleri uzaktan kesme işlerine girişiliyor. Biz çocukların derdi ise elbette önce kahvaltı sonra oyun.

Evde yaptıkları iş yetmiyormuş gibi burada da masanın ve mutfak olarak kullanılacak yerin düzenini kurmak için çalışan anneler, çocukların ısrarını bir iki bağırış ve fırçayla püskürtüyor. Elimize tutuşturdukları özensiz sandviçleri kemirerek etrafta gezmeye başlıyoruz. En yakındaki çeşme, top oynanacak yer keşifleri tamamlanıyor. O sırada iki aileye bir tane düşen piknik masalarının etrafında yavaştan bir yerleşme operasyonu yaşanıyor. Rüzgâr almayacak bir yere konulan ve [illegible] piknik tüpü olan tüp, ait olduğu yere getirilmesinin verdiği motivasyon

üstüne konulan çayı demlemeye başlıyor. Erkekler çoktan yaklacak mangalın derdine düşmüş durumda. Kömürü tutuşturacak çalı çırpı bulma bahanesiyle masadan ve aslında eşlerinden uzaklaşıyorlar. Çünkü orada kalsalar istekler bitmeyecek belli. Boş bir masa bulunuyor ve oradaönce sobbet ediliyor, sonra tavla oynanıyor, ardındanokeye geçiliyor. Bu sıradaöğlen olmuş bile. İyice kaynaşan ekipteki gençler voleybol oynamaya karar veriyorlar. Etraftan futbol maçı yapacak bir rakip bulamayan Gayretsporlular mecburen bu fikre ıştırak ediyor. Sıkıyorsa etmesinler. Voleybol oynayacaklar arasında eşleri ve çocukları da var. Kaçış yok. O sırada mangal ekibi arasında ateşin bulunduğu ilk günden beri devam eden "ateş nasıl yakılır?" tartışması alevleniyor.

Tartışma kadar hızlı alevlense sorun yok ama ateştarm yanacakken bir başkasının "Çekilin len kenara. Öyle yakılmaz o ateş," diye olaya müdahale etmesi yeniden bir sönmeye, ateşin yanıp kömürlerin ızgara kıvamına gelmemesi de ekipte belirgin bir sinire yol açıyor.

Mangalı beklerken aldıkları köfteleri değerlendirenler arasında da bir sinir var ancak bu sinir köftedeki sinir. Alınması gereken kasaptan alınmayan köftenin dandik olduğu, kıymanın iki kez çekilmediği için içinde sinir bulunduğu eleştirisine o sırada dördüncü birasına geçmiş olan Ali dayım "S....m köftenizi len," diyerek yeni bir boyut getiriyor. Epeyuzun tartışmalar sonunda hain köfteler pişiyor, börekler, zeytinyağlılar, salatalar sofrada arzzendam ediyor ve çocukluğumun en güzel yemeklerinden birine oturuyoruz tüm aile olarak. Belki de bu kadar ayrıntıyı hatırlamamın sebebi o gün çok mutlu oluşumdur. Yemek sonrası teyzemin verdiği gazla gençler, yaşlılar bir araya geliyor ve şarkılar söylenmeye başlanıyor. Kimi Boşnakça, kimi Arnavutça, kimi Makedonca... Yakınlarda gezen ve piknikçileredavulve zurnaylaeğlence adı altında işkence edenler bize yaklaşınca Ali dayım tarafından 50 metre kala şiddetli küfürle bertaraf ediliyor. Salıncaklarda sallanmalar, kimi ergen abiler ve ablalar arasındakurulan samimiyetler, biz çocukların aslaciddi muhabbetlerin içine alınmaması ve bölgeden uzaklaştırılması, rakı muhabbetinin çay bardaklarında yapılması, küçük erkek çocuklarına ilk rakı tadımının yaptırılması ve surattaki ekşime üzerine atılan kahkahalar falan derken akşam oluyor. Davutpaşa'ya dönme zamanı. ***Herkes piknik bittiği için hüzünlü ama ben mutluyum. Malum, yine otobüse bineceğiz çünkü.***

Bu fotoğraf tam dönüş yolculuğu önceşi çekildi işte. En önde solda çömelmiş ellerini kavuşturmuş olan benim. İki yanımda kardeşim Atilla var. Krem renkli pardösülü olan anneanmem ve Ali dayım sol başta. Hemen yanlarında, çocuğu kucağında Mahir Abi var. Teyzem, gençlerin sevgilisi olarak sağda kırmızı tişörtüyle ayakta. Sağ çaprazında babam duruyor. Nâzım Hikmet'e benzeyen kendisi. :) Canım annemse temiz hava almak, dinlenmek için geldiği pikniktе yine yorulmuş, çoktan otobüse binip yerini almış, pencereden poz veriyor hemen arkamızda.

İnsanın hayatında unutamadığı günler vardır. Ya çok acı çektiği için ya da çok mutlu olduğu için unutmaz o günü. Dönüş yolculuğunda 302'nin önünde şoförün yanında Davutpaşa'ya varana kadar ayakta durduğum, arkada coşkuylasöylenen şarkılara sesimleralay ederler diye çaktırmadan usul usul eşlik ettiğim, hayatımın en güzel günlerinden biriydi o gün.

Kimin aklına gelirdi; dünyada büyük bir salgın hastalık olacağı [illegible] fotoğraflara, pikniklere bakarak iç geçireceğimi...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Gökhan Dağıstanlı

elastik eğri

Elastik eğri, düz bir çubuğun kuvvet etkisi altında, elastik sınırları içinde kalarak eğildiğinde aldığı şekle denir. Bu kuvvet ki aşırı özlemek olsun, büküldüğü yerden kalkamaz insan.

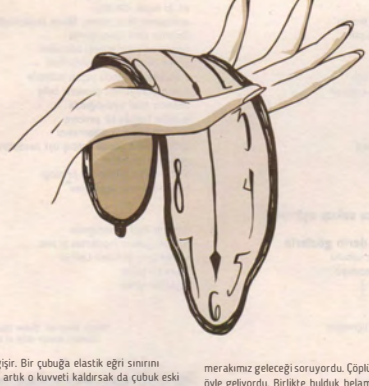

Düz bir çubuğun kuvvet etkisi altında, elastik sınırları içinde kalarak, eğildiğinde aldığı şekle elastik eğri deniyor. Burada insanın içini rahatlatan, uygulanan kuvvet kaldırıldığında, çubuğun eski haline dönecek olmasıdır. Güzeldir bu, deneyiminden de öğretisinden de. O öğretiler ki bazen gözlerimizi doldurur hiç yoktan. Oysa çubuk kışı geçirmiştir ve yediği ayazı unutmuştur çoktan. Ne canı vardır ne alacağı ders. Her zaman sıfırdan başlar. Düzlüğüne geliştirdiği bir duygusu olmadığı gibi eğikliğine de gocunacak değildir. Tabii eski haline dönebilmesi bastıran kuvvetin büyüklüğüyle ilgilidir. Çünkü her şeyin olduğu gibi elastikliğin de bir sınırı vardır. Buna da elastik eğri sınırı denir ve bu sınır, malzemeye göre değişir. Bir çubuğa elastik eğri sınırını aşacak kadar kuvvet uygularsak artık o kuvveti kaldırsak da çubuk eski haline dönemez. Öylece kalır. Yenilmiştir, ezilmiştir, eğilmiştir. Gurur yapmaz bunu, yapamaz. Aldığı yeni şekille devam eder çubukluğuna. Baktığında derin bir tevekkül görebilirsin bunda. Uzunca bir koltuğa uzanıp dönmesine gerek yoktur çocukluğuna. "Her işte bir hayır vardır!" der gibidir. Doğada insandan başka her şey kendini ilahi akışa bırakmıştır. Bu akış doğaya rağmen değil, onunla birliktedir. Yapılması gerekeni bilmenin rahatlığı da diyebilirsin buna. Özne, canlı ya da nesne olsa değişmez bu. Evrende ağaç, çiçek, böcek hep huzurludur. Ölmeyi de yaşamak gibi normalleştirmişlerdir çünkü. Toprak, demir, tahta öylece durur. Olması gereken olur ve devam eder devinim. Bir şekil değişikliğidir bu edinim. ***Doğada, insandan başka her şey rahattır. Bir sırrı saklar gibi, hiç kaygıyı tatmamış gibi rahattır. Ama saatler uzunmuş ama günler kısaymış aldırmazlar.*** Yazılmış tepkileri vardır yaza ve kışa. Birini biraz daha sevmezler, koşturup durmazlar sürekli çıkışa. Bizim gibi kışın Şehir Hatları vapurunda salep, yazın Kalamış'ta yelken olmaya özenmezler. Söyleyemediklerini kelimeleri seslerinde duyabilirsin. Bizim gibi yaşadıklarından ya da duyduklarından kırılıp dökülmezler. Tanrı'nın gizini onlarda bulabilirsin.

Ne hatalar ne insan... Artık hiçbir şey öncekiyle aynı değildir.

Ben de çok eğildim şu hayatta. Bu, öyle kolay da değildi benim için. Kendimi fazla önemsiyordum çünkü. Elastik eğri sınırım durmadan değişti. Bazen basit hikâyelere kırıldım. Gün geldi adımın ardına söylenen sözleri duymadım, gün geldi her durumu üzerime alındım. İçimde hem vurdumduymazlık hem hassasiyet geliştı. "Hayatın öğretisi bitmez!" dedi bir yanım, bir yanım kendi bildiğine meftun oldu. İnançlarım günbegün çıktı çizgisinden. Kuşkuyla attım bir yerden [illegible] bilemedim çoğu zaman. Yaşamaya olan aşkım, ölümü gözümde büyüttü. Bir telaş aldı yürüdü mahallemizde, doğuştan gelen sakinliğimi çürüttü. Kalkıp huzurumu duvara astım. Tanrı'ya güvenim söylediğimden azdı. Kör dövüşü gibi rakibimden habersiz salladım yumruklarımı, hep kendi ayağıma bastım. Hatalar yaptım durmadan. Bunlardan bazıları birbirine benzer ama ayrı değildir. Zaman geçmiştir çünkü üstünden. Şartlar değişmiştir. Hep biraz daha eğilmiştir zihin ya da eğitilmiştir. Ne hatalar ne insan... Artık hiçbir şey öncekiyle aynı değildir.

Bir kadını çok sevdim bir zaman. Onu ilk gördüğümde hep gittiğim evin penceresinde tütüyordu. Yazılmamış şiir, söylenmemiş şarkı, okunmamış roman... Henüz çok gençtik. Geçmişi eşeleyemiyorduk yani, merakımız geleceği soruyordu. Çöplükte iki kaşıkçı elmasıydık. Ya da bize öyle geliyordu. Birlikte bulduk belamızı. Bu bizim hatamız değildi. Henüz bilmiyorduk hayatı. Bir mücadeledir gidiyordu önümüzde yaşamaya dair. Boyuna yoksulluk lafı ediyordu dev gibi bir şair. Bunlar uğramıyordu evimize. Bizim konumuz aşktan öteye gitmiyordu. Uzunca bir ömür manzarası konmuştu penceremize. Adımız her yerde birlikte anılıyordu. Ondan bahsedebileceğim herkesi bir de bunun için seviyordum. Henüz orta yaşımız da geçim sıkıntısı kadar uzaktı. Gezemesek de İstanbul'un en ayak izli sokaklarını, mutluyduk. Aşktan yana dikti ruhumuz. Zaman geldi sonra üstümüze, gaddardı, sindirdi bizi sinsice. Kalmadı huzurumuz. Yavaş yavaş attık birbirimizi üzerimizden. Önce bakışlarımız çekildi açıklara sonra yavaşça kollarımız, ellerimiz ve parmak uçlarımız... Tersine bir kangren gibi kesiliyorduk bütünden küçük parçalarımıza. Aynalarda çalışılan bakışlar, ağzımızda ürpertili kelimeler talimi... Ayrılmaya dilimiz çok zor varmıştı. Biliyorduk, özlemek düşmanların en zalimi. "Bugün son!" dediğimizde çok ağlamıştık. O kendini evine zor attı, ben soluğu tuzlu votkada aldım. Sabahları sabah ettim sonra. İki ay kadar geçmişti, bir gece dayanamadım aradım. ***Erkan Oğur söylüyordu o an sevdiğimiz türküyü. Ben de içmiştim yine, özlem kesiyordu geceyi.*** Bu kez kaldıramadım. Telefon açıldı, kalbimi deldi testosteron dolu bir ses. Gecenin üçüydü ve o nasıl bir yanıştı! Çok geçmeden evlendi, çoluk çocuğa karıştı.

Elastik eğri, düz bir çubuğun kuvvet etkisi altında, elastik sınırları içinde kalarak eğildiğinde aldığı şekle denir. Bu kuvvet ki aşırı özlemek olsun, büküldüğü yerden kalkamaz insan. Elastik eğri sınırı aşılmıştır. Artık bildiğin sen geri gelmez demektir. Sonunda acı çekmek

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Akgün Akova

özdemir asaf uyandığında*

Özdemir Asaf uyandığında
aynı hızla uyanmış *bütün renkler*
yatağı toplama işini *beyaza* vermişler
"silkelerken çarşafı,
bir ışık düşerse içinden sakın *üstüne basma*"
diye sıkı sıkı tembihlemiş şair
günün en güzel saatlerini
omzuna örtmüş *Lavinia'nın*
âşık olmak güzel sanatların en güzel dalı,
onunla gökkuşağına kök salmış şiir
büyük aşklar eve sığmamış,
yalnızlık paylaşmaya
ayrılık, bilirim deneye yanılı
anılara terk edilip iyileşen derin bir yara

Özdemir Asaf uyandığında
kime sorsan evinde bir oda eksik
biz o evlerden habersiz,
şiirin koynuna sessizce sokup aşkımızı
saat kulesine bakan
bir odada sevişmişiz derin gözlerle
düğüm ola ola sevişmişiz, çözülmüşüz sabaha
söz aramızda, yatağa tek rüya bırakmamışız
tek keşke girmemiş gecemize
gün doğarken *kayığımıza binmişiz*
yanımıza bir anlam almış, uçmuşuz
uçmuşuz sevgilim uçmuşuz uçmuşuz uçmuşuz
konmak mı dediniz, deli misiniz

Özdemir Asaf uyandığında
durgun bir göl konuşmaya başlamış birden
ağzından bir mektup damlamış
sığınacağı adaları birer birer batıran şairin yüzüne
gözyaşlarının arasından yüzerek geçmiş harfleri
yanlış adrese mi gelmiş dedim,
kaç kez okudum, baktım doğru
bir dolu *anlam* çıkmış içinden, *ne varsa* vermiş, *kalmış*
bir anahtara talip binlerce kapalı kapı
bir hayat öpücüğüne muhtaç binlerce yalnız
başladığı noktayı anımsamayan kaç yol, kim bilir
kim bilir kaç gökyüzünde kanat değiştirmiş zaman

Özdemir Asaf uyandığında
dört yanı başkalarından
siste kaybolan İstanbul'u ağlarla arayan balıkçılar
kar kristali koleksiyonu yapan buzdolabı tamircileri
bilgisayar programcıları
kafesten kaçan kuşların
hızla genişleyen belleğini
hesaplamaya çalışan
olamaz mı yani
kâğıt uçaklara havaalanı yapan matbaacılar
deniz minaresinin içine cami inşa eden müteahhitler
itiraz dilekçesi yazanlar elbette
yakılan mumlar için bile
ışık parası isteyen
elektrik şirketlerine

Özdemir Asaf uyandığında
havalanır *kuşlar ve avcılar*
beyin damarı çatlamış bir baba
on iki teyze, altı dayı
amcasının ölüm haberi, Murat Dağları'ndan
Özdemir Asaf uyandığında
annesi ud çalar güneşi batırırken
alnına deniz yazılmış Adalılarla
martılarla dedikodu yapan kedilerle
iğne gibi kaybolan gecelerle belki
Özdemir Asaf uyandığında
aralanır buğulu bir pencere
bir şarkı tutamaz ağlamasını
açılır yeniden *yarıda kalmış aşk hesapları*
ve kalsız bir adam
bir bir toplar *düşlerinde fırlattığı*
hepsi saplanan bıçaklarını

Özdemir Asaf uyandığında
öyle bir yalana inandırsın ki onu
kaptırmasın gönlünü *Lavinia*
başka bir şaire
başka bir şiirde

*Akgün Akova'nın "Şairler Uyandığında" şiir dizisinde Özdemir Asaf'ın dizelerini misafir ettiğive kendi dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.

Çizim: Hakan Arslan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bir yayınevi hayali: iyi bir editör

Bu röportaj serisi, çok severek okuduğumuz yazarları/ eserleri çevirenlere, kapaklarını tasarlayanlara, düzeltenlere, yayımlayanlara, kısaca "edebiyatın gizli kahramanları"na bir saygı duruşudur. Bu ay konuğumuz Everest Yayınları Genel Yayın Yönetmeni Saadet Özen.

Röportaj: Meltem Erkmen

Fotoğraf: Bahtiyar İstekli

Edebiyatla alaylı olarak ilgilenen biriyim, diyorsunuz. Yayıncılıkla tanışma serüveninizi anlatır mısınız?

Arkeoloji okuyordum ama aklımda hep bir "çeviri yapar mıyım" düşüncesi vardı. Bir yandan da gümüş atölyesinde çalışıyordum. Biri geldi atölyeye, "Musahhih arıyorlar," dedi. Atölyenin sahibi Ayşe bana baktı ve benlik bir iş olduğunu anladım. O zamanlar çevirmenlerin çoğu daktiloyla çeviri yapıyor, dizgici metni bilgisayarageçiriyordu. Çalıştığım Payel Yayınevi'nin sahipleri Ahmet Abi ile Şemsa Abla sıkı sıkı tembihledi: *Kesinlikle hiçbir kelimeyi değiştirmeyeceksin, çevirmenin getirdiği metin tam olarak bilgisayara geçirilmiş mi, ona bakacaksın.* Bir süre sonra terfi ettim ve redaksiyon yapmaya başladım. Epey zaman sonra da çevirmenliğe terfi ettim. Daha sonra Payel'den ayrıldım. Can Yayınları'nda genel yayın yönetmeni İlknur Özdemir'le görüştüm. Bir deneme çevirisi verdiler ama sonra bir türlü dönmediler. Gidip yayınevini bastım: Kazıda bitlenirim diye saçlarımı kazıtmışım, dişlerim dökük, zayıfım... Bağrıyorum çağırıyorum ama cidiye alınır bir tarafım yok. En sonunda Editör Aykut Derman'la bir araya gelebildik, "Sen çevirmen olacaksın," dedi ve beni olmam gereken yere oturttu. Yaklaşık sekiz sene, Can Yayınları'nda hem çevirmenlik hem editörlük yaptım.

2020'nin sonunda Everest Yayınları'nın genel yayın yönetmenliğini üstlendiniz. Bir yayınevinin yayın yönetmeni olmak ne demek?

Bu benim kendime de sorduğum bir soru. Aklımın ucundan bile geçmiyordu. Erkek arkadaşım Senegal'de çalışıyor, ben de oradayken pandemiyeyakalandık. Sonra İstanbul'a geldim. Alfa, artık piyasada olmayan bir çevirimi basmak istiyormuş, sözleşme için çağırdılar, çat diye "Everest'e düşünüyoruz," dediler. İşte o gün ben de "bir yayın yönetmeni ne iş yapar" sorusunu sordum kendime. ***Türkiye'de şu çok olur: Yöneticiler yetki ister, sorumluluk istemez.*** Nasıl çevirmen, editör olduğumu anlattım size; hep bir usta-çırak ilişkisiyle. O zaman yayınevlerinde böyle fırsatlar vardı. Payel'e çok insan gelir giderdi ve biz herkesten bir şey öğrenirdik. Can Yayınları da çok mezun verdi. Erdal Öz gelirdi, bir cümle okurdu ve bir tartışma başlatırdı. Artık yayınevlerinde böyle bir ortam yok. Peki bu durumda yeni çevirmenler, editörler nasıl yetişecek?

Everest, iyi bir yayınevi. Ben geldiğimde de iyi bir yayınevıydı. Ama ben, Everest'in "iyi bir editör" olmasını istiyorum. İçinden yeni çevirmenlerin, yeni kapak tasarımcılarının, yeni yazarların çıktığı, bilgi ve tecrübe alışverişinin olabildiği, bu kanalların bugünün şartlarına göre kurulduğu, yenilik getiren bir yayınevi olmasını istiyorum.

> ***Everest, iyi bir yayınevi. Ama ben, Everest'in "iyi bir editör" olmasını istiyorum.***

Everest Yayınları'nın "iyi bir editör" olarak tanınması doğrultusunda ne gibi düzenlemeler yaptınız?

Hangi işe başlarsanız size o işi önce bir anlatırlar, değil mi? Çevirmenlere anlatılmıyor. Ama biz yeni çevirmenden de otuz senelik çevirmenden de aynı performansı bekliyoruz çünkü okur, o kitabı "bu yeni bir çevirmenin kitabı" diye okumuyor. Çevirmen adaylarıyla iki haftalık bir eğitime başlayacağız. Her gün, bizde çıkabilecek kitaplardan birer ikişer sayfa çevirecekler ve birbirlerine redaksiyon yapacaklar. Karşılarına çıkabilecek sorunlarla yüzleşecekler. Belki bırakırlar işi. Bırakmamaları için elimizden geleni yapacağız tabii. Çevirmenliğin insanın yaşayabileceği kadar gelir getiren bir meslek olması için burada olduğum sürece çalışacağım. Everest'in çevirmenlere verdiği haklar bir lütuf değil ama yüksek sesle söylenmesi önemli ki teşvik edici olsun: Ücrette ÇEVBİR'in talebi %7, net. "Sigorta" sözcüğünü telaffuz ettik, kaza sigortasıyla başladık. Buna ek olarak, bir kitabın ve yazarın, onu sevebilecek okura ulaşması için kanalları zenginleştirmek de bizim işimiz. Bunun için ilk iş sosyal medyayı hareketlendirdik. Alfa'da sadece bu işle ilgilenecek dijital bir departman kuruluyor.

Bu süreçte siz neler öğreniyorsunuz?

Ben yayınevlerini bırakalı beri çok şey değişmiş, artık başka türlü bir akış var. Akademik çalışma alanım tarih olduğu için yıllardır edebiyattan epey uzaklaşmışım; şimdi yeniden keşfediyorum. Yeni yazarları şaşırarak okuyorum. Kendimi bunca senedir bunlardan neden uzak tutmuşum diyorum. Edebiyattan gayrısı yalan. Hayatta en gerçek şey edebiyattır. Edebiyatçılar, geçmişi yorumlamaktatarihçilerden de daha iyiler. Türkiyeli yazarları keşfediyorum. Yazarları sıraya koydum ve kitaplarını okudukça arıyorum onları. Tabii her şey pürüzsüz gidiyor değil ama çark yavaş yavaş dönmeye başladı.

"Yayıncılıkla ilgilenen bir gence şunları mutlaka söylemem gerekir" dediğiniz bir şey var mı?

İyi düşünsünler. Bu işlerde yetenek %5 belki, %95'i çalışmak. Tabii ki yeteneği olanlar daha kolay kavrıyor ama eninde sonunda herkes çalışmak zorunda. Bu bir masabaşı işi. İnsanı çok yalnız bırakabilen bir iş. Garip saatlerde yatıp kalkacaklar, kendilerine ait bir dünyaları olacak. Bu çok kıymetli bir dünya. Ama iş hâline geldiği zaman en ulvi eser bile bunaltıcı olabilir. Koşullar zaten iyi değil, bu işlerle karın doyurmak çok zor. Bilsinler ki sorunları çok olan bir sektör.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Dilan Bozyel

teşekkürler

Silvan'ın bir tepesindengeçtim geçenlerde.
Yürüdüm saatlerce. İnsandan uzak, dijital dünyadan uzak, aynadan uzak.
Soru yoktu, sorun da yoktu. Lakin cevap vardı, bekliyordu beni yolumun üstünde. Yeni doğmuş iki kuzuyu taşıyan bir eşek bilgeliğiydi cevap.
Doğanın içinde sakladığı öğretilerle tanışmaya hayranım. Ben-bu-dünyaya-hayranım.
Uzun değil bu sayı yazacaklarım, fotoğraf anlatsın size de istiyorum.
Ve hepinizin huzurunda, bana güvenip, fotoğrafını çekmeme izin veren eşeğe, yeni doğan kuzulara, yaşamaya devam ettikleri için teşekkür etmek istiyorum.

Farah Zeynep Abdullah

hatırlamıyorum, kime?

Hep böyle geçse ya zaman,
Ben yazayım kimse okumasın.

Hafif bi güneş olsun, çok sıcak olmasın hava
Rüyalardaki gibi.
Rüyalara girenler gibi
Gece de gitsek bi yerlere
Hafif müzik olsa
Çok az gürültü,
Hafif biz olsak.
Hafifleset, başka an olmasa
Sanki hep oradayımışım gibi
Kafamı arkaya ata ata güleyim
Sen hafiften kıs beni
Kapatıyorum işte gözlerimi...
Oradayım, pasaportsuz, biletsiz
Nerede olmak istiyorsam oradayım
Seninleyim,
Bizleyim.
Çok sevmeyeceğini hep bildiğim bir adamlayım,
Çok sevmemeye çalışarak, düşünmeden.

Daha güzel günler yaşayacağız değil mi?
Ne mutluluğun ne küznün dibine vuralım.
Biz olalım.
Hafif olalım
Yavaş, rahat.
Uçuşan elbiseleri hissedelim,
Kumaşlar hafif, üstümüzde.

Mutluluk çok gelmesin.

2009 - 2010 gibi,
İstanbul - Maidenhead
arasıbir yerde...

Resim: Ercan Elbay

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Coşkun Aral

böcekle ve solucanla beslenmek

Bilindiği gibi Afrika'da, Güneydoğu Asya'da ve Avustralya'da 1900'ün üstünde böcek, solucan, tırtıl türü tüketiliyor. Peki sadece insanlar mı böcekle besleniyor?

2020'nin son ayında bir haber okuduk. Dünyada milyonlar için haber niteliği taşımasa da birçok ülkede haber olarak değerlendirilebilen bir konuydu bu. Avrupa gazetelerinde "Böcekyemenin insan sağlığı için hiçbir zararı yok", "Artık biz de böcek yiyeceğiz", "Böcek, solucan, un kurdu vb. yemek serbest" şeklinde manşetler medyada ne kadar ilgi gördü bilmiyorum ama bu konuda deneyimi olan bir haberci ve gastronomi meraklısıolarak bu haber benim ilgi alanıma giriyor.

Küresel ısınma, değişen iklim koşulları, yanlış tarım ve sulama sorunları, salgınlar ve yangınlar sonucu bütün dünyayı tehdit eden kıtlık ve açlık tehlikesi nedeniyle birkaç yıl önce uyarı yayımlayan Dünya Gıda Örgütünden sonra Avrupa Birliği Gıda Güvenliği Kurumu da bazı solucan ve larvaları toz haline getirip çikolata, makarna, bisküvilerde kullanılmasına yeşil ışık yaktı. Kısa adı EFSA olan kurumun yayımladığı görüş raporunda öncelikle un kurdunun ve sarı renkli larvalarının protein, yağ ve diyet lifleri içerdiği ve sağlığa yararlı olduğu belirtildi.

Yıllarca foto muhabiri ve belgeselci olarak gerek Afrika, gerek Uzak Doğu seyahatlerimde bazen tatmak zorunda kaldığım, bazen açlık nedeniyleyediğim böcek, solucan, tırtıl ve larvaların beslenme kaynakları sınırlı olan yerel toplumlar için özellikle protein açısından çok önemli olduğunu biliyor ve anlıyordum. ***Öte yandan çok sık gittiğim Tayland'da sokak lezzetleri arasında yer alan çekirge, hamam böceği ve solucanların âdeta bizdeki ay çekirdeği ve leblebi gibi çerez olarak tüketildiğine de tanık oldum.*** Bunlar arasın[illegible] vereceğim yanıt ise *Yamyamlığın Arasında Turist Olmak* belgeselim için gittiğim Irian Jaya'da yerlilerin bana sunduğu sagu ağacı kurdu olduğunu söyleyebilirim. Neye benziyordu derseniz, okyanustan avlanmış jumbo karidesten daha güzel diyebilirim.

Araştırmalara göre, 2050 yılına kadar dokuz milyara ulaşacak dünya nüfusu ve şu anda gündemde olan küresel ısınma, çevre kirliliği, yanlış tarım politikaları sonucu, gelişmiş dünyada et fiyatları giderek artacak, sadecezengin sofralarında yer alacak. Tahıl, meyve ve sebze de inanılmaz pahalılaşacak. Karbonhidrata dayalı beslenmeyle de sağlık sorunları baş gösterecek.

Böceklerle beslenmek zorunda kalmamız ve kafamızdaki ön yargıların kırılması yakındır.

Kanatlı hayvanların tüketimine gelince... Göçmen kuşların rotalarına inşa edilen çılgın projeler, maden sahaları açmak için kesilen ağaçlaryüzünden tüm bu hayvanların beslenme sahaları değişecek ve bu da domino etkisi yaratarak bizim beslenme zincirimizde yer alan kanatlı hayvanları etkileyecek. Sonunda Dünya Gıda Örgütü ve Avrupa Birliği Gıda Güvenliği Kurumunun da desteklediği ve bugün dünyada böceklerle, tırtıllarla beslenen iki milyarlık nüfusun sayısını birkaç misli artıracak. Bilindiği gibi Afrika'da, Güneydoğu Asya'da ve Avustralya'da 1900'ün üstünde böcek, solucan, tırtıl türü tüketiliyor.

Peki sadece insanlar mı böcekle besleniyor? İnsan kendi bozduğu gıda zincirinin bir halkası olan böcek ve solucanlarla beslenedur:san,zaten baza bitki türlerinin de milyonlarca yıldan beri protein ve mineral kaynağı olarak bu küçük canlılarla beslendiğini biliyoruz. Amazon Ormanları'nda fare ve yarasalarla beslenen bir tür bitkinin varlığını biliyorum ama görmedim. Ancak aylarca kaldığım Borneo Ormanları'nda birbirinden farklı renk ve biçimlerde, sürahiye benzer, böcek ve solucanlarla beslenen nepenthes adındaki çiçeği fotoğraflamıştım. Son derece çekici rengi, kenarındaki şekerli nektarıyla küçük canlıları içine çekip sonra kapağını kapatan bitki belirli bir süre sonra onları kendi öz suyuyla sindiriyordu.

Böceklerle beslenmek zorunda kalmamız ve kafamızdaki ön yargıların kırılması yakındır. En büyük korkum geçen yıllarda izlediğim bir filmde gündeme getirilen bitkilerin de böceklerin de yaşayamayacağı [illegible] zorundakalması.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Selin Öykü Ata

SAÇMALAMAKTAN KORKMAYANLAR KULÜBÜNDE EĞLEN

Ağzımdan heyecanlar fışkırıyordu. Dudaklarım kulaklarıma vardıktan sonra normal hâline getirip ciddi bir şekilde düşünmemiz gerektiği kanısına vardık. Aklımız şu "kendin olmak" şartına takıldı.

Dışarısının tüm yorgunluğunu arşınlıkla üzerime alıp anahtarı kapının deliğine yerleştirdim. Çevirirkenki çıkan o ses dünyanın en huzur verici sesiydi. Adım adım ilerledim koridoru. Sanki ilk kez giriyordum kendi evime. Duvarlara ellerimi sürerek geçtim. Avuçlarıma birikti evin tüm anıları. Gözüme bir tablo ilişti. Daha önce ona dikkatlice bakmak hiç aklıma gelmemişti. Belki alırken bile dikkat etmedim ona. Kızın gözlerini neden o kadar yeşil yapmışlardı ki? Siyah olsaydı, resmi beğenip almayacak mıydım? Peki ya fayton bu kadar görkemli olmasaydı sevmeyecek miydim? Sorgusuz mu aldım ben bunu? Kızın gözleri ve faytonun görkemi mi duvarımda durma sebebi? Koridorun sonundaki oturma odasında duran biblolar ilişti gözüme. Renkleri ne kadar kötü öyle. Ben sevmem ki kahverengini. Orada durmalarının pek bir manası olmadığı kanısına vardım. Şu koltukların üzerindeki örtülerin kumaşı hiç dikkatimi çekmemişti önceden. Cildimi tahriş eden onlar olabilir miydi? Orada ısrarla durmaları çok mazoşistçeydi. Bu odaya bu kadar büyük televizyon almak nasıl aklıma gelmiş? Birden tüm oda uyumsuz gözüktü gözüme. Yavaş yavaş kendi odama yürürken kapısının bu kadar toz içinde olmasına hayret ettim. Toz bezi ele yapışan bir şey değil sonuçta. Kendi odamın kapısından tiksine tiksine içeri girdim. Şöyle bir gezdirdim gözlerimi. Kitaplığımın düzensizliğinden gezime son vermek zorunda kaldım. Alırken heyecanlandıklarım bunu hak ediyor muydu? Boya kalemlerim bile çirkin bir kutunun içindeydi. Yatağıma oturdum. Nevresimimin deseninî hiç beğenmedim. Duvarlar neden bu renkti? Huzur bulduğum yere aniden yabancılaştım.

Kapının tuhaf sesiyle irkilerek sorgulamamı bitirdim. Tekrar duvarlara dokuna dokuna kapıyı açtım. Gözlerimin görmek isteyeceği dostum içeri girdi. Elindeki zarfı heyecanla bana uzattı. Durmadan gülüyordu. "Seni kurtaracağım" gülüşüydü bu. Susmasını beklemeden kurtarıcımı hışımla elime aldım, açıp okudum. Yeni bir kulübün broşürüydü bu. Benim için ise "yeni bir ben" çağrısıydı. İsmi bile koşa koşa gitmeme nedendi. Evet evet bu "Saçmalamaktan Korkmayanlar Kulübü"ydü. Katılmak için tek bir şart arıyorlardı: kendin olmak. Samimi ayakların getirdiği muhteşem keşifti bu benim için. Broşürün üzerindeki küçük bir not ilgimi çekti. Baştan inanamadım okuduğum şeye. Küçük dilimi kaybediyordum az kalsın. Resmen "eğlenmek bedava" yazıyordu notta. Küçük dilimi kaybetmediğime inandırırcasına kahkaha attım dostumla beraber. Ağzımdan heyecanlar fışkırıyordu. Dudaklarım kulaklarıma vardıktan sonra normal hâline getirip ciddi bir şekilde düşünmemiz gerektiği kanısına vardık. Aklımız şu "kendin olmak" şartına takıldı. Düşünmek üzere sözleşip dostumu uğurladım.

Düşünerek uyuyup aydınlanmak üzere kaktığım bir güne başladım. İşe gitmek için hazırlanıyordum. Tam dişlerimi fırçalayacağım, fırçam bağırdı. Bana uygun olmadığını söyledi ve dişlerimi kanattığı hâlde neden hâlâ onu kullandığımı sordu. Verecek tek bir cevabım yoktu. Salona yöneldim. Saatim gelene kadar azıcık koltuğa uzanayım dedim, kendimi yerde buldum. Koltuk tek bir hamlesiyle yere serdi beni. Acı içerisinde koridordan geçerken duvardaki tablp kafamda infilak etti. Acıyan yerlerimi tutarak odama attım kendimi. Tam rahatladım yatağımda derken en sevdiğim kitabımın sesini duydum. Yerini beğenmediği için sitemler etti bana. Diğer tarafta da aynam söylenmeye başladı. Yok efendim ne zamandır yüzüne bakmıyormuşum da aman niye uca koymuşum onu neredeyse düşecekmiş. Kafamdaki ağrının şiddetinde hak verdim onlara.

Yapılacak tek bir mantıklı açıklamam yoktu. Benim olanların haklı isyanıydı hepsi. Tüm bedenim ve ağrılarım işe gittik. Ertesi günün tatil olmasının verdiği kuvvetle başardım bunu. Döndüğümde isyanları devam ediyordu. Aynı fikirde olmamızdan dolayı hiçbirine ses etmemeye devam ettim. Ama sessizlikle çözülecek iş değildi. Ben de memnun değildim bir şeylerden. Memnuniyetsizliğin değişmesi gerekiyordu. Ağır ağır geçmeye başladım koridordan.

Evdeki her şey tıpkı benim gibi, istedikleri gibi olmamaktan şikâyetçiydi.

Evdeki her şey tıpkı benim gibi, istedikleri gibi olmamaktan şikâyetçiydi. Oysa hepsi benimdi. ***Kendime ait olanda hiçbir şey benim istediğim gibi değildi. Bu düşüncelerle dolanırken elime "Saçmalamaktan Korkmayanlar Kulübü"nün broşürü yaşıştı.*** "Kendin gibi olmak" yazısı aniden büyüdü. Yazıyı tekrar okur okumaz hızlıca kalktım. Banyoya yönelip diş fırçamı attım. Oturma odasına fırlayıp koltuğun örtüsünü orttüm, biblolarımı kaldırdım, küçük televizyonumu büyüğün yerine koydum. Odama ışınlanıp en sevdiğim kitabımı baş ucuma bıraktım, en sevdiğim nevresimimi serdim, aynamı silip kendimi görebileceğim yere yerleştirdim. Koridorda oluşan boş duvara gözümü diktim. Oraya da çok severek aldığım ama gülerler diye asmadığım tablomu astım. Telefonum cebimden sürekli beni dürtmeye başladı. Onu çıkardım ve dostumu aradım.

"Tamamım dostum ben," dedim, "artık üye olabilirim 'Saçmalamaktan Korkmayanlar Kulübü'ne."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bu bir ilandır.

Can Yılmaz

merhaba uzaylı, ben dostum

Apollo 11'in Ay'a inişinden bu yana insanlar uzay araştırmalarında olağanüstü ilerleme kaydetti ve girişimci dediğimiz abilerin avucu da tam bu noktada kaşınmaya başladı.

Dünyanın fişini çekip, iliğini kemiğini kurutup ıdeta kaderine terk eden dünyalı dostlarımız yeni bir hedefe kilitlendi bu aralar. Gerçi kastettiğim de 1970'lerde nihayete eren ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki tatlı(!) rekabetin küllenen ateşinin yeniden harlanması hatta üzerine benzin dökülmesi. Bu kez ABD biraz gazın altını açmış gibi görünüyor. Rusya ekonomik nedenlerle Mars manzaralı çay keyfini bir miktar ötelemiş olmanın burukluğu içinde arada bir elin oğlunun kargosunu, insanını, evrakını anahtar teslim uzay istasyonuna kilitliyor. Yine de bu konuda asıl hedeflerinin Mars'ta bayrağı dalgalanan veya dalgalanamayan bir Rus bayrağı altında, votkası bol bir kolonide gelecek kurmak olduğu muhakkak.

Apollo 11'in Ay'a inişinden bu yana insanlar uzay araştırmalarında olağanüstü ilerleme kaydetti ve girişimci dediğimiz abilerin avucu da tam bu noktada kaşınmaya başladı. Uzay istasyonuna getir götür bir yere kadar, biz bu işin kaymağını ne zaman yiyeceğiz düşüncesi üç astronotu anahtar teslim birliğine bırakıp, tezkereyi alınca eve geri getirmenin ötesinde... Dolmuşu sekiz on kişiyle doldurup, "nasılsa gidiyoruz, geçerken bırakalım, arkadaşlar da aynı yere gidiyor" ayağıyla, adam başı göz kamaştır an bir çeki kasaya atmanın tatlı telaşı gözlere sokulu hâle geldi.

Mürettebatlı uzay uçuşunun yanına, mekikte dört kişilik bir yer daha çıkar mı diye mühendislerin kafa patlattığı "uzay turizmi"nde bir yanıyla cazip, bir yanıyla ürküten yolculuklar yakında sıradan olabilir mi? Sektördeki iki ana karakter olan Space Adventures ve Axiom Space'in basın bültenlerine göre, 2021'in son çeyreğinde bireyler veya kuruluşlar tarafından yörüngeye en fazla dokuz koltuk satın alınabilecek. "Diğer sekiz kişinin parasını da ben veriyorum kimse yanımda oturmasın" diyen bir görgüsüz de çıkarsa hiç şaşırmam. ***Bizim ülkemizde şimdilik en fazla yandaki otobüs koltuğunu ve TCDD treninin koltuğunu alabiliyorsun ki geniş geniş yay alıp, 2021 yılında bile insan oyağının koka bıldırgini dosta düşmana gösterebilesin...***

Şu anda hükümetlere bağlı ve hükümetler arası 70'in üzerinde farklı uzay ajansı var. Bunlardan 13'ü Amerika Havacılık ve Uzay Ajansı (NASA), Avrupa Uzay Ajansı (ESA), Rusya Federal Uzay Ajansı (Roscosmos) ve Çin Ulusal Uzay Dairesi (CNSA) dâhil olmak üzere uzay fırlatma yeteneklerine sahiptir ve hepsinin gözü, cebi para dolu uzay turistlerinde. Bununla birlikte, Elon Musk tarafından kurulan SpaceX, Amazon CEO'su Jeff Bezos tarafından kurulan Blue Origin ve Richard Branson'un kurduğu Virgin Galactic gibi bir dizi ticari şirket de uzay uçuşu yeteneklerini sürekli geliştiriyorlar. Bu arkadaşların dünyanın en zengin insanları arasında olduğunu söylemeye gerek yok. Onlar bu işleri hobileri olarak tanımlıyor. Allah herkeseböyle bir hobi versin. Gerçekten bizim bir haberleşme uydumuzu 60 milyon dolara yörüngeye bırakmıştı sevgili Elon Musk... 2030'da küresel uzay pazarının 400 milyar sterlin olacağı tahmin ediliyor, iyice keyfiniz kaçsın diye hesabı sterlin üzerinden yaptım, bu da yazının bir hoşluğu olsun.

Dünyanın ilk özel astronotu Dennis Tito, 28 Nisan 2001'de Soyuz TM-32 görevine katılmak için istenen 20 milyon doları gözünü kırpmadan ödedi. Amerikalı iş adamı, Uluslararası Uzay İstasyonu'nda yaklaşık sekiz gün kaldı, başı göğe mi erdi bilinmiyor ama zaten sekiz gün sonra döndüğünde kurulu tezgâhından 48 milyon dolar kazanmıştı, yediği içtiği yanına kâr kaldı. Bir de şansına bulutsuz bir havaya denk geldiyse, istasyonun camından 400 kilometre aşağıya bakıp her 90 dakikada bir *"aaa bizim ev burularda işte"* deme şansını bulmuştur. Baykonur'dan sekizinci fırlatılışına anlam veremeyen Rus kozmonot başını sallayarak *"da da"* diye karşılık vermiş olabilir. Uzun bir uzay seyahati pahalı olmakla birlikte kaçış için güzel bir bahane de olabilir: *Hayatım ben gelmek istiyorum, izin bekliyoruz... Ortalık karışık, ben seni ararım...* Rus kozmonot Valeri Polyakov, Mir Uzay İstasyonu'nda 437 gün boyunca kalıp evine döndüğünden, 15 gün sonra şefini arayıp *Allah aşkına yok mu bir görev falan?* diyeceği hiç aklına gelir miydi ama oldu. Kozmonotbaşını arayıp *Neptün'de olur sorun değil* demiştir.

Uzun bir uzay seyahati pahalı olmakla birlikte kaçış için güzel bir bahane de olabilir.

Bu paraları verip atmosfer dışında hava almaya yeltenecek Türk vatandaşı olur mu, şüpheli. Parayı bulup bu seyahatten bihaber olan çok insan var o ayrı daya. Uzayın neresine gittiğinize bağlı olarak, ticari bir uzay aracındaki bir bilet 250 bin dolardan 10 milyonlarca dolara mâl olabilir. "Kármán Hattı" diye bilinen 100 mil tepemizde küçük tur için ucuz ve sezon sonrası en cılız biletlerden alanlar arasında illaki bizden birileri de olacaktır, ora lara çıktığında "buralar ne kadar boş, nasıl bina yapılır var ya, offf offf" demeyecek biri olsun en azından. Titreyerek geçen yolculuğun ardından dönüşte "Uzay ve Ben" adlı eserini kaleme almayacak biri de olsa iyi olur, o kadar da değil. Neil Armstrong, Ay'a ayak basıp, 8 gün 14 saat uzayda avarelik ettikten sonra bile kitap yazmamıştı, ağır olalım o konuda. Instagram konusuna hiç girmiyorum, "aaa çekmiyor buuuu, post gitmiyor" diye dudak bükecekleri özellikle "black list"e yazmak lazım... Memlekette, Halk Ekmek bufesi açılsın mı, açılmasın mı tartışılırken, biraz uçtuk galiba. Uçma işini uzaktan seyrederek geçireceğimiz güzel günlere, her şeye rağmen uçabilene aşk olsun...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Meral Işık

nargin

Osmanlı Genelkurmayı'nın başında olan Enver Paşa'nın amacı; 93 Harbi'nde, Rusların eline geçen Kars,Ardahan, Artvin ve Batum'u geri almak, Sarıkamış'ta onları püskürtmekti.

9-10-11. Kolordular, Sarıkamış Meydan Savaşı'nın başlayıp bittiği bu yerdedoğa şartlarına uygun olmayan kıyafetlerle, üç bin metre yüksekliktekiAllahuekber ve Soğanlı Dağları'nda yiyecek bile bulamadan yürümeye başlar. Kar fırtınası yüzünden adım atmanın bile imkânsız olduğu bu yerde, on binlerce asker bu çılgınlığa kurban gider ve donarak şehit olur. Hayatta kalanları da Ruslar esir olarak alır.

Üst rütbeli olan subayları Sibirya'ya, sivil olan 15 ila 85 yaşına kadar tüm erkek esirleri de trenlerle hayvan vagonlarına doldurulup, günlerce aç susuz Azerbaycan'a gönderilirler. Ruslar, halkın gözünden uzak Nargin Adası'na Türk esirleri yerleştirijir. Esirler, tahta barakalarda, toprağın üzerinde, başlarının altına taş koyarak uyurlar. Temizlenme olanağı olmayan bu adada, kısa süre içerisinde sıtma ve kolera salgını başlamış, açlan çukurlara elli kişiyi bulduncaya kadar ölenler üst üste atılıyor, kireç tozu dökülerek toprakla kapatılıyor, bir bölüm şehitler de denize atılarak yok ediliyorlardı.

"Belki dalgalar karşı adada aç olan kardeşlerimize ekmekleri götürür de onları hayatta tutar."

Adadaki kardeşlerinin hâli Azerbaycan halkını derinden üzmektedir. Bir gün denize kucak dolusu ekmek atan Bakülü gençleri görenler, onlara ekmekleri neden denize attıklarını sorduğunda, aldıkları cevap şu olur; "Belki dalgalar karşı adada aç olan kardeşlerimize ekmekleri götürür de onları hayatta tutar." 1915 Nevruz Bayramı'nda o günü "Kardeş Kömeği" günü ilan ederler. Kömek, Azericede yardım, sahiplenme demektir.

İki ay sonra, 7 Mayıs'ta da "Kardeş Kömeği" adlı bir gazete çıkarırlar. O gün başka gazete çıkarılmaz, kazanılan para savaşla ilgisi olmayan ancak esir muameleye görenAnadolu insanın acılarına, Kafkas Cephesi'nden getirilen esirlerin giderek çoğalan hastalıktan ölümlerine çare olmaya çalışırlar. Bakü Müslüman Cemiyeti Hayriyesi, şehir idaresine başvurarak adadaki Türk esirlerin haftada bir gün Bakü'ye getirilmesini sağlarlar. Rus Çarı'nın baskılarına rağmen onlara yatak, yorgan, çıplak bedenlerine giysi, yiyecek, içecek yardımları toplamaya başlar, onlara ulaştırırlar. Haftalık izinler sırasında sekiz esir subayın kaçışı adaya giriş çıkışın yasaklanmasına sebep olmuş ve kuşkulandıkları Azerbaycanlı liderleri Ruslar gözaltına almıştır.

29 Temmuz 1915'te Rusya'nın çeşitli bölgelerinde öğrenim gören Azerbaycanlı gençler, Bakü'ye gelerek "Kafkas Müslümanları Talebeleri Cemiyeti" adıyla yardım örgütü oluşturarak adadaki Türk esirlerin kaçışına yardım ederler. Kaçan esirlerin bir bölümü Anadolu'ya ulaşıp Kurtuluş Savaşı'na katılmış, bazıları vefa borcu olarak Bakü Ordusu'nda eğitim subayı olarak görev almışlardır. İlk savaş pilotumuz olan Vecihi Hürkuş da bu esirlerden biridir.

30 Kasım 1917'de Çarlık yıkılmış, Ermeni Bolşevik ittifakına karşı Azerbaycan halkının bağımsızlık mücadelesi başlamıştır. Şimdi destek sırası kardeşlerindedir. Bu toprakları ana vatandan ayrı tutmayan Nuri Paşa, ordusuyla Azerbaycan'ın Gence şehrine gelir. Altı ay boyunca şiddetli bir mücadeleolur. Kafkas İslam Ordusu Komutanı Nuri Paşa ve Azerbaycan hükümet temsilcileriyle tüm dünyaya "başın gövdeden ayrılamayacağını" ilan eder. ***Bu olaydan sonra Nargin'deki tüm esirler tahliye edilir ve Nargin dramı sona erer.***

Azerbaycan'da ve Türkiye'de çok bilinmeyen bu kardeşlik destanını yeni nesillere anlatmıyorsak biz suçluyuz. Tarih, Nargin'i ve orada yaşananları unutmayacaktır. Şehitlerimizin ruhları şad olsun. Tarihimizde, Sarıkamış'ta ve Nargin'de bilinmeyenleri gün yüzüne çıkaranları, özellikle, Sarıkamış'ın değerli evladı saygıyla selamlıyorum.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Emirhan Perker

bazı tipler

80'LER DİZİ KARAKTERİ

2021 DİZİ KARAKTERİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Levent Erden

KALEYDOSKOP

Şimdi kapatın gözlerinizi. Alın kendinizi sırtınıza. Yavaş yavaş değil, hızlı hızlı, nefes nefese... tırmanın. Tırmanın. Belki de yüzeye varırsınız.

Bir gün kocaman bir bitkinin saksısına inmek zorunda kalırsanız sakın panik yapmayın. Ayağınızla toprağı yoklayın. Yeni sulanmışsa dikkat; dizinize kadar batabilirsiniz. Sulanmamışsa da dikkat; çok engebeli olabilir. Bastığınız yer, ağırlığınızdan ayağınızın altında toz olabilir. Düşersiniz. İyi bakın. Yüzeye yakın bir kök izi ya da bombesi fark ederseniz onun üzerinden yürüyün. Merkeze. Bitkiye. Vardığınızda gövdesinde bir kovuk göreceksiniz. Girin. Aşağı doğru yürüyün. Nasıl olsa etraftta "nereye gittiğini bilmiyorsan hangi yolu seçtiğinin önemi yoktur" diyecek ne bir kedi ne de nargile içen fesli bir tırtıl olacaktır. Olsa bile ona basitce "çıkışa" demekte fayda var. **Çıkışın var olduğuna herkes emin olduğu için sorun olmaz. Sizin çıkışınız ve onu bulmak zaten sizin sorununuz.** Sorsanız da herkes uç yüz altmış derecenin tamamını gösterecektir. Yürümeye devam edin karınca doğru olduğunu varsaydığımız yönde. Saksının köşesine geldiğinizi el yordamıyla anlarsınız. Dışarıda olsanız, saksının korkuluğundan aşağı baksanız başınız dönebilir bile. Ama siz karanlıkta saksının merdivenlerine erişmeye bakın. Bu merdivenler bütün saksıyı helezon şeklinde üç buçuk kere turlar. Basamakları da saymayı unutmayın. Ben şimdi unuttum. Söyleyemiyorum. Ama sonra siz hatırlatın.

İnmeye başlamadan gözlüğünüzü gece görüşü moduna almanızda fayda olabilirdi. Ama o henüz sizde yok. İnin o zaman. Yavaş yavaş. Kenarlara tutuna tutuna. Duvardaki nem ve yosunlara dikkat, arttıkları yerde basamaklara kadar gelmiş olabilirler. Kayarsınız. Kayarsanız... bilemedim. Kaymayın işte. Sayıyorsunuz değil mi basamakları? Üç haneli sayıların bitmesi gerekir tahminimce. Aşağı yaklaştıkça basamak araları düzensizleşir; saymak zor, kaymak kolay olur. Ayak seslerinizin yankılarını bir ritim haline getirdiniz herhalde. Ginger Rogers ve Fred Astaire performansına yakın bir tap dance örneği hayal etmeniz doğal. İndikçe daha fazla uyum sağlayabilmeye çalışın. O merdivenlerden Zelda Zonk ve Jessica Rabbit hanımlar bile inmiş olabilirlerdi. Bilselerdi.

Ayak seslerinizin toklaşıp tavan yüksekliğinin azaldığını fark ettiniz. Köşede bir minik pleksi kutucuk var. Üzerinde boyası dökük olarak çıkış yazıyor ...du. Altındaki ok, Mohikanlarınkiyle aynı müzeye kaldırılmıştır bile. Hiçbir elmayı vuramadan. Zaten elma vuran oklar yayla değil "armbrust" denen yay-tüfekle atılır. O da buralarda bulunmaz. Çıkışa giden koridor, saksının kalınlığı kadar uzun. Ayak seslerin kulağında çınlıyor. Aaa! Minik de olsa bir ışık sızıntısı. Göz bir şeyler seçmeye çalışıyor, karanlığın yosunlu kıvamına alışmışken.

Işık hep iyi, hep güzel. Hep peşinde koşmalı. Ama her ışığa uyabilmek gerek. Hepsine ayrı ayrı. Yavaş yavaş. Bazen kamaşarak. Buradaki sızıntı. Ne iyi. "Çatlaklar ışık sızabilsin diye vardır."

İşte koridorun sonu. Çıkış. Galiba. Ama kapalı. Ellerinle dokunduğunda kocaman, işlemeli, ağır, metal, banka ana kasası kıvamında, bütün yüzeyi çürümüş, ellerini pasa bulayan, kocaman bir kapı. Çıkış hiç kapısız olur mu? Ama kapı açılmazsa çıkış olur mu? Tünelin ucundaki ışık tren, çıkışın ucundaki ışık kapı. Nasıl açılıyor araba? Kilit mekanizması olduğu varsayımıyla milim milim dokunarak aranıyor. Yok. Yerler önce ayak süruyerek sonra ellerle silinip süpürülerek aranmalı. Ama yok. Yok. Yok.

O zaman klasik çözüm. Gerilip... Gerilip... Hızla koşup... Omuz... Acı... Bir daha gerilip... Çift ayak... Çıtırtı. Pas tozu bulutları. Boğazda, burunda demir kırıntıları. Öksürük. Ama kapı duvar. Oynayacağı bile yok. Bağırış. Çağırış. Yalvarış. "Öte" taraftan yardım dileği. Kapı da sağır, dışarısı da. Yosun yoğun, nemli hava, kapının pas bulutuyla güç birliği yapması, boğaz-burun yollarındaki sıs lambalarının otomatik devreye girmesini sağlıyor. Öksürük. Derin derin.

Tek yol geldiğin yol. Geriye. Hem de dört hane basamak. Kaç basamaktı gerçekten? Keşke tam saysaydınız. Merdivenden inecek yıldız da kalmadı ortalığı aydınlatacak...

Hansel ve Gretel gibi bezelye tanesi, ekmek kırıntısı bırakmış olunsa, burada pek kuş falan da olmadığı için yolu bulmakta zorlanılmaz. Ama böyle iz bırakmak hiç akla gelmez. Koridordan geri dönünce ilk şok. Birden fazla merdiven var. Hangisinden gelinmişti? İnerken diğerlerini hiç fark etmemiş miydiniz? İndiğinizi zannettiğinizde çıkmaya başlamaya karar verdiniz. Çık... Çık... Çık... Merdiven bitiverdi. Son. Duvar. Ne kapı var ne başka bir şey. Yüzlerce, belki de daha fazla basamak çıkmışken... Gerisin geriye. Yok işte bu merdiven. Çık çık çık. Çıktığını sandıkça inmişsin. Ne kadar çıkarsan çık başladığın noktaya geliveriyorsun. İyi ki arada kuşa, atlıya ya da timsahvari bir sürüngene dönüşmüyorsun Escher tasarımının göbeğine düşmene rağmen. Ama nereye ne kadar çıkarsan çık, zirveye yaklaştığını da düşünsen, başlangıca dönüveriyorsun. Sisifos gibi. Onun önünde en tepeye götürmek zorunda olduğu, kan ter içinde ittiği bir kaya var. Sizin elinizdeki kaya, taş ya da yük ne? Onu dışarı çıkaramazsanız ne olur? Başınıza ne gelir? Amaç çıkmak mı yükü çıkarmak mı? Gerçi belki de kendiniz yeterince büyük bir yüksünüz. Şimdi kapatın gözlerinizi. Alın kendinizi sırtınıza. Yavaş yavaş değil, hızlı hızlı, nefes nefese... tırmanın. Tırmanın. Belki de yüzeye varırsınız.

Nereye ne kadar çıkarsan çık, zirveye yaklaştığını da düşünsen, başlangıca dönüveriyorsun.

Buz denizinde tepeye çıkmaya çalışan bir nükleer denizaltının yapacağı gibi yüzeye çarpıp, kırıp, ışığa çıkveririsiniz, periskoptan ne gördüğünüze çok da önem vermeden. Üstelik indiğiniz denizaltının renginin sarı olma ihtimalini de göz ardı etmeyin. İçinden çıkan Biber Çavuşlar, yalnız kalpler kulübü bandosuna mensuptur büyük ihtimalle.

Saksının topraklarına dikkatle basarak tekrar bitkinin gövdesinin dibine girin. Oradan içeriye girilebilecek bir kovuk olup olmadığına bakın. Var mı? Bulamadınız mı yoksa? Peki az önce nereden girip merdivenlere ulaşmıştınız? Saksının kenarına dönün. Aşağıya bakın. Saksıya indiğiniz paraşütü tekrar düzgünce katlayın. Sırtınıza takın. Yükseklik çok olmadığı için atlar atlamaz açın...

Paraşütünüz yok mu? Saksıya havadan nasıl gelmiştiniz? Havada değil miydiniz? Ne yani uçmadınız mı? Haa uçamıyorsunuz demek istiyorsunuz. Uçamadıysanız tabii paraşütle atlayıp saksıya inemezsiniz. Konfor alanınızın parmaklıklarından dışarıya da çıkamazsınız.

Ama uçamazsanız... Kozada kruzalit olarak kalmayı tercih etmiş olduğınıza göre. Dönüşüm zor ıştır. Uçmak isteyenler dönüşür. Kozadan çıkma ne kadar uçulur bilinmez tabii.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BEN KİMİM?

✱ 1922 yılında Lizbon'un kuzeydoğusunda yer alan ***Azinhaga*** kasabasında yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldim.

✱ Beş yıl boyunca ***mekanik eğitimialdım*** fakat edebiyattan uzak kalmadım; her fırsatta kütüphaneye giderek okumaya/ araştırmaya devam ediyordum.

✱ 1947 yılında ilk kitabım çıktığında adını *Dul* olarak düşünmüştüm fakat editörler *Günah Ülkesi* adını tercih etti. Böylelikle 25 yaşında, ilk kitabım rafларda yerini aldı.

✱ ***Editörlük, gazetecilik, teknik ressamlık*** ve ***redaktörlük*** gibi farklı işlerde çalıştım. 1949'da işsiz kaldım, teknik okul dönemindeki yöneticiler sayesinde bir metalürji şirketinde iş bulabildim.

✱ 1955 yılında çeviri işine yöneldim. Bu süreçte André Bonnard, Lev Tolstoy, Charles Baudelaire, Friedrich Hegel gibi yazarların eserlerini çevirdim.

✱ Sadece roman/deneme yazarı değilim, ilk şiir kitabım "Os poemas possíveis" 1966'da, ilk tiyatro oyunum "A noite" 1979'da çıktı. Kitaplarım sadece Portekiz'de iki milyon satarken, dünya genelinde ***25 farklı dile*** çevrildi.

✱ 1991 yılında yayımlanan *İsa'ya Göre İncil* kitabım Katolik kilisesine hakaret olarak algılanınca kilise tarafından ***aforoz*** edildim. Sadece bununla da kalmadı; kitap Portekiz hükümeti tarafından yasaklandı ve ***Avrupa Edebiyat Ödülü***'ne aday gösterilmem engellendi.

✱ 1995'te yayımlanan, araba kullanırken aniden kör olan birinin ve kısa bir süre içinde salgına dönüşen bu durumun anlatıldığı eserim tüm dünyada en sevilen kitaplar arasında yer aldı. Kitapçıların çok satanlar listesine baktığında beni bulabilirsin.

✱ Bu kitabım bana dünyanın en büyük edebiyat ödülü olarak gösterilen ***NobelEdebiyat Ödülü***'nü kazandırdı. Daha sonra bu kitap 2008 yılında sinemaya uyarlandı. Okuyucular tarafından çok sevilen kitabımın devamı olan Görmek ise,2004 yılında rafлardaydı.

✱ "Lizbon'dan Viyana'ya yola çıkan fil ile bakıcısı Subhro'nun tuhaf yolculuğunun hikâyesinin anlatıldığı" *Fillin Yolculuğu* kitabını 2007 yılında yazmaya başladığımda 85 yaşındaydım. Hastalığımdan dolayı ilk beş ayda sadece ***40 sayfa*** yazabilmiştim.

✱ "Eskiden benim için iyi adam ama komünist derlerdi; şimdi komünist ama iyi adam diyorlar." Ölüme yaklaştığım zaman aklıma bu söz geldi. 12 Haziran 2010 yılında hayata veda ettikten sonra küllerim doğduğum ev ile hayatımı kaybettiğim Kanarya Adası'ndaki eve dağıtıldı.

Hazırlayan: Emrah Akbaş

PEKİ BEN KİMİM?

Doğru cevabı **bizeyazin@kafadergi.com** adresine gönderen **ilk üç okuyucumuza**yazarın **bir kitabı hediye!**

SEN ÇEK sen yaz

konu: aşk
hikâye: umut kaygısız
fotoğraf: burcu bilgehan

aynı yerdeyiz

Yine aynı yerdeyiz. Sıkıcı bir akşamüzeri, günlerden pazar. Ölüyoruz tembellikten. "Şurada birkaç huzurlu saatimiz kalmış," diyorum. İçimden demli bir bardak çay içmekten fazlası gelmiyor.

Keyiflenirsem belki biraz kitap okurum. Sonra seninle dertleşirim sabrın yettiği kadar. Uzun uzun yüzüme bakıp, hafiften yayarak dudaklarını, "Daha iyi misin şimdi?" diye sorarsın. İşgüzar olmak ruhuma işlemiş benim, numara yapmakta üstüme yok. Daha fazlası için, daha fazla somurtuyorum tabii. Kıyamıyorsun bana. Seni ne zaman incitsem hep bu gelir aklıma, üzülürüm. Aşk, deli dolu olan bir ruh hâli gibi tarif edilir ya hep, aslında tam tersidir. Sıkılmayı, sürekli aynı şeyleri tekrarlamayı olağan karşılayıp, bunda huzur bulmayı sağlar. Aşk olmasa çekip gitmek kolaydır. ***Aşk varsa, yalnızlık iki kişilik bir elbisedir ve biz onu seve seve giyeriz.***

İkimize dair yeni bir şey yok aslında. Aynı yerdeyiz, uzaklaşıp gittiğimizi sansak bile. Sen ve ben. Bir aradayken hiç değişmiyoruz. Sana dokunmayı ihmal etmiyorum ve konuşma bitince renk değiştiriyor aşkımız, tıpkı bir bukalemun gibi. Sonra birleşen hayatlarımız dokunuyor birbirine.

Kuşkusuz aşkın bu hâli; herkes için tanıdık, bizim içinse kartpostallık.

Bu köşe okuyucularımız tarafından hazırlanmaktadır.

Şubat 2021 - Sayı: 77 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Reklam Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret LTD. ŞTİ.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çimga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derinkırabulut
Görsel Yönetmen: Doruhan Varlık Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: reyhan@adworldistanbul.com - (0212) 2934099
Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 4289888
Baskı: Fırlak Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. Fırlak Plaza No: 11/A&1
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul Tel: (0212) 454 3000 Dağıtım: TDP (0212) 354 39 09
www.kafa.com.tr bizeyazin@kafadergi.com reklam@kafagrup.com
KAFA Dergisi'nde yer alan yazı, çizim, resim ve fotoğrafların yayın hakkı saklıdır. Yayınevi yazar ve çizerin görüş ve düşünceleri ile ilgili olarak herhangi bir sorumluluk kabul etmez. Yayınevi, ilan ve reklamlar hakkında hiçbir şekilde taahhütte bulunmamaktadır. Yayınevinin dergisinde yüzde kırkına dönük sorumlu olmak zorunludur.
Kapak Fotoğrafı: Getty Images, Fotoğraf: Bilgi Yayınevi, 2020, Çevirmiş Erol Mutlu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İş Sanat kafası şubat

Sevgililer Günü'nde Efruze ile "Zamansız Aşk Şarkıları"

İş Sanat sevgililer Günü'ne özel bir tanıtım dinleyicileriyle buluşturacak. **Efruze** ve **Sinema Senfoni Orkestrası**'nın yer aldığı **"Zamansız Aşk Şarkıları"** konserinde dünden bugüne en sevilen aşk şarkıları seslendirilecek. Konser **14 Şubat** akşamı yayında olacak. Mutlaka aşınızlarınıza ekleyin.

İstanbulied ile 18'inci yüzyıla yolculuk

İş Sanat, mezzosoprano **Ekin Bezirganoğlu** ve piyanist **Senem Zeynep Ercan**'dan oluşan **İstanbulied**'i sahnesinde ağırlayacak. Almancave Fransızca klasik lied'lerden tangoya uzanan özel bir seçkiyle sahne alacak olan İstanbulied'in konseri **11 Şubat**'ta yayında olacak.

Zeynep Halvaşi ve Cengiz Özkan ile "Bulut Bulut Üstüne"

Türkülere sesi ve yorumu ile renk katan **Zeynep Halvaşi** ile Türk Halk Müziği sanatçısı **Cengiz Özkan**, en sevilen eserlerden oluşan özel bir repertuvarlasanatseverlerin karşısınaçıkacak.Anadolu topraklarının kültürel zenginliğini sahneye taşıyan ikilinin **"Bulut Bulut Üstüne"** başlıklı konseri **6 Şubat**'ta izleyicilerle buluşacak.

Edebiyatımızın usta kalemi Haldun Taner'den hikâyeler

Türk edebiyatının önde gelen kalemlerinden Haldun Taner'in en sevilen hikâyeleri **22 Şubat**'ta edebiyatseverlere sunulacak. **Atilla Birkiye**'nin hazırladığı ve **Mehmet Birkiye**'nin sahneye uyarladığı **"İnsan Sadece Bir Araç"** başlıklı dinletide **Tilbe Saran, Metin Belgin, Bülent Emin Yarar** ve **Hakan Gerçek,** yazarın hikâyelerini seslendirecek. Dinletiye **Serdar Yalçın** piyanoda eşlik edecek.

"Provadan İzle" serisi "Cimri" ile başlıyor

Daha önce hiç, bir tiyatro provası izlemiş miydiniz? İş Sanat'ın **"Provadan İzle"** başlıklı yeni serisinde Fransız komedya yazarı Molière'in klasikleşmiş Cimri eseri okuma provası düzeninde izleyicilerle buluşacak. Serkan Keskin'in Harpagon'u canlandırdığı oyunu Semaver Kumpanya'nın yorumuyla **12 Şubat**'ta İş Sanat'ın sosyal medya hesaplarından izleyebilirsiniz.

"Kalbe Dolan Şarkılar" İş Sanat'ta

İstanbul Devlet Operave Balesi sanatçısı **Zeynep Halvaşi**, İş Sanat'a özel hazırlanan bir programla dinleyicileri romantik bir yolculuğa çıkaracak. **"Kalbe Dolan Şarkılar"** başlıklı konser **5 Şubat** akşamı yayınlanacak. Halvaşi'ye besteci ve orkestra şefi **Oğuzhan Balcı** eşlik edecek.

Camerata Barok İstanbul İş Sanat'ta

İş Sanat'ın klasik müzik konserleri **Camerata Barok İstanbul** ile devam ediyor. 2011 yılında kurulan Camerata Barok İstanbul, bu konserinde solist kontrtenor Kaan Buldular'a eşlik edecek. Konser **20 Şubat** akşamı yayında olacak.

Şef Oğuzhan Kavruk ile Milli Reasürans Oda Orkestrası

İş Sanat ve Milli Reasürans iş birliğinde düzenlenen, **Milli Reasürans Oda Orkestrası** konseri bu ay şef **Oğuzhan Kavruk** yönetiminde gerçekleşecek. Konserin konukları ise keman sanatçısı **Özgecan Günöz** ve obua sanatçısı **Sezai Kocabıyık** olacak. Konser **25 Şubat**'tan itibaren izlenebilecek.

Çocuklara çevrim içi masallar

Dünyaca ünlü klasik masalların yer aldığı **İş Sanat Masal Tiyatrosu** minik sanatseverleri eğlence dolu maceralara davet ediyor. **Lerzan Pamir**'in yönetmenliğinde, **Aslı Tandoğan, Anıl Altınöz** ve **Mert Aydın**'ın canlandırdığı masal serisinde: **7 Şubat**'ta **"Oz Büyücüsü"**, **14 Şubat**'ta **"Cüceler ve Ayakkabıcı"**, **21 Şubat**'ta **"Güzel ve Çirkin"**, **28 Şubat**'ta **"Ağustos Böceği ile Karınca"** yayımlanacak.

Aslı Tohumcu, Ertuğ Uçar ve Gönül Paksoy Yazarının Sesinden serisinde

Türk edebiyatının sevilen kalemleri İş Sanat'ın **Yazarının Sesinden** serisinde edebiyatseverlerle buluşuyor. **1 Şubat**'ta **Aslı Tohumcu "Abis", Gönül Paksoy "Atıksız Mutfak"** ve **Ertuğ Uçar "Gece Yolculuğu"** adlı eserleriyle izleyicilerin karşısına çıkacak.

Klasikleşen eserlerden bölümler Okuma Tiyatrosu'nda

Klasik tiyatroeserlerinden bölümlerin seslendirildiği **İş Sanat Okuma Tiyatrosu** serisi seyircilerle buluşmaya devam ediyor. **William Shakespeare'in "Macbeth"** ve **Molière'in "Hastalık Hastası"** eserleri izleyicilerle buluşacak.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

*Tüm konser ve dinletiler ***saat 20.30***, çocuk etkinlikleri ise ***15.00***'ten itibaren ***İş Sanat***'ın sosyal medya hesaplarından ve internet sitesinden ***sezon boyunca ücretsiz*** izlenebilir.

Bu bir ilandır.

BEN SENİ UNUTMAK İÇİN SEVMEDİM...

MÜZEYYEN SENAR

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Müzeyyen Senar. Ben Seni Unutmak İçin Sevmedim. 1972. Söz: Ehven Sanal (Yıldız). Fotoğraf: Nihat Odabaş.